

Dansk, 1.-5. klasse
Omfang: 2 lektioner

Opdag Bangladesh

- introduktion med film, fakta og quiz

Dine elever får en god og bred introduktion til Bangladesh ved at gå på en struktureret opdagelse på hjemmesidens sektion 'Opdag Bangladesh'. Siden består af film og fakta, billedserier, quizzer og små faktabøger. Denne sektion er åben og kræver ikke UNI-Login.

Siden er tilrettelagt, så eleverne på en hurtig og sjov måde får sat scenen for jeres forløb om Bangladesh og 'Trækfuglen'. Desuden rummer den længere film fra DR, som eleverne selv kan fortsætte med derhjemme, hvis I ikke bruger dem i undervisningen.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal kunne formulere relevante spørgsmål om et andet land og finde svarene på hjemmesiden.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan finde informationer og bruge forskellige funktioner på 'Opdag Bangladesh'.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Forberedelse 1: Eleven kan formulere undrespørgsmål / Eleven har viden om enkle idéudviklingsmetoder
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Finde tekst 1: Eleven kan navigere ud fra søgespørgsmål på alderssvarende hjemmesider og på biblioteket / Eleven har viden om hjemmesiders struktur

Opgave: Sådan bruger I 'Opdag Bangladesh'

Tryk på det store menupunkt, 'Opdag Bangladesh'. Nu kommer du ind på en side, der rummer en hel række forskellige elementer, som giver eleverne et bredt indtryk af landets natur, byer og hverdagsliv. Det er en lang og 'myldrende' side, som børnene kan scrolle nedad, og de kan selv trykke på de elementer, som fanger deres interesse.

Der er ingen links, der sender eleverne væk fra hjemmesiden. I finder bl.a.:

- Tematiske billedserier
- Infografik med fakta om Bangladesh
- Quizzer
- Faktabøger med korte tekster
- Musikvideo med Shaka Loveless
- Korte film fra Danida, der er direkte lavet til dette undervisningsmateriale
- Længere film (ca. 15 min) fra DR, der er optaget i flere af de samme områder og også berører materialets tematikker
- Elevbogen og de små læselet-eventyr som skærmbøger.

Tip: Her kan eleverne bladre og læse teksten side for side, men også få hver sides indhold læst højt. I skærmbogen med hovedfortællingen 'Trækfuglen' følger siderne den trykte bogs kapitler og sider. Derfor kan svage læsere læsetræne de samme sider i skærmbogen, som de stærke læsere skal læse selv i den trykte bog.

Sådan gør I:

1. Vis hjemmesiden på den elektroniske tavle, og giv eleverne en kort introduktion.
2. Del klassen ind i grupper á 2-3 elever.
3. Bed hver gruppe om at formulere mindst tre undrespørgsmål, som de gerne vil have svar på om Bangladesh. I 1. og 2. klasse kan I sammen lave en idéudvikling på tavlen, hvor I laver en bruttoliste over spørgsmål. Grupperne kan herefter byde ind på, hvilke spørgsmål de vil finde svarene til.
4. Eleverne bruger 20-30 minutter på opgaven. Evt. lidt længere.
5. Bagefter fortæller eleverne i klassen, hvad de har fundet ud af om deres undrespørgsmål, og hvor på siden de fandt oplysningerne.

Forslag til spørgsmål:

Hvis eleverne har svært ved at finde på spørgsmål, kan du hjælpe dem lidt i gang:

- Hvor i verden ligger Bangladesh?
- Hvad hedder Bangladeshs hovedstad?
- Hvordan ser der ud i Bangladeshs hovedstad?
- Hvordan ser der ud i en slumby?
- Hvordan ser Bangladeshs flag ud?
- Er der børn, som arbejder i Bangladesh?
- Hvilket sprog taler de i Bangladesh?
- Hvilke dyr lever der i Bangladesh?
- ... du kan selv supplere med flere.

Dansk, 1.-5. klasse
Omfang: Varierende

Forslag til samtaler om 'Trækfuglen'

I dette opgaveark får du en række forslag til gode klassesamtaler om elevbogen 'Trækfuglen'. Samtaleemnerne er opdelt kapitel for kapitel. Vælg selv at bruge få eller mange af emnerne alt efter, hvor lang tid du har afsat til at læse bogen. Eller efter, hvad der er mest spændende for netop dine elever.

Inspiration til læringsmål

- Eleven ved, at man kan tale om æstetiske tekster, og at de er åbne for fortolkning.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne deltager aktivt i en samtale i klassen om temaerne i Trækfuglen.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan deltage i enkel fortolkning / Eleven har viden om metoder til enkel fortolkning
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 2: Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten / Eleven har viden om måder at begrunde sin opfattelse på
Dansk efter 4. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 1: Eleven kan sammenholde egen tolkning med andres tolkning / Eleven har viden om fortolkningsmuligheder
Dansk efter 6. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan sammenfatte sin fortolkning / Eleven har viden om motiv og tema

Baggrund til læreren

'Trækfuglen' er Kenneth Bøgh Andersens fortælling om pigen Farjana, som bor i et af de mange slumområder i Bangladeshs hovedstad Dhaka. Farjanas storesøster Jasmin er 14 år. Hun skal snart giftes bort, da familien ikke har råd til at have hende boende. Farjana er ked af det på både Jasmins og egne veje, og hun ønsker, at der var en måde at forhindre det på.

En dag sker der noget dramatisk, som betyder, at Farjana pludselig befinder sig i en del af Dhaka, som hun ikke kender. Hun er faret vild! Runa, en lidt ældre pige, samler Farjana op fra gaden og inviterer hende hjem, så hun kan få lidt at spise. Her fortæller Farjana sin historie. Og Runa får en idé...

Elevernes for forståelse

Inden I går i gang med at læse 'Trækfuglen', vil det være en god idé at sætte en kontekst op for eleverne. Her kan I bruge det grundforløb, som er beskrevet i lærervejledningen s. 36-37. På den måde kommer I både omkring børneliv i Dhakas slumområder og Bangladesh som land. Har I kortere tid, kan du også "sætte scenen" på 1-2 lektioner ved at bruge Opgaveark 1, hvor eleverne nøjes med at gå på opdagelse på hjemmesidens 'Opdag Bangladesh'.

FN's verdensmål og Børnekonventionen

Hvis du gerne vil inddrage FN's verdensmål for bæredygtig udvikling i undervisningen, så er det særlig oplagt at inddrage disse fire i relation til de temaer, som optræder i historien:

- **Mål 4: Kvalitetsuddannelse** (alle børn skal have mulighed for at gennemføre gratis grundskoleundervisning).
- **Mål 5: Ligestilling mellem kønnene** (om diskrimination og eliminering af skadelige børneægteskaber).
- **Mål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst** (herunder at afskaffe de værste former for børnearbejde).
- **Børnekonventionen**, der handler om børns grundlæggende rettigheder, kan også inddrages. Den finder I på Børnerådets hjemmeside boerneraadet.dk.

Ekstra tips til brugen af bogen

Brug ordforklaringerne og faktaboksene

I elevbogen er der masser af ordforklaringer og faktabokse, som I kan stoppe op ved og tale om undervejs i læsningen af fortællingen. Samtidig er der flere overordnede temaer i handlingen, som I kan tage op i klassen.

Brug lærervejledningens fakta

Husk selv at læse fakta-afsnittet i lærervejledningen. Her bliver du nemlig hurtigt og godt klædt på til at fortælle ekstra og til at svare på de fleste af elevernes spørgsmål.

Elevbogens personer: En fiktiv familie med bund i virkeligheden

Personerne og begivenhederne i 'Trækfuglen' er nok fiktive, men de er inspireret af virkeligheden og af de familier, som bor i Dhakas store slumområder. Personerne, der optræder på billederne i bogen som Farjana og hendes familie, bor også i netop det samme slumområde, 'Dhaka Match Colony', og med omtrent samme hverdag som personerne i bogen.

Som lærer har du altså ikke mulighed for at fortælle eleverne, hvordan det siden er gået med Farjana og hendes familie. Fortællingen åbner dog et håb for, at de to søstre går en lidt lysere fremtid i møde – og det sker rent faktisk også for nogle af de børn og familier i slummen, som får en hjælpende hånd. Men fælles for børnene i slummen er, at det er rigtig svært for dem at komme videre.

For forståelse om børneægteskaber i Bangladesh

Ifølge lovgivningen i Bangladesh skal piger være fyldt 18 år for at kunne blive gift. Alligevel er det ikke ualmindeligt, at piger giftes bort inden de fylder 15 år. Det skyldes til dels en paragraf i lovgivningen, der i "særlige tilfælde" giver forældrene lov til at gifte døtrene væk. Det er også almindeligt, at pigerne får fabrikeret en dåbsattest, som gør dem ældre, end de er.

Meget tidlige ægteskaber er traditionelle i Bangladesh og foregår i alle samfundslag; men børneægteskaberne foregår især blandt de fattigste familier, der på den måde får et familiemedlem mindre at forsørge. Når en pige bliver gift, flytter hun hen hos svigerfamilien, og hun tages typisk også ud af skolen.

Forslag til samtale

Kapitel 1: Rotter og fugle

Her i kapitel 1 møder vi Farjana, som er på vej hjem fra skole.

- Hvorfor går Farjana og kigger på de drenge, hun møder på sin vej?
- Hvad er det, der bekymrer hende?
- Hvorfor bliver nogle piger mon giftet bort så tidligt i Bangladesh?
- Hvorfor er det ikke godt, at piger bliver giftet bort i en tidlig alder? Her kan I tale om, at skolegang og uddannelse er vigtig for alle børn.
- Hvorfor kan pigerne i Bangladesh ikke selv bestemme, om de vil giftes eller ej?

Farjana og hendes familie bor i en af Dhakas store slumområder. I teksten står der: 'Her' er slummen. 'Her' bor de fattigste af de fattigste. 'Her' er Farjanas hjem.

- Hvad tænker I på, når I hører ordet slum?
- Hvorfor må nogle mennesker i verden bo i slum?
- Findes der slum i Danmark?

Bedstemor kalder Farjana for "lille fugl".

- Hvorfor gør hun mon det?
- Kalder jeres familie og venner jer også noget andet, end det I hedder?

Kapitel 2: 14 minus 11

Farjanas bedstemor bor sammen med resten af familien. Det er meget almindeligt i Bangladesh at bo på den måde – flere generationer sammen.

- Hvorfor bor bedstemoren sammen med familien?
- Kunne I godt tænke jer, at det var på samme måde i Danmark?
- Er der nogen af jer, som bor sammen med jeres bedsteforældre?
- Hvordan bor ældre mennesker typisk i Danmark?
- Hvorfor bor en del ældre mennesker på plejehjem i Danmark? Har det mon altid været sådan?

Kapitlet giver os flere ledetråde, der viser hvor fattig Farjanas familie egentlig er. Hvad er det for nogle ledetråde? Det kan f.eks. være:

- Farjana går ofte i seng uden at være mæt.
- Jasmin skal giftes bort, fordi familien ikke har råd til, at hun bor hos dem.
- Familien bor et sted, hvor vandet under monsunen står så højt i gaderne og helt inde i husene, at de må klodse sengen op.
- Farjana samler en gammel våd bamse op og reparerer den.

Kapitel 3: Smil og tårer

Jasmin siger, at det var latter – ikke gråd – som Farjana kunne høre midt om natten.

- Tror I på, at det er rigtigt, hvad Jasmin fortæller?

-
- Hvorfor siger Jasmin det, hvis det ikke er rigtigt?
  - Er der et andet sted i kapitlet, hvor Jasmin ikke fortæller sandheden?

Farjana og Jasmin taler om, hvornår man ikke længere er barn.

- Her kan I tale om, at man i Danmark skal være fyldt 18 år for at kunne blive gift. Det samme gælder faktisk i Bangladesh. Alligevel bliver mange både piger og drenge giftet bort, inden de er 18 år i Bangladesh.

Kapitel 4: Bamsepige

Henne i skolen bliver Farjana drillet af Salman, fordi hun har bamsen Mimi med.

- Hvorfor driller Salman Farjana, fordi hun har en bamse med i skole?
- Har I oplevet nogen på skolen blive drillet?
- Hvad blev de drillet med?
- Hvad gør I, hvis nogen i klassen bliver drillet?
- Maisha foreslår, at Salman driller, fordi han godt kan lide Farjana. Hvorfor skulle Salman drille Farjana, hvis han i virkeligheden godt kan lide hende?

Salman smider bamsen op på toget. Farjana løber efter toget og hopper på.

- Hvad synes I, det siger om Farjana? Sæt nogle ord på (modig, dumdristig, sej, fjollet m.v.).
-

Kapitel 5: Hundeslagsmål

I kapitel 5 har Kenneth Bøgh Andersen sørget for, at Farjana nu befinder sig i en situation, hvor det næsten ikke kan blive værre: Hun er ked af, at Jasmin skal giftes bort. Hun befinder sig i en del af den kæmpestore by, som hun ikke kender. Hun er helt alene. Og bamsen Mimi er blevet bidt i stykker af den halte hund. Det er en velkendt fortælleteknik, som hedder suspense. Læseren skal gerne sidde og tænke: "Hvad sker der mon i næste kapitel? Klarer hun den?"

- Tal med eleverne om, hvad der gør en bog eller en film spændende.
- Hvad er det, som gør kapitel 5 spændende? Sæt nogle ord på oplevelsen.

Historien bruger også "hjem-ude-hjem"-kompositionen. Sådan er mange historier lavet: Først er hovedpersonen hjemme i vante omgivelser. Så sker der noget, som betyder, at hovedpersonen må ud på en rejse. Til sidst vender hovedpersonen hjem igen, måske klogere og mere erfaren.

Kapitel 6: Runa

Runa og Farjana taler om, hvilket arbejde de gerne vil have, når de bliver voksne. Runa vil være læge og Farjana vil være skolelærer.

- Hvorfor er Farjana bange for, at Runa vil grine af hende?
- Hvad skal der til, for at Farjana kan få sin drøm til at gå i opfyldelse?
- Hvad kunne du tænke dig at blive, når du bliver voksen?

Kapitel 7: En anden verden

Farjana er imponeret over den lejlighed, Runa bor i.

-
- Hvorfor bliver Farjana imponeret?
  - Hvad er det, Farjana lægger mærke til i den lejlighed, hvor Runa bor?
  - Har du selv prøvet at blive imponeret over et sted, du har været? Giv eksempler på det. Det kan fx være hjemme hos en ven eller på besøg i en anden by.

Farjana synes, at Harry Potter-bogen lyder skør, men hun ville ønske, at hun havde Harry Potters tryllestav.

- Hvad ville hun trylle om?
- Hvad ville du trylle om, hvis du havde tryllestaven for en dag?

Kapitel 8: Ideen

Runa får en idé, som hun fortæller faren om.

- Hvad går Runas idé ud på?
- Hvordan kan den idé hjælpe Farjana og Jasmin?

Runa, hendes far og Farjana kører ud til slumområdet, hvor Farjana bor: "At de bor i den samme by – få kilometer fra hinanden – det er næsten ikke til at fatte".

- Her kan I tale om, at rige og fattige i Dhaka faktisk bor ret tæt på hinanden, men at det er meget sjældent, at de kommer i hinandens kvarterer. Børnene i de velstillede familier er meget beskyttede, og mange bliver kørt til skole og andre steder i en bil.
- I kan evt. se de små portrætfilm af de tre børn fra Dhaka, som ligger på hjemmesiden under Dhakas børn. Se fx portrætterne af pigerne Minu og Priyanka, der minder meget om bogens Farjana og Runa.

Kapitel 9: Helt uden tryllestav

Aftalen mellem Jasmins og Farjanas familie og Runas far falder på plads.

- Hvad mener Runa med, at Farjana har gjort noget, som selv Harry Potter ikke kunne gøre med sin tryllestav?

Farjana underviser sin far, der aldrig har gået i skole og ikke har lært at læse og skrive.

- Tal om, hvor vigtigt det er at kunne læse og skrive.
- Hvad går man glip af i livet, når man ikke kan læse og skrive?

Flere og flere børn lærer at læse og skrive i Bangladesh, men der er stadig mange, som ikke kommer i skole, fordi de skal arbejde og hjælpe familien med at tjene penge.

Kapitel 10: Pigen, der levede

I sidste kapitel møder Farjana Salman henne i skolen. Farjana giver Salman et stykke papir, hvor der står Dhonnobad/Thank you på.

- Hvorfor siger hun mon tak til Salman, når han har været så ond ved hende?

Nu er I færdige med at læse historien. Det endte heldigvis godt til sidst.

- Kender I andre historier, hvor hovedpersonen er en sej pige?

Bogen med Harry Potter spiller en rolle i bogen.

- Hvilke forskelle og ligheder er der på Harry Potter og Farjana?

Dansk, 1.-5. klasse
Omfang: 2 lektioner

Genfortæl 'Trækfuglen'

Når I har læst 'Trækfuglen', kan I bruge denne øvelse, hvor eleverne gengiver hovedindholdet af historien.

Eleverne i 1.-2. klasse får guidende spørgsmål til historien. Så skal de udvælge billeder fra et printet udklipsark, sætte dem ind i en skabelon og skrive en lille tekst til i hånden.

Eleverne i 3.-5. klasse skal genfortælle historien ud fra forskellige karakterers synsvinkler, og de arbejder med begyndelse, midte og slutning.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne kan genfortælle den overordnede handling i en historie.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan udvælge billeder fra 'Trækfuglen' og skrive en kort tekst til hver af dem, så handlingen er gengivet.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	Tekstforståelse 1: Eleven kan gengive hovedindholdet af tekster til klassetrinnet / Eleven har viden om fortællende og informerende teksters struktur
Dansk efter 4. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Oplevelse og indlevelse 1: Eleven kan udtrykke sig om tekstens univers / Eleven har viden om tomme pladser og teksters tid og rum
Dansk efter 6. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan udtrykke sin tekstforståelse gennem medskabelse af teksten / Eleven har viden om metoder til medskabende arbejde

---

Opgave: Genfortæl

For 1.-2. klasse

1. Lav et print af det medfølgende fotoark og et print af skemaet med fortælle-skabelonen til hver elev eller hver gruppe af elever.
2. Eleverne skal nu udvælge seks billeder, som de vil bruge til at genfortælle 'Trækfuglen' med.
3. Eleverne klipper de udvalgte billeder ud og limer dem ind i skabelonen.
4. I skabelonen er der plads til, at eleverne kan skrive lidt tekst ved hvert billede. Til hvert billede er der også et guidende spørgsmål, som eleverne kan tage udgangspunkt i.
5. Eleverne kan eventuelt farvelægge skabelonerne. De skriver navne på og hænger skabelonerne op i klassen.
6. Afslut med at lave en udstilling, hvor eleverne præsenterer deres skabeloner.
7. I kan evt. udskrive fotoark og skabelon i A3, hvis skolens printer eller kopimaskine kan klare det, for så er der mere plads at skrive på.

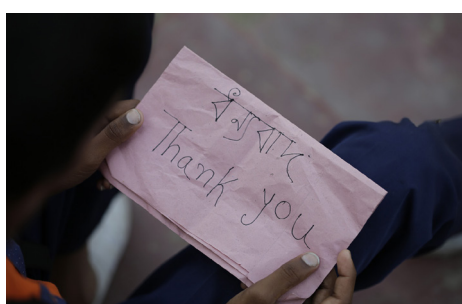
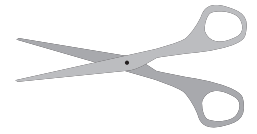

For 3.-5. klasse

1. Eleverne klipper billederne på fotoarket ud. I mindre grupper udvælger eleverne 6 billeder ud af de 12.
2. Grupperne placerer billederne på en tidslinje med begyndelse, midte og slutning. Tidslinjen kan tegnes på tavlen eller på en planche, og billederne sættes på med et stykke tape.
3. Nu genfortæller eleverne historien i jeg-form over for klassen. Der er mange muligheder for at vælge synsvinkel, for eksempel Farjana, Jasmin, Farjanas mor, Runa, Runas far. Synsvinklen kan også være bamsen Mimis.
4. Bagefter kan I tale om, hvordan historien ændrer sig, når synsvinklen skifter.

Klip billederne ud

Indsæt foto

Hvor bor Farjana?

Indsæt foto

Hvad er det, Farjana tænker på?

Indsæt foto

Hvad sker der henne i skolen?

Indsæt foto

Hvem møder Farjana i byen?

Indsæt foto

Pigerne får en idé. Hvad går den ud på?

Indsæt foto

Hvordan ender historien?

Dansk, 1.-2. klasse
Omfang: 2-4 lektioner

Læseteater i klassen

I dette opgaveark finder du elevbogens tre små læselet-eventyr af Kenneth Bøgh Andersen omskrevet til læseteater: 'Fuglen og kongen', 'De syv brødre, der blev til træer' og 'Drengen, der råbte tiger'.

Læseteater er en god måde at få eleverne til at arbejde med læsning, oplæsning og udtale. Man øver sig i at læse en tekst dramatisk op for et publikum, fx resten af klassen eller forældrene. I kan også bruge teksterne til at sætte et rigtigt teaterstykke op med udklædning og kulisser.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne ved, hvad et læseteater er, og at nogle genrer har en indbygget morale.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan lægge stemme og krop til roller i et læseteater samt reflektere og samtale om fortællinger med en morale.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 1: Eleven kan tale om teksters temaer / Eleven har viden om teksters typiske temaer
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdags-situationer	Krop og drama 1: Eleven kan improvisere med kropssprog og stemme / Eleven har viden om enkelt krops-sprog
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdags-situationer	Krop og drama 2: Eleven kan deltage i rollelege og rollespil / Eleven har viden om dramatiske roller

---

Sådan gør I

1. De tre små læselet-historier fra elevbogen er traditionelle eventyr fra Bangladesh, som ofte er ret barske. Læs derfor først lige teksterne igennem og vurder, om de fungerer til din klasse.
2. Fordel rollerne til eleverne.
3. Print et oplæsningsark ud til hver af eleverne/rollerne.
4. Læs op for de andre i klassen – eller for forældrene.

Fuglen og kongen uden næse

Medvirkende:

- Fuglen
- Kongen
- Soldaten
- Fortæller 1
- Fortæller 2

Fortæller 1: En lille fugl stjal engang en mønt fra kongens kiste. Mønten lyste som en lille sol. Fuglen var glad. Nu følte den sig også som en konge. Den fløj rundt og sang:

Fuglen: Det, som kongen havde, har jeg nu i min rede.

Fortæller 2: Men kongen hørte det. Han blev vred. Meget vred.

Kongen: Soldat! Fang den fugl og sæt den i bur.

Fortæller 1: Fuglen havde held til at flygte. Men kongen fangede den snart igen. Denne gang kom han den ikke i et bur. Han slugte fuglen hel. Og han skyllede den ned med varm suppe.

Fortæller 2: Men fuglen var ikke død. Kongen kunne mærke den nede i sin mave. Mærke den flakse rundt. Mærke den lede efter en vej ud.

Fortæller 1: Så gispede han. Fuglen var på vej op gennem halsen. Kongen prøvede at synke den igen. Men det kunne han ikke.

Kongen: Vær klar med sværdet, soldat. Hvis den prøver at stikke af, så hug dens hoved af! Hører du! Hug dens ho...

Fortæller 2: Kongen slog en hånd for munden. Det var i sidste øjeblik. Ellers var fuglen fløjet ud. Den hakkede på kongens tænder. Men de var som tremmer i et fængsel. Til sidst gav fuglen op.

Fortæller 1: Kongen sukkede lettet. Men så blev hans øjne pludselig helt vilde.

Soldaten: D-Deres majestæt?

Fortæller 2: Kongen var blevet helt rød i hovedet. Og hans næse... Der skete noget med hans næse. Det var, som om den blev større. Men kun i den ene side. I det samme fløj fuglen ud af kongens højre næsebor.

Kongen: Dræb den! Dræb den!

Fortæller 1: Soldaten lod sværdet suse. Men fuglen var hurtig. Den undgik sværdet. Det gjorde kongens næse ikke.

Fortæller 2: Kongen stak i et hyl. Fuglen fløj op over slottet og sang:

Fuglen: Tata tonge, tata tonge. Se den dumme, sølle konge! Hør ham skrike sig flad og hæs, Fordi jeg stjal hans næse fra hans fjæs!

Fortæller 1: Og fuglen fløj bort og blev til en historie, som børn i dag kan læse.

Alle medvirkende i kor: Om fuglen og kongen uden næse.

De syv brødre, der blev til træer

Medvirkende:

- Kongen
- Den yngste dronning
- De seks ældste dronninger
- Syv drenge/blomster
- Fortæller 1
- Fortæller 2

Fortæller 1: En konge var gift med hele syv dronninger. Den yngste var blid og rar. Det var de andre dronninger ikke. Og det var den yngste, der først blev gravid.

Kongen: Jeg glæder mig til at blive far.

De seks ældste dronninger i kor: Vi glæder os slet ikke!

Fortæller 2: De seks dronninger så på den voksende mave med onde blikke. Og maven voksede virkelig. Der lå vist ikke kun ét barn derinde.

Fortæller 1: Da tiden til fødslen kom, tilbød de seks andre dronninger at hjælpe med. Og sikke en fødsel! Hele syv sunde drenge kom til verden. Den yngste dronning var glad:

Den yngste dronning: Jeg vil straks se mine børn.

Fortæller 2: Men de andre dronninger gemte de syv drenge væk. De puttede dem i syv krukker og kastede dem ud af vinduet. I stedet viste de tre mus og fire frøer frem.

De seks ældste dronninger i kor: Se, hvad du har født!

Fortæller 1: Den unge dronning stirrede med rædsel på dyrene. Så besvime hun.

Fortæller 2: Den ældste dronning sendte bud efter kongen. Og da han så, at den yngste dronning havde født syv dyr, sagde han rasende:

Kongen: En heks! Jeg har giftet mig med en heks! Smid hende ud af slottet.

Fortæller 1: Og det var kun starten på de mørke tider. En sort og tung sky lagde sig over slottet. Den blev liggende i flere år.

Fortæller 2: Fuglene holdt op med at synge. Planterne holdt op med at blomstre. Landet var som dødt.

Fortæller 1: Og dog. For der voksede noget i kongens have. Lige under vinduet. Lige dér, hvor de syv krukker engang blev kastet ud. Der voksede nu syv træer. Hver med én blomst på.

Fortæller 2: Da gartneren ville plukke de flotte blomster, trak de sig væk.

Drenge/blomster: Hvis kongen vil plukke os, så må han selv komme.

Fortæller 1: Kongen kom. Men de talende blomster trak sig endnu højere op.

Drenge/blomster: Lad dronningerne prøve.

Fortæller 2: De seks ældste dronninger kom. Men nu kravlede blomsterne helt op i toppen.

Drenge/blomster: Der mangler en dronning.

Fortæller 1: Der blev sendt bud efter den yngste dronning. Hun boede nu i en ussel hytte. Tynd og beskidt var hun blevet. Men da hun trådte ind i kongens have ...

Drenge/blomster: Mor!

Fortæller 2: Alle syv blomster faldt ned fra træerne. Ud af dem sprang syv sunde drenge. De faldt deres mor om halsen. Så fortalte de deres far, hvad der var sket. Hvad hans seks andre koner havde gjort.

Fortæller 1: Tårerne stod i kongens øjne. Glade tårer. Og vrede tårer.

Fortæller 2: De andre dronninger rystede af skræk. De tiggede og bad om nåde.

De seks ældste dronninger i kor: Skån os. Skån os.

Fortæller 1: Men kongen lyttede ikke. De seks dronninger blev levende begravet på en bund af skarpe torne.

Fortæller 2: Kongen tog sin unge dronning tilbage. Nu havde han kun én, og det var godt. Den sorte sky lettede fra slottet. Fuglene sang igen.

Fortæller 1: Og livet begyndte at spire.

Drengen, der råbte tiger

Medvirkende:

- Drengen, der råbte tiger
- Mændene fra landsbyen
- Fortæller 1
- Fortæller 2

Drengen: Jeg. Keder. Mig!

Fortæller 1: Drengen slog i jorden. Han sad under et træ. Rundt om ham gik køerne. De gumlede på græsset. De havde de gjort hele dagen. Og hele dagen havde drengen siddet under træet for at passe på dem. Siddet og kedet sig. Her var jo intet at lave! Men så fik han en idé.

Drengen: Tiger! Hjælp! Hjælp!

Fortæller 2: Han lyttede. Kort efter kunne han høre mændene fra landsbyen. De kom løbende med kæppe og spyd.

Mændene: Hvor er tigreren? Hvor er tigreren?

Drengen: Det var bare for sjov! Var det ikke sjovt?

Fortæller 1: Mændene knurrede.

Mændene: Det gør du ikke igen! Hører du?

Drengen: Ja, ja.

Fortæller 2: Mændene gik. Drengen var igen alene med køerne. Snart kedede han sig igen. Han havde godt nok lovet at lade være, men... Han kunne ikke lade være.

Drengen: Tiger! Tiger! Hjælp! Hjælp

Fortæller 1: Mændene kom løbende igen. Hurtigere end før. Støvet stod op bag dem. Solen fik de mange spyd til at lyse.

Mændene: Hvor er tigreren?

Fortæller 2: Drengen rullede rundt på græsset af grin.

Drengen: I skulle have set jer selv! Hvor så I sjove ud!

Mændene: Sagde vi ikke, at du ikke skulle gøre det igen?

Drengen: Undskyld. Det sker ikke igen. Det lover jeg.

Mændene: Det har du sagt før.

Fortæller 2: Mændene gik igen. Tiden gik også. Men den gik langsomt. Og drengen var lige ved at råbe på mændene én gang til.

Fortæller 1: Så fik han øje på den. Nej, ikke den. Dem. Tigre. Mange af dem. De krøb gennem græsset. Sneg sig nærmere. Køerne havde ikke set dem.

Fortæller 2: Først kunne drengen slet ikke røre sig af skræk. Så kravlede han højt op i træet og skreg, så højt han kunne.

Drengen: TIGRE! TIGRE! HJÆLP! HJÆLP!

Fortæller 1: Men denne gang kom der ingen hjælp. Ikke én mand, ikke ét våben.

Drengen: De tror, jeg laver sjov igen. Åh nej.

Fortæller 2: Så angreb tigrene.

Fortæller 1: Længe blev drengen siddende i træet. Først da det blev aften, vovede han at klatre han ned. Da var tigrene for længst forsvundet. Alle køerne var døde. Her var helt stille.

Fortæller 2: Langsomt begyndte drengen at snige sig hjemad.

Drengen: Hvad skal jeg sige? Hvad skal jeg gøre? Køerne var landsbyens eneste rigdom. Nu er de væk. Og det er min skyld.

Fortæller 1: Kort efter kom han til landsbyen. Men her var også stille. Helt, helt stille.

Fortæller 2: Drengen tænkte på tigrene. Så mange tigre. Køerne havde ikke været nok.

Drengen (hvisker): Hjælp. Hjælp.

Fortæller 1: Men der var ingen til at høre det.

Dansk, 1.-5. klasse
Omfang: 2-8 lektioner

Børnenes Egen U-landskalender

- Lav en flot, digital lågekalender

Her får du tips til, hvordan I arbejder bedst med værktøjet til elevernes egen, interaktive lågekalender. Den kan laves både som en julekalender, en ugekalender eller til andre anledninger. Og så er værktøjet nemt og logisk at arbejde med for eleverne.

Den er oplagt at bruge som afslutning på en periode om Bangladesh. Eller som en sjov 'indholdsfortegnelse' til eleverne og forældrene.

Elevernes arbejde med at lave Børnenes Egen U-landskalender rummer masser af danskfaglighed og foregår i et nemt, skræddersyet webværktøj. Det har indbygget alt, hvad de skal bruge.

Eleverne skaber enkeltvis eller i grupper et flot slutprodukt: De laver en digital u-landskalender med låger og spændende indhold - målrettet til fx deres forældre eller til en venskabsklasse, der bagefter kan se den på deres computer eller mobil. Undervejs reflekterer eleverne over målgruppe og disposition, de udvælger fotos, de skriver billedtekster og overskrifter, de laver en flot reklame, og til sidst kan de følge, hvordan modtagerne faktisk bruger deres kalender.

I kan vælge at lave en kalender som en enkel lynproduktion. Eller I kan bruge flere af værktøjets muligheder og få endnu dybere danskfaglig læring.

Inspiration til læringsmål

- Eleven kan fremstille en digital kalender til en målgruppe baseret på egen research.

Inspiration til tegn på læring

- Eleven formidler fakta i et digitalt produkt og kan sætte ord på sammenhængen mellem produkt og målgruppe.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettede fremstillingsformer
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 1: Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster / Eleven har viden om metoder til at undersøge sprog og struktur i tekster
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan opdele fremstillingsprocessen i mindre dele / Eleven har viden om enkle fremstillingsprocesser
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Præsentation og evaluering 2: Eleven kan vurdere produktets kvalitet, formål, struktur og layout / Eleven har viden om enkle evalueringsmetoder
Dansk efter 6. klasse		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Planlægning 1: Eleven kan tilrettelægge processer til fremstilling af faglige produkter alene og i samarbejde med andre / Eleven har viden om fremstillingsprocesser
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Forberedelse 2: Eleven kan udarbejde forprodukter til dramatiske, dokumentariske og interaktive produktioner / Eleven har viden om synopsis, manuskript og storyboard
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Fremstilling 1: Eleverne kan udarbejde anmeldelser, instruktioner og fagtekster / Eleven har viden om kommenterende og forklarende fremstillingsformer

Lærers forberedelse

1. Få et totalt overblik på fem minutter ved at se den lille video-tutorial om værktøjet. Den finder du i Filmbanken. Eleverne ser også selv den samme video inde i værktøjet.
2. Sørg for, at hver gruppe eller hver elev har en computer med adgang til internettet.
3. Prøv gerne værktøjet igennem selv på forhånd – så kan du vise eleverne på storskærmen, hvordan det fungerer. Det er enkelt og intuitivt at arbejde med.
4. Vil du gerne have, at elevernes kalendere skal handle om bestemte emner, f.eks. N/T? Det kan du sagtens styre. Eleverne skal nemlig finde deres fakta og fotos i 8 panoramaer, som handler om hver deres vinkel på Bangladesh. Du kan bestemme, at eleverne kun kan vælge nogle bestemte panoramaer. Se oversigt nederst i dette opgaveark.
5. Du kan også finde en trin-for-trin-guide i lærervejledningen – eller se et eksempel på en færdig kalender (på hjemmesiden under 'Børnenes egen kalender' i lærer-universet).

Opgaven

Den hurtige og simple produktion:

Sådan laver I kalenderen i klassen

I kan godt vælge blot at lade eleverne lave en lynproduktion, der fokuserer på hurtigt at lave en flot, digital lågekalender – f.eks. som afslutning på jeres forløb. Det kan de gøre på helt ned til 2-3 lektioner, men kalenderen bliver selvfølgelig endnu bedre, hvis eleverne har mere tid. Og de synes, processen er sjov.

Tip – hvis det skal gå ekstra hurtigt: *Nøjes med at lave en kalender med få låger, f.eks. 4 eller 7. Og giv eleverne besked på kun at vælge få panoramaer at researche i. Dermed får de nemlig mindre stof at tage stilling til.*

1. **Inddel klassen i grupper** á 3-4 elever. Hver gruppe skal have en computer/tablet. Du kan også vælge at lade eleverne lave hver sin kalender.
Tip til de mindste klasser: *Her kan du evt. lave en fælles kalender for hele klassen, som er målrettet til alle klassens forældre; så kan hver gruppe lave nogle få låger, og så færdiggør I kalenderen sammen på tavlen.*
2. **Se tutorial-videoen** sammen. Den ligger i Filmbanken i hjemmesidens lærer-univers. Den ligger også inde i selve værktøjet, så eleverne selv kan se den.
3. **Vis eleverne den færdige kalender** på storskærmen – der ligger et eksempel i lærer-universet på hjemmesiden under "Børnenes Egen U-landskalender".
4. Sæt eleverne i gang med selv at producere kalenderen.
5. Lad eleverne lave en flot reklame for den.

Sådan hjælper værktøjet eleverne trin for trin

– frem til færdigt resultat

Elevernes kalender fungerer som en flot formidling af deres viden om Bangladesh. Undervejs hjælper værktøjet eleverne til at gennemgå disse otte trin:

1. **De vælger en pæn forside og en målgruppe** til deres kalender.
2. **De reflekterer lidt over deres målgruppe** og skriver noter om den.
3. **De vælger antallet af låger og panoramaer** – så det passer til anledningen for kalenderen (julekalender? Advents- eller ugekalender?) og til målgruppen.
4. **De researcher** i de billedserier og små faktatekster om forskellige emner, der gemmer sig inde i hvert af panoramaerne.
5. **De skaber indholdet til lågerne:** De udvælger til hver låge et billede og skriver en fortællende billedtekst og en overskrift.
6. **De disponerer evt. lågerne:** Eleverne kan vælge at flytte rundt på rækkefølgen af deres låger, gruppere dem i emner og overveje, hvilke der er vigtigst. Den proces kan de dog også springe over. Se flere tips nedenfor.
7. **De laver en flot reklame for deres kalender** – det er nemt og er indbygget i værktøjet.
8. **De kan følge resultatet bagefter** – hvis de vil: Hvor mange bruger vores kalender?

Ekstra tips til arbejdet med værktøjet

Tip 1:

Den lille sjove:

Lav selv en kalender, som dine elever skal åbne hver dag

Nogle lærere har fået en sjov idé til at bruge kalenderværktøjet helt anderledes, end vi havde forestillet os:

De laver en dagsplan for klassens forløb om Bangladesh. Og så skal eleverne hver morgen åbne en låge og se et billede og en lille tekst om, hvad de skal arbejde med i dag. Og nogle af de lærere sendte så også et link til denne kalender ud til alle forældrene på forældre-intra, så forældrene også kunne følge med. Det var en stor succes!

Tip 2:

Den grundige produktion:

Så nemt kan du uddybe elevernes læring i et eller flere af trinene

Du kan nemt justere elevernes proces, så de opnår en dybere læring i et eller flere trin af deres arbejde med værktøjet. Det er nemlig indrettet, så der er danskfaglig læring om kommunikation i hvert eneste trin af arbejdet.

Du kan frit vælge, om eleverne skal have dybere læring i blot et enkelt af trinene – eller i dem alle.

1. **Reflekter sammen om målgruppen:** Du kan lade klassen vælge den samme målgruppe for alle deres kalendere, f.eks. forældrene og de voksne i familien eller en venskabsklasse. Tal om, hvad jeres målgruppe interesserer sig for, om de ved noget om landet, og hvordan man skal fortælle til dem. Det giver eleverne en pejling på, hvad der er interessant at fortælle om i deres kalender.
2. **Lav en kalender med mange låger.** Eleverne skal så gennem mere stof, de skal skrive flere tekster, og de kan vælge at arbejde mere med disponeringen.
3. **Arbejd med disponeringen:** I værktøjet har eleverne et godt overblik over deres låger, og de kan flytte rundt på rækkefølgen af dem. Derfor kan du lade dem eksperimentere med disponeringen. De kan lave grupper af låger med bestemte emner, og de kan overveje rækkefølgen. De kan også godt lave indhold til flere låger, end der er plads til i den færdige kalender. Så må de til sidst vælge ud, hvilke låger, der faktisk skal vises på kalenderen. Se flere tips til disponeringen i Opgave 22: Lær at disponere.
4. **Brug en reflekterende og evaluerende arbejdsproces:** Værktøjet er indrettet, så eleverne kan arbejde i en proces, hvor de går frem og tilbage mellem trinene i arbejdsprocessen og ændrer og forbedrer. De kan gå frem og tilbage mellem deres noter om målgruppen, deres research i panoramaerne og deres produktion af indhold til lågerne. Så kan de tjekke, om de er på rette spor i forhold til stoffet og den ramme, de selv har sat. Du kan også indføre enkle evalueringsloops undervejs – se tips til evaluering nedenfor.
5. **Lær endnu mere om kommunikation:** Du kan også indlede med at følge det danskfaglige kommunikationsforløb og bruge de tre opgaveark (20, 21 og 22) til at arbejde med tre centrale formidlingskompetencer. Forløbet er beskrevet i lærervejledningen på side 39.

Tip 3:

Afpas antallet af panoramaer til jeres tid og til antallet af låger

- Til en kalender med 24 låger skal eleverne have meget materiale. Her er det passende at vælge mindst 3-4 panoramaer.
- Til en kalender med kun 4 låger er det nok med 1-2 panoramaer.

Vejled dine elever, så de ikke får valgt alt for mange panoramaer. De kan hele tiden vælge flere panoramaer til undervejs i processen, hvis de vil have mere stof, men de kan ikke vælge dem fra igen.

Hvert panorama handler om en vinkel på Bangladesh (se skemaet nederst i dette opgaveark) og rummer typisk 10-12 hotspots med billeder og en lille faktatekst. De billeder og fakta er det stof, som eleverne bagefter kan bruge til at lave deres egne låger.

Så jo flere panoramaer, eleverne vælger at gå på opdagelse i, desto mere materiale og viden får de – og desto mere tid skal de bruge på deres research. Derfor er det smart at vælge lidt færre panoramaer, hvis I har knapt med tid.

Tip 4:

Vælg et emne til lågen – eller opfind emnet selv

Når eleverne opretter en låge, bliver de bedt om først vælge et emne, som denne låge skal handle om. De emner, de får at vælge mellem, vises på en dropdown-liste. Værktøjets emneforslag er knyttet til indholdet i hvert panorama. De fleste af emnerne kan man også finde stof til i mere end ét panorama.

Emnerne er kun en inspiration, der kan hjælpe eleverne med at få overblik og ideer. Man kan sagtens lave flere låger med samme emne – men bruge forskellige billeder og lave forskellig tekst til.

Men eleverne kan også vælge selv at definere et emne for lågen. Så vælger de bare "Vi finder selv på noget" og kan så med et par ord beskrive emnet for denne låge i det åbne tekstfelt.

NB: Lågens emne vises ikke i den færdige kalender. Emnet er kun en støtte til eleven selv – så de nemmere kan danne sig et overblik over, hvad deres kalenders låger skal handle om, inden de går i gang med at vælge fotos og skrive.

Tip 5:

Kalenderen låses, når man trykker "Færdig"

Når eleverne synes, at kalenderen er færdig, skal de til sidst trykke på "Kalenderen er færdig" nederst i værktøjet. Så kommer der en advarsel frem, der opfordrer eleverne til at tjekke alle lågerne igennem en ekstra gang for at sikre sig, at alt er i orden.

Når eleverne bekræfter, at kalenderen er færdig, bliver den låst. Nu kan man ikke længere ændre i indholdet.

Samtidig bliver den offentliggjort på en selvstændig webside, som eleverne får et link til (se mere om linket i tippet om reklamen nedenfor), og som modtagerne kan gå ind på. I kan også selv gå direkte ind og se den færdige kalender via oversigten over skolens kalendere.

Tip 6:

Lav nemt en flot reklame til modtageren

Nederst i værktøjet findes knappen "Lav en reklame". Når man trykker her, får man et nemt værktøj frem, hvor eleverne kan lave en flot A4-plakat, der reklamerer for deres kalender. Den kan eleverne bruge til at sikre sig, at deres modtagere får anvendt deres kalendere.

På reklamen står et link. Det er den unikke internetadresse, som modtageren skal taste ind på sin computer eller mobiltelefon for at få adgang til netop denne elev-kalender og åbne lågerne.

Eleverne kan gøre reklamen flot ved at vælge et godt billede og skrive en overskrift og en lille tekst, der forklarer modtagerne, at de skal gå ind og opleve kalenderen. De skal gøre det på en måde, som de tror, vil virke fristende.

De kan sagtens lave flere forskellige reklamer for den samme kalender.

De kan printe den færdige A4-plakat ud og hænge den op, de kan dele den ud i familien – eller du kan som lærer hjælpe dem med at sende den som PDF i en e-mail, på Forældre-intra eller lignende.

Diskutér i klassen, hvordan I bedst gør brug af reklamen.

Tip 7:

Statistik: Bliver vores kalender brugt, og skal vi reklamere lidt mere?

Under "Skolens kalendere" kan man bagefter gå ind og se de færdige kalendere.

Nederst under hver kalender vises der her en statistik for netop denne kalender. Den viser, hvor mange gange nogen har besøgt den – og hvilken dag.

På den måde kan eleverne selv se, at nogen rent faktisk har brugt det flotte produkt, de har lavet. Og I kan evt. også bruge det til at afrunde jeres forløb med den overvejelse om effekt, som alle ude i "det virkelige liv" gør sig: Har vi nået vores mål? Har nogen modtaget vores kommunikation? Og skal vi gøre noget for at få flere til at se kalenderen – måske give plakaten til en nabo, onkel eller tante også?

NB: Det tæller kun som et besøg i statistikken, når nogen *bruger linket fra reklamen til at gå ind på den webside, hvor den helt færdige kalender ligger*. Det tæller ikke, når nogen blot ser kalenderen ved at gå ind under "Skolens kalendere" inde i kalender-værktøjet (for så ville alle børnenes egne besøg jo tælle med). Så hvis målgruppen for en kalender er en venskabsklasse på samme skole, skal de gå ind og se den færdige kalender med linket i reklamen, lige som alle andre – ellers tæller deres besøg ikke.

Tip 8:

Der er tre gode muligheder for evalueringsloops undervejs

Processen indbyder også til at lægge et eller flere evalueringsloops ind undervejs, hvor eleverne præsenterer hinanden eller klassen for deres valg og diskuterer dem.

1. **Evaluer på målgruppen:** De noter, eleverne laver om deres målgruppe, kan printes ud på et ark. Eleverne kan evaluere på den målgruppe, de har valgt, og på de tanker om deres målgruppe, de har noteret sig.
2. **Evaluer på hele kalenderen – når eleverne er næsten færdige** med den. I kan enten prøve kalenderen af på skærmen eller I kan printe alle lågerne ud på en liste ved at bruge knappen "Fuld oversigt". Drøft f.eks. disse spørgsmål:
  - Vil målgruppen lære noget nyt af denne kalender?
  - Passer den til målgruppen?
  - Passer overskrift, billedtekst og foto i lågerne til hinanden?
  - Er der komplet indhold i alle låger?
3. **Evaluer på resultatet:** I kan også evaluere til sidst på, hvor meget målgruppen så faktisk fik set kalenderen. Se mere under Statistik ovenfor.

Tip 9:

Overblik: Her er indholdet i de 8 panoramaer

Hvert af de 8 panoramaer handler om én vinkel på Bangladesh og børnenes liv dér. Et panorama er fyldt med små hotspots, som hver rummer en lille billedserie og en faktatekst. Det er disse fotos og fakta, eleverne skal bruge til at lave indholdet i deres egen kalender.

Eleverne kan frit vælge at bruge få panoramaer eller mange. Du kan også definere valget for dem, hvis kalenderen skal have en bestemt faglig vinkel.

Panorama-billede	Beskrivelse
Besøg en slumby	Hvordan er livet i slummen i en af verdens hurtigst voksende storbyer?
Slumbyens piger og drenge	Mød de fattige børn i slummen, og få et sjældent indblik i deres hverdag.
Oplev byens puls	Dhaka er fuld af folk, biler, bulede busser og farverige rickshaws.
Den travle havn	Dhakas havn er et kaotisk myldrer af færger, fragtskibe og små træbåde.
En tur i bazaren	Farver, fisk og levende fjerkræ. Tag på en spændende tur i bazaren.
Livet på floden	Kom tæt på mennesker og dyr i Bangladeshs store floddelta.
En dag i fiskernes landsby	Hvordan lever familierne i en traditionel fiskerlandsby?
Ud på landet	Opdag livet på landet: mad, håndværk, arbejde, skole og leg.

Syng og dans med Shaka Loveless

Shaka Loveless og DR har lavet en skøn musikvideo med dans og sang til Børnenes U-landskalender 2019.

'Op for Dhaka' handler om livet i slummen, og både i musikken og i dansen bruger Shaka Loveless træk fra pop-traditionerne i Bangladesh.

I kan selv synge med – eller hvad med at prøve kræfter med lidt Bollywood-bevægelser i klassen?

I Filmbanken finder du både musikvideoen, sangen som lydfil og en danseinstruktion fra DR's dansetræning. Og i opgavearket får I tips til at lave jeres egen koreografi også.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne har viden om, hvordan man lytter aktivt til et musiknummer. Eleverne har viden om, at man kan fortolke en sangtekst.
- Eleverne kan følge en enkel danseinstruktion og udføre sammensatte bevægelser til musik.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan synge med på 'Op for Dhaka', og de kan give udtryk for, hvad sangen handler om.
- Eleven deltager i aktiviteten. Eleven skifter bevægelse på det rigtige tidspunkt.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan deltage i enkel fortolkning / Eleven har viden om metoder til enkel fortolkning
Dansk efter 4. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Idræt efter 2. klasse		
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan deltage aktivt i basale, alsidige bevægelser i leg	Dans og udtryk 1: Eleven kan bevæge sig rytmisk til en variation af musikformer / Eleven har viden om kroppens grundlæggende bevægelsesmuligheder
Idræt efter 5. klasse		
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan anvende grundlæggende, sammensatte bevægelser i idrætspraksis	Dans og udtryk 1: Eleven kan udføre grundlæggende bevægelser inden for dans og udtryk / Eleven har viden om variationer i bevægelser inden for dans og udtryk
Musik efter 2. klasse		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse	Sangteknik 1: Eleven kan synge med god klang i større grupper / Eleven har viden om stemmebrug
Musikforståelse	Eleven kan lytte til og udtrykke sig om musik	Musikoplevelse 1: Eleven kan lytte opmærksomt til musik / Eleven har viden om aktiv lytning
Musik efter 4. klasse		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse	Sangteknik 1: Eleven kan synge med god intonation og klang / Eleven har viden om intonation og klang
Musikforståelse	Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik	Musikoplevelse 1: Eleven kan formidle sin oplevelse af musik / Eleven har viden om måder at udtrykke musikoplevelser på

Syng med Shaka Loveless...

Årets sang er et rigtigt pophit med masser af energi – som I bare kan nyde i klassen undervejs i jeres periode, vælge at synge med på eller måske endda danse til.

Du får fire elementer, du kan bruge, hvis I vil arbejde med musikvideoen i klassen:

- **Musikvideoen** (i Filmbanken i lærer-universet på hjemmesiden).
- **Sangen som ren lydfil** (i Filmbanken på hjemmesiden). Den kan I bruge til at lytte til eller spille, hvis I vil bruge sangen til optræden. Du kan afspille den direkte på hjemmesiden ved at klikke på den.
- **Teksten** til sangen (nederst i dette opgaveark).
- **En dansefilm med klip** fra DR's arbejde med musikvideoen, hvor I lærer et par af moves'ne sammen med børn fra DR's 'Klassen'.

Introducér sangen og hvad den handler om

'Op for Dhaka' hænger nøje sammen med årets hjælpeprojekt og historien i 'Trækfuglen'. Shaka Loveless har skrevet sangen som en gave til U-landskalenderen, fordi han er ambassadør for PlanBørnefonden. Han rejste også selv til Bangladesh og besøgte netop det slumområde, hvor 'Trækfuglen' foregår og hvor årets projekt skal hjælpe børn til at fuldføre deres skole. Det præger både teksten og musikken. S

Shaka Loveless har læst og set en hel masse om forholdene for børnene i Dhakas slum, og det gjorde et stort indtryk på ham. Han blev bl.a. inspireret af historien om Minu fra temasiderne 'Dhakas børn' på U-landskalenderens hjemmeside. Shaka Loveless havde i øvrigt også selv Børnenes U-landskalender derhjemme, da han var barn, og er meget glad for undervisningsmaterialet.

DR har lavet den flotte musikvideo til. Her er børn fra DR Ultras 'Klassen' med til at danse. Fire af dem har jo også selv været i Dhakas slum og set, hvordan børnene dér – trods deres barske levevilkår – er rigtig glade for både popmusik og dans. Særligt populær er musik og dans i den indisk-bangladeshiske 'Bollywood'-genre.

Syng med – og arbejde med teksten

- Vis musikvideoen.
- Evt. kan I se nogle klip om de to børn, Minu og Jummon, på hjemmesiden under 'Dhakas børn'. De minder nemlig meget om de to børn i sangen.
- Tal lidt om musikgenrer. Hvad minder nummeret eleverne om? Tal evt. om, at man kan blande genrer. Her har Shaka Loveless ladet sig inspirere af pophits i Bollywood-stil. Det høres f.eks. i rytmerne og deres sound.
- Print teksten til eleverne eller vis den på storskærmen. Drøft den med eleverne, f.eks. disse spørgsmål:
  - Sangen handler om to børn i 'Shyampur', som er det slumområde, hvor også bogen 'Trækfuglen' foregår. Hvilket indtryk giver sangen af det område?
  - Hvad mener Shaka Loveless med, at der ikke er sjovt at være?
  - Hvad mener han mon med, at "der er lang vej til bøger"?
  - Kan I finde tre ord i det første vers, der har at gøre med vand? Hvorfor er de vigtige at have med i en sang om dette slumområde?
  - Flere steder i versene handler om børn, der arbejder. Hvorfor er det vigtigt at fortælle om i sangen?
  - Hvad vil børnene i sangen hellere end at arbejde – og hvorfor det?
  - Hvad mon Shaka Loveless mener med omkvædet "En hånd op for Dhaka"?
- Syng med på musikvideoen, eller syng til musikken alene.

Dans til musikken

Bollywood-dans er en helt speciel stil, som er hentet fra de mange indiske film med indlagte musik- og dansenumre i glitrende opsætninger. De er enormt populære også i Bangladesh. Dansestilen er både sjov, flot – og rigtigt svær. Musikvideoen har hentet nogle elementer til dansen fra Bollywood-stilen.

Der er flere måder, I kan få dans og bevægelse med ind. Det er en sjov måde at få pulsen i vejret og få en 'brain breaker', men I kan også bruge det til at optræde med ved morgensamling på skolen eller for forældrene.

A – Brug dansemoves fra DR's instruktionsvideo

En enkel mulighed er at bruge de trin og armbevægelser, som I lærer i den lille instruktionsvideo fra DR. Den ligger i Filmbanken.

Her ser I klip fra arbejdet med at lave selve musikvideoen. I får instruktion til et par af de dansemoves, som børnene i musikvideoen laver til musikken. Du kan evt. supplere med et par af idéerne nedenfor.

B – lav jeres egen, enkle koreografi

- Du kan enten selv lave en enkel danse-koreografi, hvor det er nemt for alle eleverne at være med, f.eks. bare omkring omkvædet. Brug et par af idéerne nedenfor.
- Eller du kan lade eleverne udvikle deres egen koreografi gruppevis. Grupperne laver hvert sit forslag til en koreografi, der er inspireret af Bollywood-dans. Så viser hver gruppe sit bud. Derefter kan du gøre dem opmærksomme på de simple stiltræk fra Bollywood-dans, som musikvideoen særligt benytter (nedenfor) – og så kan grupperne justere deres koreografi eller lave en samlet klasse-koreografi ud fra det.

Stiltræk fra musikvideoen:

Læg mærke til, at musikvideoen bl.a. skaber Bollywood-stemning med nogle enkle armbevægelser i takt til rytmen:

- Udgangspositionen helt i begyndelsen med lodrette håndflader og krydsede arme og ben.
- Mange moves med helt strakte håndflader, der holdes vandret eller vipper fra side til side.
- Mange moves med 'firkantede' arme, hvor overarmene holdes vandrette og underarmen er bøjet i et retvinklet knæk – og de bevæges stift op og ned.
- 'Crawl-tag' fra side til side som f.eks. på 00:55.
- En hånd strakt helt op med en strittende pegefinger ved omkvædets "En hånd op for Dhaka".

Hvis du vil have ekstra inspiration:

- Der er mange idéer til Bollywood-dans at hente på Youtube ved at søge på "Bollywood song" eller "Bollywood dance". Det er også sjovt at vise eleverne et par klip.
- I kan også se filmen 'Dhaka dance off' fra DR (Under 'Ultra' på U-landskalenderens hjemmeside), hvor børn fra 'Klassen' prøver kræfter med Bollywood-dans.

God fornøjelse!

Shaka Loveless: Op for Dhaka

En hånd op for Dhaka
En hånd op
En hånd op for Dhaka
En hånd op

....

En silhuet i monsun.
Sig hej til Minu.
Hun og hendes veninder
holder ud i Shyampur.
Det en tung ting at bære.
De piger vil bare lære.
Men i druknede gader
er der ik' for sjovt at være.
Der er lang vej til bøger, når man ik' er større.
Og man ska arbejde som voksne,
selvom man er børn.
Når regnen rammer hårdt,
er det svært at blive tør.
Men i dag har de fred bag den lukkede dør.

For gaderne er dunkle,
men de danser, ja de danser.
Det lige meget om du' fra Dhaka
eller dansker.
Bare du danser.
Ja, gaderne er dunkle,
men de danser, ja de danser.
Det lige meget om du' fra Dhaka
eller dansker.
Bare du danser.

En hånd op for Dhaka
En hånd op
En hånd op for Dhaka
En hånd op

...

Om du er pige eller dreng,
er vejen stadig lang.
Og frygten for de finder fejl,
den rammer også ham.
Hassan hedder han.
Han vil være en klog mand.
Men retten til at lære den er svær at få i
stand.
Når man ska arbejde, arbejde.
Der så meget at nå.
Sidder i en sweatshop
og arbejder lige nu.
Men når natten falder på,
tænder han for radio.
rejser sig og danser rundt, som om han var i
Bollywood

For gaderne er dunkle,
men de danser, ja de danser.
Det lige meget om du' fra Dhaka
eller dansker.
Bare du danser.
Ja, gaderne er dunkle,
men de danser, ja de danser.
Det lige meget om du' fra Dhaka
eller dansker.
Bare du danser.

En hånd op for Dhaka
En hånd op
En hånd op for Dhaka
En hånd op

....

Natur/teknologi, 2.- 5. klasse
Omfang: 2-3 lektioner

Når isen smelter og havet stiger

Et varmere klima betyder, at isen er begyndt at smelte ved polerne. Det betyder, at vandstanden i verdenshavene stiger. Og det giver flere og større oversvømmelser, hvilket er særlig slemt i et land som Bangladesh.

I denne opgave skal eleverne gennem en enkel forsøgsopstilling undersøge, hvad der sker, når is smelter på land og i vand. Når I arbejder med opgaven, berører I Verdensmål 13, der handler om klimaindsats.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal ud fra egne undersøgelser erfare betydningen af temperaturstigninger og deraf følgende afsmeltning af isen ved polerne.
- Eleverne skal have viden om, at temperaturstigninger og afsmeltning har globale perspektiver og udfordringer ikke mindst i lavtliggende områder.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan med egne ord beskrive betydningen af temperaturstigninger og deraf følgende afsmeltning af isen ved polerne.
- Eleverne kan give eksempler på konsekvenser af temperaturstigninger lokalt og globalt.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Natur/teknologi efter 2. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller	Formidling 1-2: Eleven kan fortælle om egne resultater og erfaringer / Eleven har viden om enkle måder til at beskrive resultater
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	Undersøgelser i naturfag 1-2: Eleven kan udføre enkle undersøgelser med brug af enkelt udstyr / Eleven har viden om enkle undersøgelsesmetoder
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller	Modellering i naturfag 1-2: Eleven kan skelne mellem virkelighed og model / Eleven har viden om naturtro modeltyper
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 1: Eleven kan konstruere enkle modeller / Eleven har viden om symbolsprog i modeller
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 2: Eleven kan anvende enkle modeller til at vise helheder og detaljer / Eleven har viden om modellers detaljeringniveau
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Undersøgelser i naturfag 2: Eleven kan opstille forventninger, der kan testes i undersøgelser / Eleven har viden om enkle undersøgelses muligheder og begrænsninger

Introduktion til eleverne

Forforståelse:

Hvorfor er havis og is på land så forskellige?

Konsekvenser af klimaforandringerne er mærkbare mange steder på Jorden.

Men selvom de fattigste lande har bidraget mindst til den globale opvarmning, så er de ofte hårdest ramt af klimaforandringerne. Det gælder også Bangladesh, som ligger meget lavt. Samtidig er landet hyppigt udsat for voldsomme tropiske cykloner ude fra Den Bengalske Bugt, der giver stormfloder og oversvømmelser. Derfor er Bangladesh særlig sårbart over for stigninger i den globale vandstand.

En enkelt meters stigning i den globale vandstand, hvilket kan ske i dette århundrede, forventes at føre til, at Bangladesh taber hele 15-20 % af sin nuværende landmasse.

Når isen smelter, har det stor betydning for vandstanden i verdenshavene. Men det har en helt afgørende betydning, om den is, der smelter, er flydende havis eller er is, der ligger på land.

Isen, der flyder i havet: Isen i havet ved Nordpolen er havis – det er altså gigantiske isklumper, der flyder rundt på havet. Når denne is smelter, så stiger vandstanden i verdenshavene ikke. Det skyldes, at is fylder mere end vand.

Så når en klump havis smelter, fylder smeltevandets fra den mindre, end isklumpen før gjorde. Derfor vil vandstanden i havet forblive den samme, også selv om isen før ragede langt op over havoverfladen.

Prøv selv at iagttage en isterning i et glas vand. Så vil I kunne se, at kun 1/10 af isen rager op over vandoverfladen. Is er lettere end vand og flyder derfor oven på vandet.

Isen, der ligger oppe på landjorden: Det forholder sig lige omvendt med is, der ligger oppe på land. Sådan er f.eks. isen på Grønland. Når den smelter, vil den skylle ud i havet. Alt det vand var ikke ude i havet før, og det vil derfor få vandstanden i havene til at stige.

Man har beregnet, at det vil skabe en vandstandsstigning i verdenshavene på 7 meter, hvis al isen på Grønland smelter. Klimaforskerne forventer, at afsmeltningen vil tage 800 år – men det afhænger selvfølgelig helt af, hvordan klimaet udvikler sig. På samme måde er det beregnet, at isen på Antarktis vil kunne skabe en stigning i verdenshavene på hele 20 meter.

Isen, der ligger højt oppe i bjergene: Det er meget forskelligt, hvordan smeltevand fra is oppe i bjerge påvirker vandstanden i verdenshavene.

I højtliggende bjerge vil smeltevandets fra isen i nogle tilfælde blive absorberet af jorden på vej ned.

Opgave: Når isen smelter

Introduktion:

- Hvad er det, der sker, når verdens is smelter? Forsøget her illustrerer på enkel vis, at afsmeltning af is på land bidrager mere til vandstandsstigning end smeltning af havis gør.
- Begynd med at finde ud af, hvor på Jorden der er store mængder is og sne. Brug atlas, zoom-kortet på hjemmesidens 'Opdag Bangladesh' eller Google Maps. Udpeg polerne, Grønland og Himalaya.

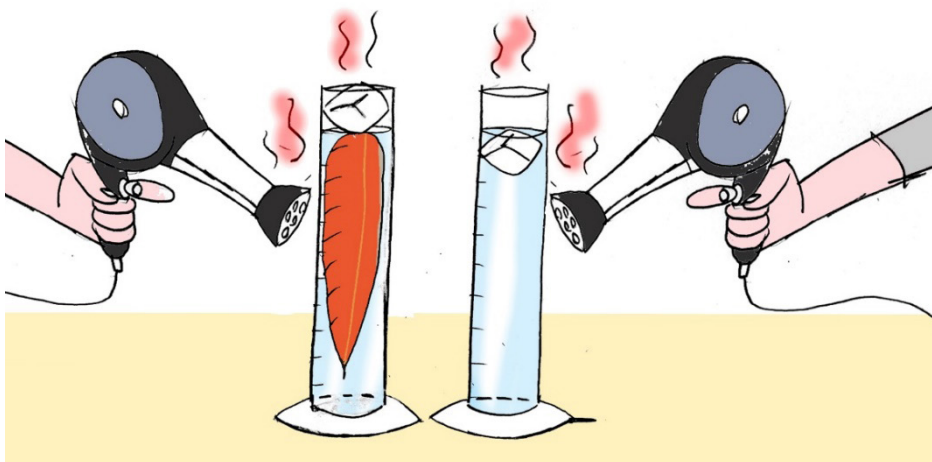

Materialer:

- 2 stk. 100 ml måleglas
- 1 stor gulerod
- Vand
- 2 isterninger
- Hårtørrer

Sådan gør I:

1. Læg guleroden i det ene måleglas med spidsen nedad.
2. Guleroden skal forestille land. Hæld vand i glasset.
3. Toppen af guleroden og vandet skal stå i samme højde.
4. Læg den ene isterning på toppen af guleroden.
5. Læg den anden isterning i det andet glas.
6. Fyld vand i det andet glas, så vandet står lige højt i de to glas.
7. Overvej: Hvordan tror I, at vandstanden i de to glas vil ændre sig, når isklumperne er smeltet?
8. Blæs nu på siden af glassene med en hårtørrer, til isen er helt smeltet.
9. Mål efter. Passede jeres forudsigelse? Hvad viste forsøget?

©Niels Poulsen

Perspektivering for de ældste elever: albedo-effekten:

Tal med eleverne om, at afsmeltning af havisen accelererer, når processen først er kommet i gang. Dette skyldes bl.a. albedo-effekten. Albedo-effekten er det forhold, at en lys overflade reflekterer meget af sollyset – mens en mørk overflade opsuger mere af sollyset (og dermed opsuger det mørke materiale også mere af varmen fra sollyset).

Albedo-effekten forklarer, hvordan det blotlagte mørke hav suger langt mere af solens energi til sig og derfor hurtigere bliver opvarmet.

Sne og is reflekterer derimod meget af lyset og bliver derfor slet ikke så hurtigt opvarmet af den samme mængde sollys. Sne og is har en høj albedo-effekt på ca. 60 procent, mens en mørk overflade kun reflekterer lidt lys tilbage og har en lav albedo-effekt. F.eks. reflekterer sort asfalt kun 4 procent af lyset.

Resultatet er, at opvarmningen af havområdet på f.eks. Nordpolen går ret langsomt, så længe det meste er dækket af sne og is – mens det går hurtigere og hurtigere, efterhånden som større dele af overfladen bliver mørkt vand.

Albedo-effekten kan nemt illustreres ved at lade en lampe lyse på henholdsvis en mørk og en lys overflade:

Lad eleverne lyse et-to minutter på en sort og en hvid flade med en kraftig lampe med en glødepære. Føl med hånden og mærk forskellen i opvarmning.

Natur/teknologi, 1.- 5. klasse
Omfang: 2-3 lektioner

Byg et solidt hus på pæle

I denne opgave skal eleverne bygge huse på pæle af ispinde, sugerør og spaghetti. De skal kunne holde til højvande, oversvømmelse og stormvejr, og eleverne skal teste, hvor godt de holder.

Det er nemlig den slags huse, der er brug for langs kysten og floderne i Bangladesh, hvor forholdene med både monsunen og klimaforandringerne bliver stadig mere barske.

Målet er, at eleverne ud fra egne undersøgelser dels får kendskab til forskellige konstruktioners styrke og svagheder, dels at de reflekterer over forskelle i livsvilkår i Bangladesh og Danmark.

Du kan perspektivere opgaven ved at tale om klimaforandringers betydning for Bangladesh. Dermed berører I FN's verdensmål 13, der handler om klima.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal ud fra egne undersøgelser have kendskab til klimaets betydning for levevilkår for dyr og mennesker.
- Eleverne skal have kendskab til sommermonsunen og vintermonsunen og deres betydning for levevilkårene i Sydasien.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan med egne ord beskrive eksempler på forskellige konstruktioners styrke og svagheder.
- Eleverne kan med egne ord beskrive, hvordan sommermonsunen og vintermonsunen opstår og med egne ord beskrive deres betydning for levevilkårene i Sydasien.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Natur/teknologi efter 2. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller	Formidling 1-2: Eleven kan fortælle om egne resultater og erfaringer / Eleven har viden om enkle måder til at beskrive resultater
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	Undersøgelser i naturfag 1-2: Eleven kan udføre enkle undersøgelser med brug af enkelt udstyr / Eleven har viden om enkle undersøgelsesmetoder
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller	Modellering i naturfag 1-2: Eleven kan skelne mellem virkelighed og model / Eleven har viden om naturtro modeltyper
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 1: Eleven kan konstruere enkle modeller / Eleven har viden om symbolsprog i modeller
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 2: Eleven kan anvende enkle modeller til at vise helheder og detaljer / Eleven har viden om modellers detaljeringniveau
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Undersøgelser i naturfag 2: Eleven kan opstille forventninger, der kan testes i undersøgelser / Eleven har viden om enkle undersøgelses muligheder og begrænsninger

Introduktion til eleverne

Forforståelse: Sommer- og vintermonsun

I floddeltaet i det sydlige Bangladesh bor der mange mennesker langs floderne. De mange floder og bifloder er ofte den eneste transportvej mellem hjem, skole og by.

Husene tæt på floderne bygges næsten altid på pæle, fordi vandstanden varierer kraftigt. Enten på grund af dagligt lavvande og højvande eller fordi der i løbet af året er tidspunkter, hvor det regner meget, og vandstanden i floden stiger voldsomt.

Forklar, at monsunregn er en årstidsbestemt regn. Monsun betyder årstid. Monsunregn giver store mængder regn på bestemte tider af året i Asien og Østafrika.

Sommermonsunen giver nogle af de største nedbørsmængder, der kendes på Jorden, men der er stor forskel fra år til år. I Sydasiens, hvor Bangladesh befinder sig, oplever de hvert år store oversvømmelser på grund af monsunregn. I 2018 blev både Indien og Bangladesh kraftigt ramt, og monsunen tvang det år flere hundredtusinder til at forlade deres hjem.

Man taler derfor i dag om klimaflygtninge. Og med fremtidens klimaforandringer kan monsunen i området blive voldsommere.

Monsunregnen dannes om sommeren bl.a. ved, at landjorden i regionen opvarmes af heden fra solen. Der dannes et kraftigt lavtryk, og fugtig luft fra havet presses ind

over land – og afgiver sin fugt som store regnmængder, der falder på meget kort tid.

Om vinteren dannes der omvendt et kraftigt højtryk inde over Centralasien.

Vintermonsunen blæser fra land ud mod havet og er derfor en tør vind.

Bangladesh er ekstra udsat, fordi monsunen også er med til at sætte gang i voldsomme, tropiske cykloner ude fra Den Bengalske Bugt. De bliver også hyppigere og kraftigere med klimaforandringerne. Og de presser både vind og stormfloder ind mod kysterne og op i floderne i Bangladesh.

Det skal husene kunne holde til.

Opgave: Byg et solidt hus på pæle

1: Afprøv trekantsprincippet

I skal bruge:

- Spaghetti eller makaroni
- Limpistol

Sådan gør I:

1. Tal med eleverne om, hvordan man bedst konstruerer huse og broer af sugerør, spaghetti og pinde, så konstruktionen bliver så stærk og stabil som muligt.
2. På billedet nedenfor kan man se, at der indgår mange trekanter i konstruktionen. Ved at bygge efter 'trekantsprincippet' får man en stabil konstruktion.
3. Lad eleverne lime fire stykker spaghetti sammen i hvert sit hjørne. Prøv også at lime tre stykker spaghetti sammen i hvert sit hjørne. Hvilken konstruktion er mest stabil?
4. Hvis eleverne vil gøre firkantskonstruktionen mere stabil, kan de lime to stykker spaghetti på tværs i firkanten, så de danner et kryds. Nu har de i stedet fire trekanter.
5. Trekantsprincippet udnyttes også, når man bygger broer. Undersøg fx et foto af den gamle Lillebæltsbro, som er bygget op af masser af trekanter.

Langs floderne bygger man huse og broer med trekantkonstruktioner.

2: Byg husene

Eleverne skal nu bygge sikre huse, som kan holde til højvande, oversvømmelse og stormvejr langs floden.

I skal bruge:

- Sugerør
- Spaghetti eller makaroni
- Ispinde
- Limpistol
- Evt. flamingoplader til at sætte stolperne fast i

Sådan gør I:

1. Byg et hus på stolper. Huset skal kunne modstå højvande og kraftig vind.
2. Hvordan vil I bygge huset? Hvordan skal huset bygges, så det bedst kan holde til højvande, oversvømmelse og stormvejr?
3. Lav en tegning og byg derefter huset, så sikkert som I kan.
4. Når husene er færdige, skal I afprøve, hvad de kan holde til: Stil husene udenfor og lav en flodbølge med en spand vand.
5. Hvilke huse klarede sig bedst? Og hvorfor?

Eftersnak om klimaforandringer

Folk i Bangladesh mærker allerede nu konsekvenserne af klimaforandringerne i form af et mere ustabil vejr. Nogle steder er det i form af hyppigere og voldsommere regnskyl og oversvømmelser af marker. Det betyder, at afgrøderne bliver ødelagt. Nogle steder bliver markerne oversvømmet af saltvand fra havet, og så er det svært at dyrke noget i jorden bagefter.

En af konsekvenserne er, at mange opgiver livet på landet og søger ind mod de større byer. Derfor taler man i dag om, at mennesker kan være klimaflygtninge. Tal om de konsekvenser klimaændringer har for mennesker, der bor i udsatte områder.

Kan familierne gøre noget for at tilpasse sig klimaændringerne, så de ikke bliver nødt til at forlade deres hjem?

Fag: Natur/Teknologi og Dansk, 3.-5. klasse, evt. 1.-2. klasse
Omfang: 2-4 lektioner

Dyrebiografi om tigeren

I denne opgave skal eleverne lære, at pattedyr har særlige kendetegn, der fortæller os noget om deres levevilkår:

Hvorfor ser dyrene ud, som de gør, og hvordan kan man beskrive dem i en dyrebiografi, hvor man bruger metoden med de 7 F'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Opgaven tager udgangspunkt i Bangladeshs nationaldyr, den bengalske tiger, der er en truet dyreart.

1.-2. klasse kan også være med, hvis I laver dyrebiografien sammen i klassen i stedet for parvis.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal blive i stand til at beskrive særlige kendetegn og livsbetingelser ved tigre og ved pattedyr som dyregruppe.
- Eleverne skal kunne forklare karakteristika ved dyr ud fra de 7 F'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan med egne ord beskrive særlige kendetegn og livsbetingelser ved tigeren og ved pattedyr som dyregruppe.
- Eleverne kan beskrive selvdesignede fantasidyr ud fra de 7 F'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 1: Eleven kan udtrykke sig kreativt og eksperimenterende / Eleven har viden om ordforråd og sproglige valgmuligheder
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber

Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Mennesket 1: Eleven kan med modeller fortælle om menneskers og dyrs indre og ydre opbygning / Eleven har viden om menneskers og dyrs indre og ydre opbygning
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Naturen lokalt og globalt 1: Eleven kan fortælle om dyre- og planteliv andre steder på Jorden / Eleven har viden om naturområder
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Naturen lokalt og globalt 2: Eleven kan undersøge dyrs og planter tilpasninger til naturen / Eleven har viden om dyrs og planter levesteder og livsbetingelser

Introduktion til eleverne

Forforståelse: Truede dyrearter

Mange af verdens dyr er truede af mange forskellige årsager. En af de største trusler mod dyrene er dog, at deres levesteder skrumper eller forsvinder.

Når områder med særlige naturtyper som f.eks. regnskov, mangroveskov, koralrev, vådområder, savanne, græssteppe eller havområder bliver ødelagt, har det konsekvenser for de dyr og planter, som er tilpasset til at leve netop dér. Når sådan et levested bliver ødelagt, forsvinder dyrenes føde og de specielle forhold, som de har brug for, når de skal skjule sig, sove, lægge æg eller passe unger, finde mage, køle sig ned eller holde varmen osv. Så kan de ikke overleve i det område længere.

Levestederne bliver ofte ødelagt for at dyrke landbrug eller bygge huse og veje. Eller når et område skal bruges til at finde olie eller mineraler som guld, sølv og diamanter. De kan også ødelægges af f.eks. miljøgifte eller et ændret klima.

Et slemt eksempel er, at der hvert år bliver fældet store områder af tropisk regnskov. I de tropiske regnskove tæt ved Ækvator lever over halvdelen af verdens dyr og planter. Det er f.eks. kendte dyr som orangutang, chimpanse, gorilla, løveabe, tiger, jaguar, lemur, kolibri, papegøje og paradisfugl, masser af slanger og frøer plus myriader af insekter. Og umådelig mange plantearter.

Nogle dyr bliver dræbt i selvforsvar, eller fordi dyrene ødelægger fattige menneskers afgrøder eller æder deres husdyr. Nogle dyr bliver dræbt af krybskytter, fordi de kan tjene penge på at sælge dyrene som mad, som trofæ eller som naturmedicin. Det er ofte fattige folk, der bliver krybskytter.

Fattigdom og voksende befolkninger i mange af de fattige lande er derfor også blandt de vigtige grunde til, at vilde dyr er truede.

Mere inspiration

Læs evt. afsnittet 'Bevarelse af vilde dyr' på WWF, [Verdensnaturfondens hjemmeside](#). Fokus er her på de store truede pattedyr elefant, næsehorn, gorilla, tiger mv.

Husk også de positive historier!

Husk også at have fokus på de positive historier om truede dyr. Det går nemlig også rigtig godt for mange dyr. Det nytter noget, når man laver regler for fiskeri, regler for miljøgifte eller broer over motorveje, så dyrene kan komme over. Det betyder også noget, når man laver naturparker og forbyder handel med truede dyr.

Refleksion: Kendetegn for pattedyr

Fortæl eleverne om, at man kan kategorisere dyr og dyregrupper ud fra deres særlige kendetegn. Start med en øvelse, hvor I sammen taler om, hvad alle pattedyr har til fælles. Skriv kendetegnene op på tavlen, efterhånden som eleverne kommer med dem.

---

1. Fælles kendetegn

Indled med at tale med eleverne om, hvad alle pattedyr har tilfælles:

- De føder levende unger (ikke æg).
- De fleste lever på land. Kender I pattedyr, der ikke lever på land?
- De har hår eller pels.
- De får ilt gennem lungerne.
- Ungerne dier hos moderen.
- De har højt udviklede hjerner, som betyder, at de kan lære.
- De er varmblodede.
- De har tre små knogler i mellemøret: hammeren, ambolten og stigbøjlen.

---

2. Særlige kendetegn

Nogle af de særlige kendetegn ved et dyr giver dyret en helt særlig funktion. Kattedyr har for eksempel lange kløer, så de kan sætte hurtigt af. Og mange slanger har en elastisk kæbe, så de kan gabe over et bytte, der er større end dem selv.

Hvad bruger for eksempel elefanten sin snabel til?

- Til at få fat på blade i træerne og til at hive græs op med.
- Til at suge vand op med.
- Til at udstøde lyde med.
- Til at forsvare sig med. Den svinger snablen faretruende fra side til side.
- Til at snuse, føle og, gribe med.

Opgave: Beskriv en tiger med de syv F'er

Sådan gør I:

Nu skal eleverne lave en dyrebiografi om tigre ved hjælp af de 7 F'er. Indled med at skrive F-ordene op på tavlen, og uddyb, hvad de enkelte begreber betyder. Brug et vilkårligt pattedyr som eksempel og lad eleverne byde ind.

Her er det f.eks. elefanten, verdens største landlevende pattedyr:

- **Føde:** Planter, blade, grene og græs.
- **Form:** Stor og tung. Store, flade fødder. Lille hale. Store ører (forskel på afrikanske og indiske elefanter).
- **Farve:** Grå.
- **Findested:** I mange afrikanske og asiatiske lande. De lever i flokke.
- **Formering:** Elefanthunner er drægtige i 22 måneder og føder én unge.
- **Fjender:** Ingen naturlige fjender. Rovdyr kan dog angribe syge elefanter og unger. Mennesket er elefantens største fjende. Krybskytter. Ekstra information: I nogle lande er elefanten en truet dyreart, men nogle steder er det begyndt at vende, bl.a. i de afrikanske lande Botswana og Zimbabwe.
- **Forsvar:** Tyk hud. Nogle har stødtænder. Snablen kan den true og slå med.

Når I er færdige med øvelsen, og eleverne har forstået metodikken, er det tid til at lave en dyrebiografi om tigre.

Læs faktabogen om tigre på hjemmesidens 'Opdag Bangladesh'. I kan gøre det sammen i klassen, hver for sig eller i små grupper på pc eller tablet.

Hvis eleverne arbejder parvis eller i mindre grupper: Print det medfølgende elevark ud og giv hver gruppe et eksemplar, som de kan udfylde. Lad eleverne evt. supplere beskrivelsen med en tegning af en tiger, hvor kendetegnene er fremhævet.

Opgave: En fri dyrebiografi

...om et andet dyr eller om et fantasidyr

Du kan nu gentage opgaven ved at lade eleverne lave en dyrebiografi om et andet dyr, de selv vælger. Du kan også give dem mulighed for at designe egne fantasidyr ud fra de 7 F'er. Når de skal designe et fantasidyr med faglige krav, skal eleverne gøre sig mange overvejelser. Disse overvejelser er en god støtte for eleverne i deres læreproces – også selv om det er et helt vildt fantasidyr, de kommer frem til.

Opgave: Historiefortælling

”Inden jeg kom til dyrehaven...”

Mange truede pattedyr lever i dag i beskyttede områder, nationalparker, rekreationshjem for tilskadekomne dyr, zoologiske haver mv. Ofte er disse steder også en del af avlsprogrammer, der forsøger at øge bestanden af de truede dyr.

Lad eleverne fortælle en historie om, hvad en forældreløs tigerunge har oplevet, inden den kom til dyrehaven:

- Hvordan har tigerungen levet indtil nu?
- Hvad skete der, den dag tigerungen blev fundet forladt i mangrove-skoven?
- Hvordan kom tigerungen til dyrehaven?

Stil krav om, at historien indeholder de 7 F'er for tigeren: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Lad eleverne parvis eller i små grupper komme med forslag og give hinanden gode ideer. Herefter fortæller/skriver eleverne parvis tigerungens historie fra fødslen, til den blev reddet og kom til dyrehaven.

Historien kan fremlægges gennem bundne eller valgfrie udtryksformer. Fx som fortælling, digt, rap, tegneserie, teater, interviews mv. Vælg formen efter klassetrin, elevgruppe og fagligt fokus.

Dyrebiografi om:

Det skal I gøre:

1. Udfyld skemaet.
2. Lav en flot tegning af dyret.

Føde: Hvad spiser dyret? Hvor finder det føde henne?	
Form: Hvordan ser dyret ud? Hvad vejer det?	
Farve: Hvilke farver og mønstre har dyret?	
Findested: Hvor lever dyret?	
Formering: Hvor mange unger får dyret?	
Fjender: Hvem er dyrets fjender?	
Forsvar: Hvordan kan dyret forsvare sig?	
Andet? Er der andet, I ved om dyret?	

Matematik, 1.-5. klasse

Omfang: Fra 1 lektion og opefter

Spil dig klog

Også børnene i Dhakas slum elsker at lege og spille, når de har tid. Ofte sidder de og spiller forskellige former for spil på jorden – eller de spiller 'Karrom', der minder om bob.

Her har I fire enkle spil, som i stedet for talbehandling handler om de kreative sider af matematikfaget samt sandsynlighed og chance.

Der er mange gode faglige og pædagogiske grunde til at sætte spil og grublere på dagsordenen i matematikundervisningen. Det styrker eleverne i at blive bedre og mere kreative problemløsere – ikke kun inden for matematik, men inden for alle områder. Samtidig oplever de fleste spillene som leg, hvilket er en god motivationsfaktor!

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal gennem legende aktiviteter tilegne sig enkle strategier til matematisk problemløsning.
- Eleverne skal lære at strukturere eksperimenter ved problemløsning.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan med egne ord beskrive, hvordan de med eksperimenter og problemløsning vil strukturere deres arbejde.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Matematik efter 3. klasse		
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	Problembehandling 1: Eleven kan bidrage til løsning af enkle matematiske problemer / Eleven har viden om kendetegn ved undersøgende arbejde
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	Problembehandling 3: Eleven kan undersøge enkle hverdagssituationer ved brug af matematik / Eleven har viden om enkle strategier til matematisk problemløsning
Statistik og sandsynlighed	Eleven kan udføre enkle statistiske undersøgelser og udtrykke intuitive chancetørrelser	Sandsynlighed 1: Eleven kan udtrykke intuitive chancetørrelser i hverdagssituationer og enkle spil / Eleven har viden om chancebegrebet

---

Opgave: Klunse med tændstikker

Klunse er et meget gammelt spil, som børn spiller overalt på jorden i forskellige forklædninger. Klunse spilles af 2-4 spillere. Spillet går ud på først at komme af med sine tændstikker.

Sådan gør I:

1. Hver deltager starter med tre tændstikker.
2. Under bordet eller på ryggen tager hver deltager 0-3 tændstikker i højre hånd.
3. Alle viser hver sin knyttede hånd frem, som tændstikkerne ligger skjult i.
4. Gæt nu på skift, hvor mange tændstikker der i alt gemmer sig inden i deltagernes hænder.
5. Man må kun gætte på tal, der er mulige. Man må fx ikke sige 'en', hvis man selv har to i hånden. Alle skal gætte på forskellige tal.
6. Den, der gætter det rigtige tal, må lægge en tændstik væk. Vinderen er den, som først kommer af med alle sine tændstikker.
7. Spillet kan varieres med 4 eller 5 tændstikker til hver spiller. Man kan også bruge sten eller centicubes.

Opgave: Rottejagt

Åbne kloakker og madaffald i gaderne er ideelle betingelser for rotter. Derfor er der også rigtig mange rotter i Dhakas slumområder.

Sådan gør I:

Rottejagt spilles af 2 spillere. Spillepladen er 8 x 8 felter som et skakbræt. I Rottejagt skal den ene spiller forsøge at flytte sin rottebrik til modsatte side af spillepladen uden at blive ædt af modstanderens tre katte. I kan bruge små sten, centicubes eller andet som spillebrikker – eller lave dem selv.

1. Brug et skakbræt eller print spillepladen i dette opgaveark ud i A3-format.
2. Rottespilleren placerer sin rotte på et af de mørke felter i den yderste række på den ene side af brættet.
3. Kattespilleren placerer tre katte på tre af de mørke felter i den yderste række på modsatte side af brættet.
4. Rotten kan flytte skråt i alle retninger på brættet – lige så langt, den ønsker.
5. Kattene kan kun gå skråt fremad et felt ad gangen.
6. Rotten bliver ædt, hvis den kommer til at stå på et felt lige foran en af kattene.
7. Rotten og kattene skiftes til at flytte. Kattene må kun rykke et felt med én brik pr. omgang.
8. Rotten vinder, hvis den kan flytte sin brik til modsatte side af spillepladen uden at blive ædt af modstanderens tre katte.

Opgave: Rent bord

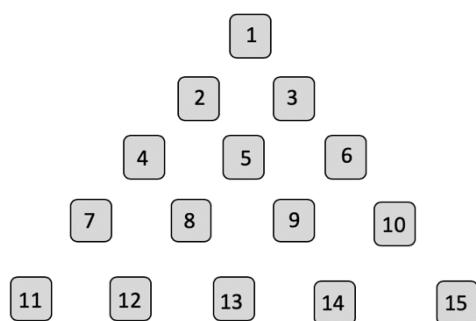
Rent bord er et enmandsspil, men det kan dog være en fordel at spille spillet sammen med en makker. Derved bliver overvejelserne gjort sproglige, og der kan blive behov for at argumentere.

I Rent bord gælder det om at få brættet ryddet, så der kun er én spillebrik tilbage på øverste felt på færrest mulige antal træk. Det kan man gribe an på mange måder!

Sådan gør I:

1. Print spillepladen ud i A3. Du finder den her i opgavearket.
2. Placer 14 spillebrikker på felterne. Det øverste felt skal efterlades tomt. Brug centicubes, små sten, eller hvad I ellers kan finde.
3. Flyt en brik ad gangen ved at flytte til et tomt nabofelt eller ved at hoppe over en anden spillebrik som i dam. Den brik, man hopper henover, går ud af spillet.
4. Spillebrikker, der lander på det øverste felt (1), udgår også.
5. Målet er, at der til sidst kun er én brik tilbage, som lander på det øverste felt. Så har man gjort rent bord.
6. Man kan evt. have et stykke papir og en blyant ved siden af og sætte en streg for hvert træk, så man ikke glemmer, hvor langt man er nået.
7. Hvor få træk kan du få gjort rent bord med?

Løsningsforslag:

Ryk brikkerne således:

- 4 → 1
- 11 → 4
- 6 → 1
- 4 → 6
- 13 → 4
- 15 → 13
- 10 → 3
- 12 → 14
- 14 → 5
- 4 → 6
- 6 → 1

Opgave: Karrom (bobspil)

Karrom er bobspil på bangladeshisk, og det spilles på et almindeligt bobbræt og efter de samme regler som i Danmark.

Blot med den forskel, at børnene i Bangladesh knipser til brikkerne i stedet for at bruge en kø. Prøv det af, og bliver det for svært, så brug køerne i stedet.

Karrom er meget populært i Indien, Pakistan, Nepal, Sri Lanka og Bangladesh. I Sydasiens er der mange klubber og caféer med regelmæssige turneringer i Karrom.

Tip:

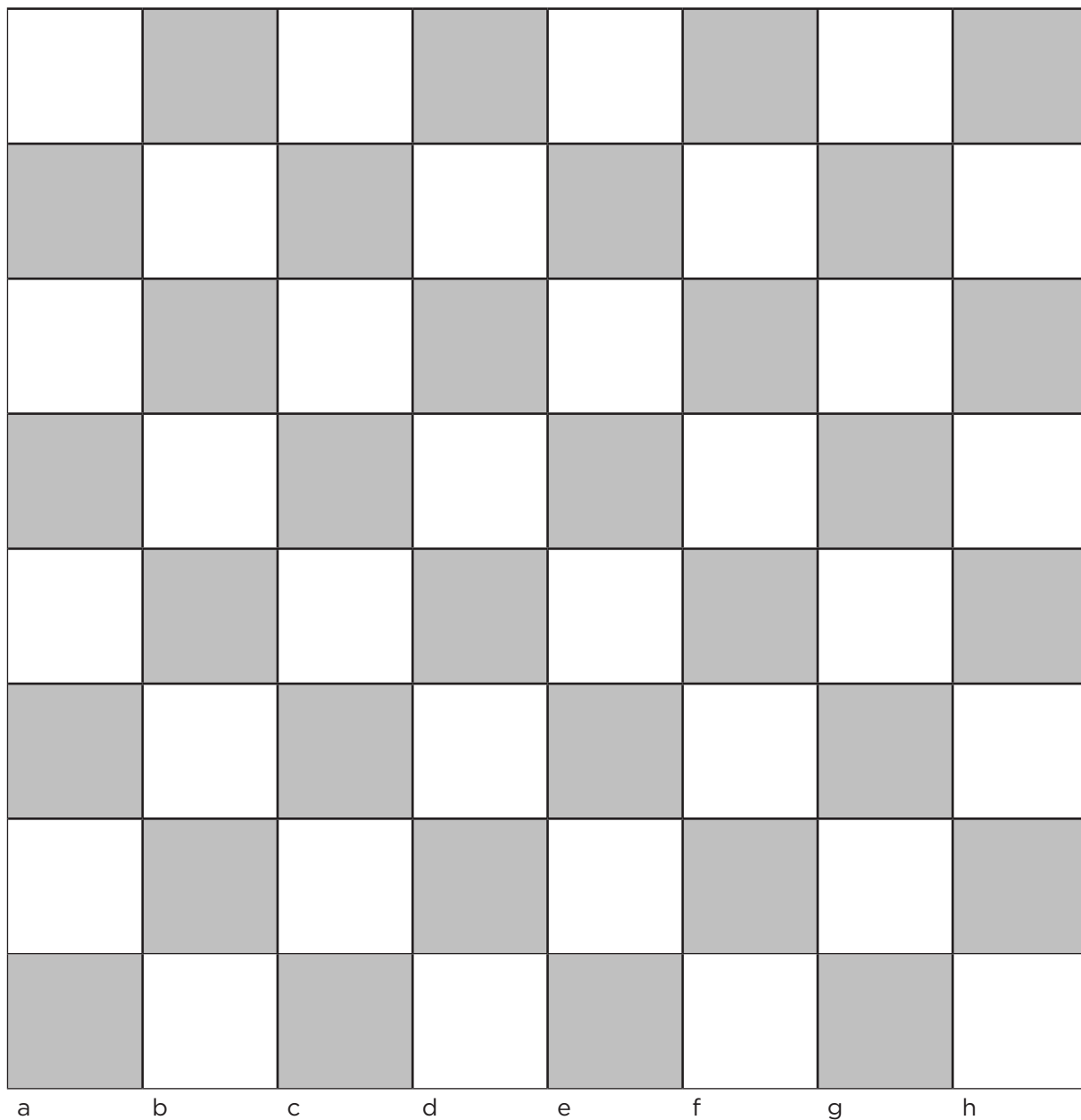
Hvis I gnider brættet med lidt kartoffelmel eller talkum, bliver det glattere!

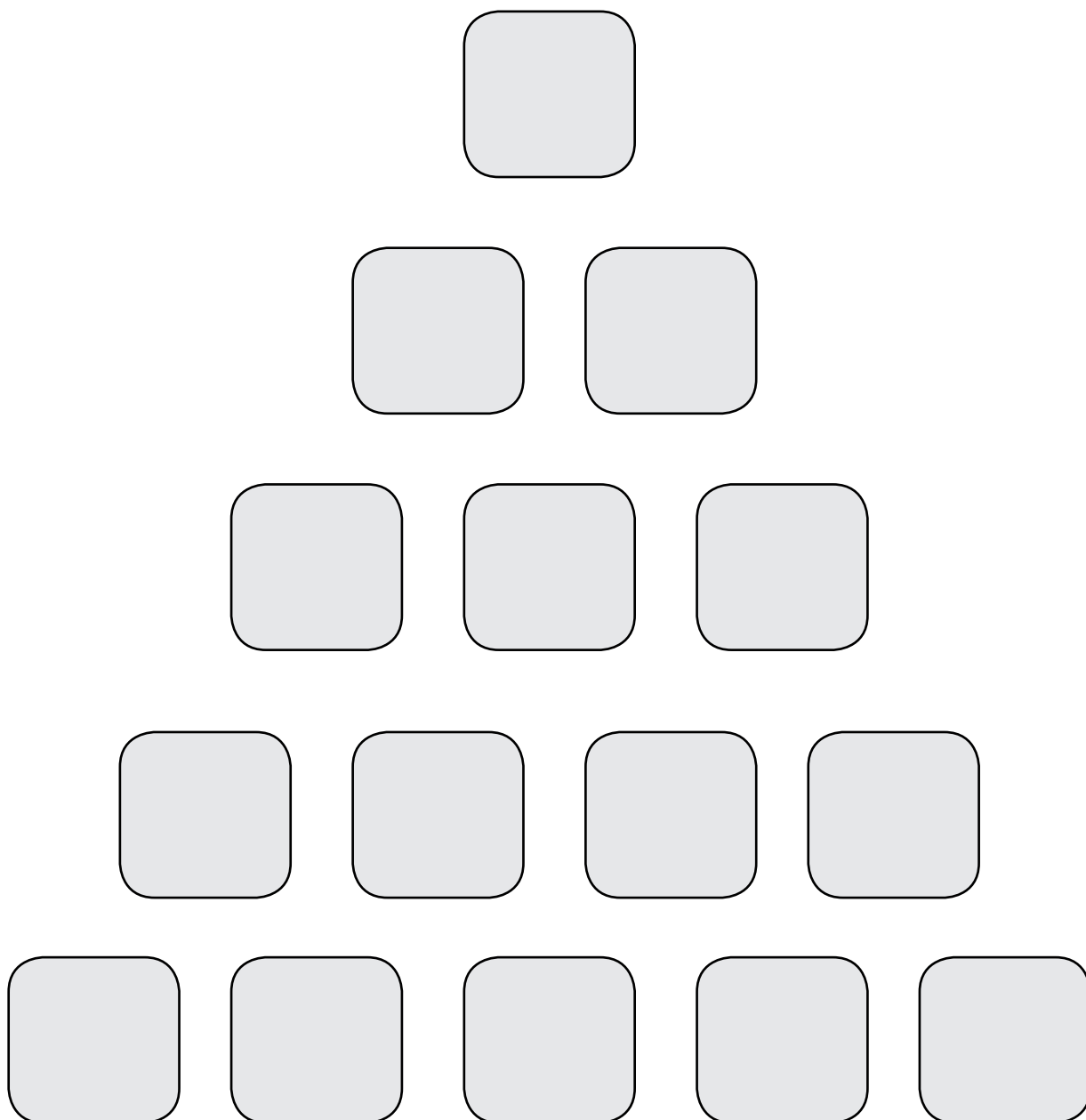
Sådan gør I:

1. Få fat på et eller flere bobspil. Spillet består af spilleplade, 15 røde og 15 grønne brikker samt 2 sorte stødbrikker.
2. Er der 4 spillere, deles de op i 2 hold, hvor medspillerne spiller over for hinanden.
3. Er der 2 spillere, så kan spillerne spille fra egen side og fra siden til venstre for hende.
4. Start: Alle de farvede brikker placeres i cirklen midt på spillepladen.
5. Stødbrikkerne lægges på grundlinjen. Grundlinjen er den røde linje ude langs siderne. Hver spiller kan frit placere sin stødbrik et sted på egen grundlinje, man skal bare kunne se grundlinjen gennem hullet i brikken.
6. Spillerne tæller ned fra 3 og støder eller knipser samtidig deres sorte stødbrikker ind mod de farvede brikker i cirklen. Aftal på forhånd, hvem af spillerne der efter startstødet kan få lov til at vælge farve.
7. Når det er ens tur, lægger man stødbrikken et sted på sin egen grundlinje og knipser/støder den, så den rammer en af brikkerne i ens egen farve ude på brættet, så den ryger i hul.
8. Hver gang man spiller en brik i egen farve i hul, får man et ekstra stød med stødbrikken. Spiller man en af modstanderens brikker i hul, får man ingen ekstra stød, men må lade modstanderen få spillet.
9. Hopper en brik ud over kanten, lægges den i den lille cirkel nærmest hjørnet, hvor den hoppede ud. Spiller man sin stødbrik i hul, er straffen at måtte tage en brik i egen farve op af hullet og placere den i cirklen midt på spillepladen.
10. Vinderen er den, der først får alle sine egne brikker i hul.

Spilleplade: Rottejagt

Spilleplade: Rent bord

Billedkunst, 1.-2. klasse og 3.-5. klasse
Omfang: 2-4 lektioner

Rickshaw-julepynt

Bangladesh er fuld af rickshaws – cykeltaxier. I hovedstaden Dhaka er de overalt i den larmende trafik. Så mange, at landet ofte kaldes rickshaw-landet. De fleste er malet i vilde farver, mønstre, blomster, fugle og stjerner. Der kan også være kendte skuespillere eller moskéer bag på en rickshaw.

Med disse opgaver skal eleverne arbejde med typiske figurer på rickshaws. De skal arbejde i forskellige materialer som papir, metal og gummi – og med forskellige metoder. Produkterne kan de tage med hjem og bruge som julepynt.

I slutningen af opgavearket finder I store billeder af rickshaws, I kan hente inspiration i.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal kende til Bangladeshs rickshawkunst og lade sig inspirere af den til at lave egne produkter.

Inspiration til tegn på læring

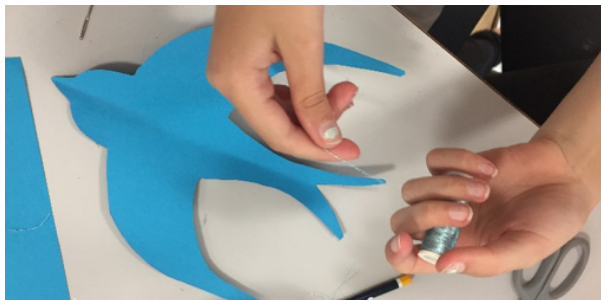
- Eleverne kan arbejde med forskellige materialer og fremstille julepynt med motiver hentet fra Bangladeshs rickshawkunst.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Billedkunst efter 2. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Skulptur og arkitektur 1: Eleven kan fremstille rumlige konstruktioner / Eleven har viden om sammenføjningsteknikker
Billedkunst efter 5. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	Skulptur og arkitektur 3: Eleven kan inddrage omgivelserne i billedfremstilling / Eleven har viden om installationskunst

Opgave: Flyvende, farvede fugle

1. - 2. klasse

Det skal I bruge:

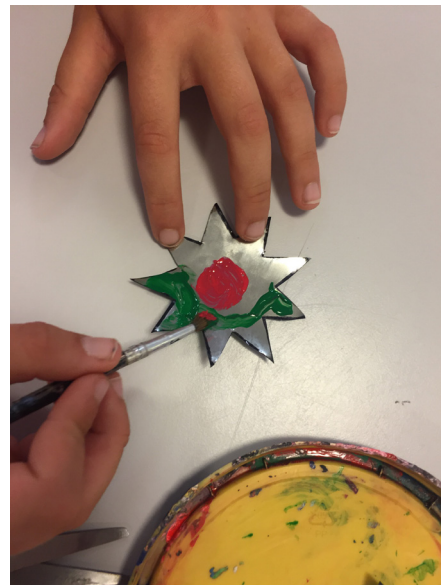
- Farvet karton, kraftigt papir
- Sakse, blyanter
- Limstifter
- Flot pynt og farver: Glimmerlim, pailletter, farveblyanter, maling m.m.

Sådan gør I:

1. Eleverne kan vælge mellem skabelonmodeller. Brug skabelonerne i dette opgaveark eller lav jeres egne enkle fugleskabeloner.
2. Eleverne vælger selv, hvilken farve karton/papir de ønsker til deres egen fugl.
3. Skabelonfuglene tegnes over på kartonen eller det farvede papir og klippes ud.
4. Eleverne dekorerer selv deres fugl på begge sider med farver, glimmerlim, pailletter eller maling.
5. Fuglen foldes på midten langs kroppen og får derved en 3D-effekt.
6. Fuglene kan hænges op, så de "flyver".

Opgave: Fugle og stjerner i metal

3.- 5. klasse

OBS!

Her skal I arbejde med at klippe dåser op og lave julepynt ud af dem. Metallet kan skære i fingrene, så det kræver opmærksomhed. Du kan hjælpe med at klippe enderne af dåserne og klippe flossede kanter til. Selve metallet er nemt at klippe i.

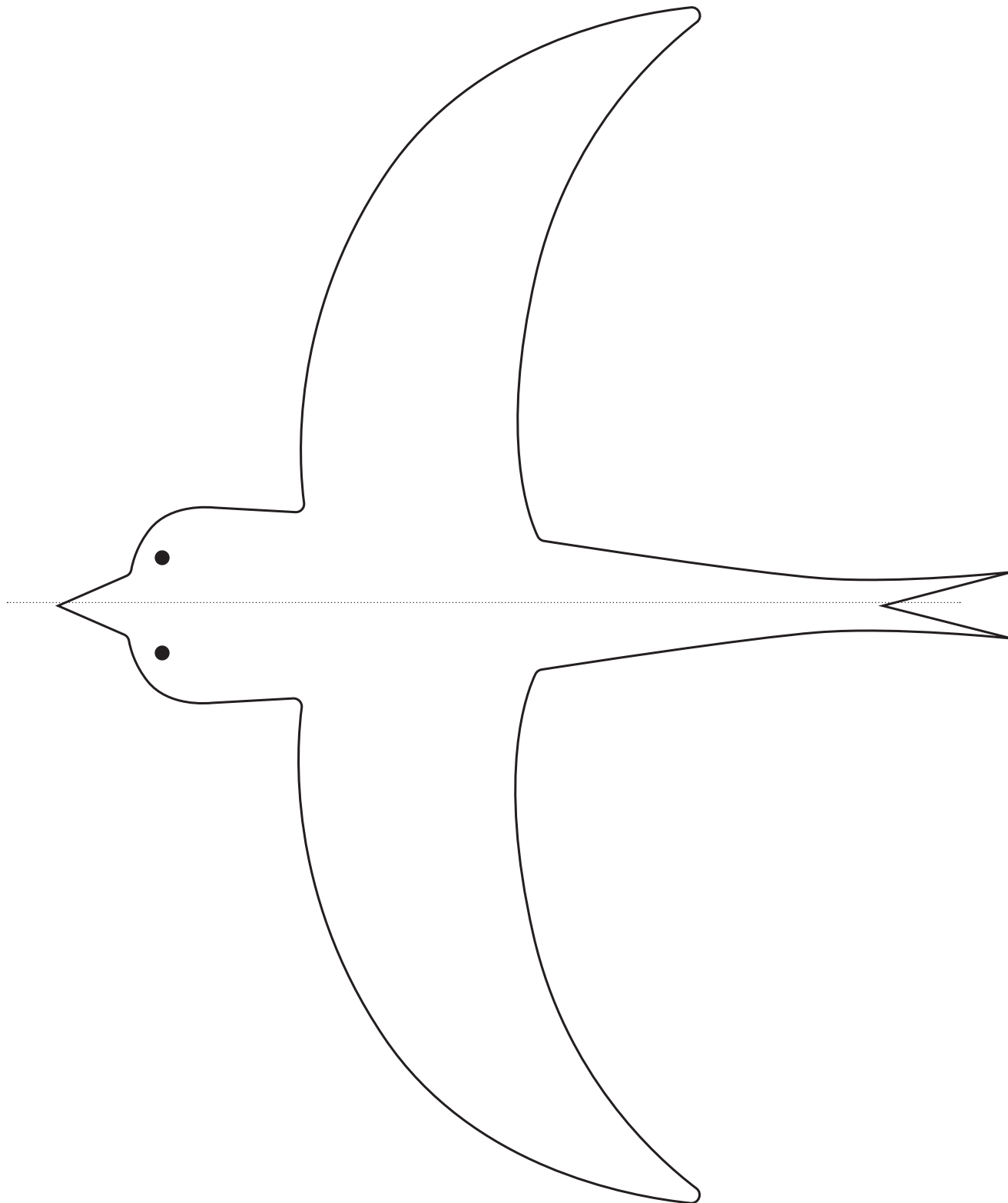
Det skal I bruge:

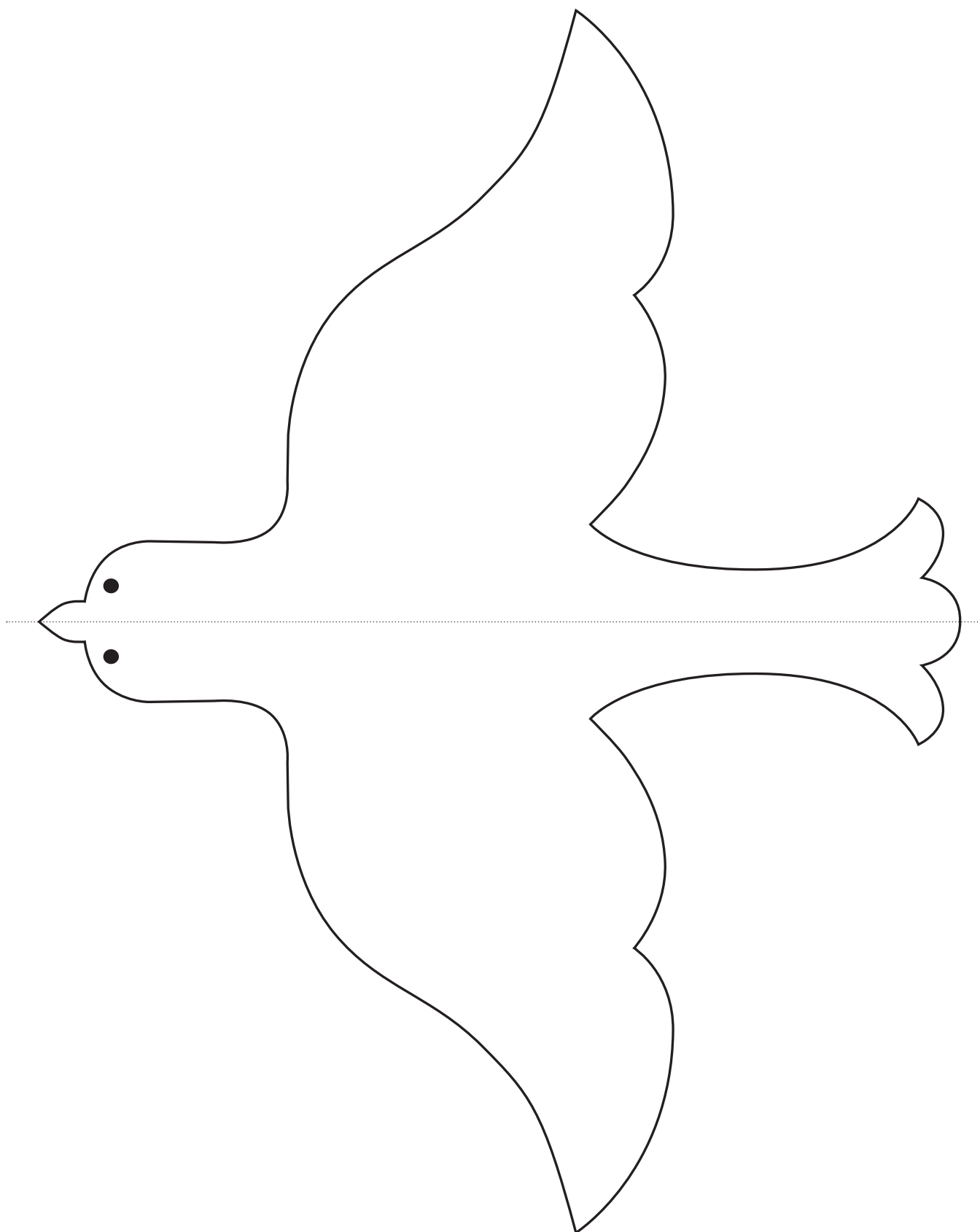
- Tomme dåser
- Sakse, sprittusch
- Maling
- Tråd eller snor

Sådan gør I:

1. Eleverne laver selv skabeloner af karton. Der kan være frit spil på figurer alt efter, hvad de har set på fotos af rickshaws: Påfugle, stjerner, hjerter eller andet. Print evt. nogle eksemplarer af billederne bagerst i dette opgaveark, og læg dem frem som inspiration.
2. Tegn figurerne på kraftigt papir eller karton og klip ud. Snak om størrelse.
3. Sodavands- eller øldåser klippes/skæres op. Klip først bund og top af og derefter et klip langs dåsens side, så man får et regulært metalstykke. Det kan være en god ide, at man som lærer klipper dåserne til eleverne, da det kan være lidt vanskeligt.
4. Eleverne tegner deres skabeloner over på metallet med en sprittusch eller en meget spids blyant.
5. Figurerne kan klippes ud med en saks.
6. Der kan males eller tegnes på metallet, så det får farve på begge sider.
7. Lav et lille hul i figuren med spidsen af en saks. Der trækkes tråde/snor igennem, og den er klar til ophængning. Kan tages med hjem som julepynt.

Billedkunst, 1.-5. klasse

Omfang: 4-6 lektioner

(der skal indregnes tid til at eleverne finder grene i naturen)

Flotte bogstavtræer

I denne opgave skal eleverne lave et bangladeshisk bogstavtræ.

Det er en tradition at lave for skolebørn i Bangladesh på landets store, nationale mærkedag, modersmålsdagen 21. februar. Nogle gange hænger de også bogstaver op i rigtige træer.

På denne dag mindes man en gruppe unge studerende, der kæmpede for et selvstændigt sprog i Bangladesh. Sproget bengali og bogstaverne spiller derfor en stor rolle for folks identitet. Inspireret af Bangladesh har FN gjort 21. februar til international dag for modersmål.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal kende til udseendet af bangla-alfabetet og vide, at man har en modersmålsdag i Bangladesh.
- Eleverne skal kunne arbejde med et rumligt udtryk i forskellige materialer.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan arbejde med forskellige materialer og fremstille et bogstavtræ, som de gør i Bangladesh.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Billedkunst efter 2. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Skulptur og arkitektur 1: Eleven kan fremstille rumlige konstruktioner / Eleven har viden om sammenføjningsteknikker
Billedkunst efter 5. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	Skulptur og arkitektur 3: Eleven kan inddrage omgivelserne i billedfremstilling / Eleven har viden om installationskunst

---

Opgave: Flotte bogstavtræer

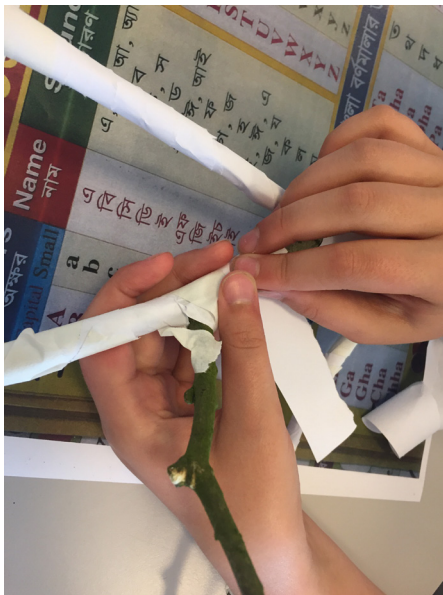
Det skal I bruge:

- Grene
  - Grensaks
  - Hvidt papir
  - Sort Sprittusch
  - Limstifter
  - Udskrift af bangla-alfabetet
-

Sådan gør I

1. Hver elev skal finde sig en gren, som har nogle kraftige sidegrene, så den ligner et stiliseret lille træ, og som de kan arbejde på til deres bogstavtræer. En frisk gren knækker ikke så nemt. Klip blade og små grene af.
2. Riv hvidt papir i lange tynde strimler, og snur det rundt om grenene. Brug små stykker malertape eller lim til at fastgøre papiret. Rul stramt. Det er en fordel at være to og to, så man kan hjælpe hinanden med at holde fast og rulle stramt. Dæk hele grenen/"træet" med hvidt papir.
3. Skær/klip stykker af hvidt papir på ca. 4 x 10 cm. Fold på midten. Skriv/tegn bangla-bogstaver på begge sider af de små foldede sedler. Se de flotte bogstaver på bangla-alfabetet, der er vist på den sidste side af dette opgaveark. Evt. kan eleverne også skrive danske bogstaver eller små ord, der siger noget vigtigt for eleverne.
4. Lim de små sedler på træerne.
5. Sæt træerne i flasker eller spande med sand.

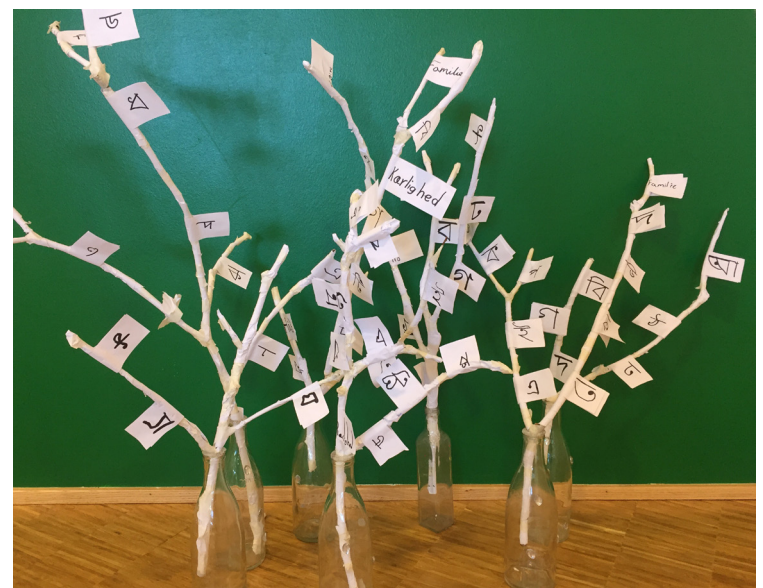
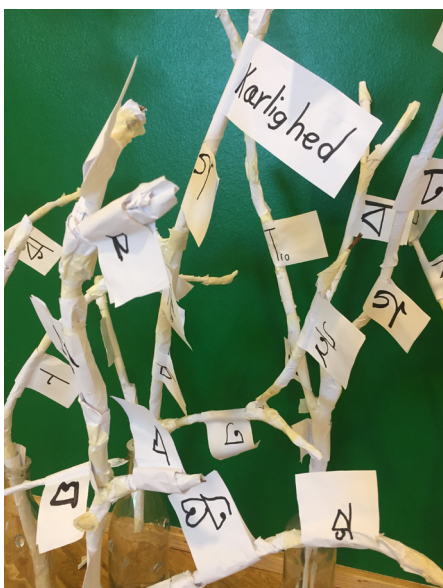
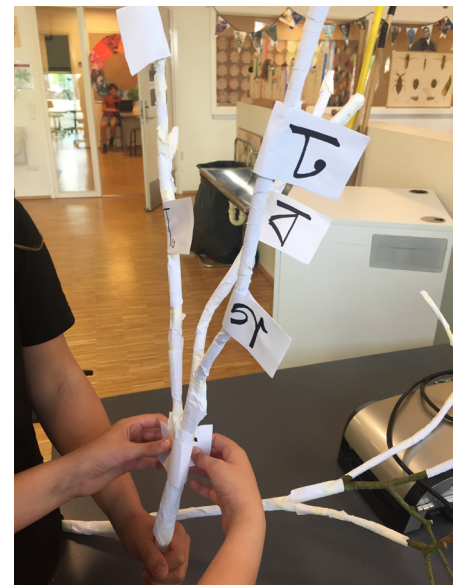
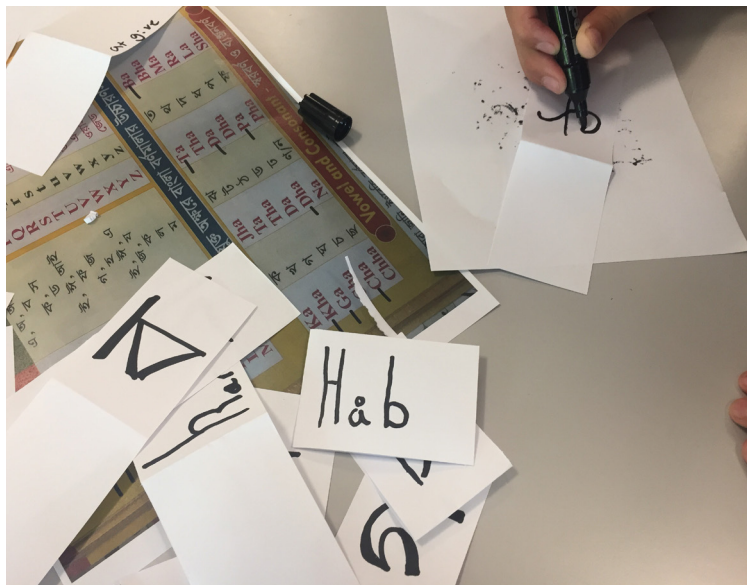
Letters			Letters		
অক্ষর	নাম	উচ্চারণ	অক্ষর	নাম	উচ্চারণ
Capital Small	নাম	উচ্চারণ	Capital Small	নাম	উচ্চারণ
A a	এ	এ, অ, আ, আ	N n	এন	অ, ও, আ, উ
B b	বি	ব	O o	ও	প
C c	সি	ক, স	P p	পি	কিউ
D d	ডি	ই, ঈ, আই	Q q	আর	এস
E e	এফ	গ, জ	R r	ইউ	স, ছ
F f	জি	ইউ	S s	ডি	আ, উ, ইউ
G g	এইচ	ই, ঈ, এ	T t	ভি	ও, য়, উ, আ, ব
H h	জি	জ, য	U u	এক্স	এক্স, ক, য়
I i	কে	ম	V v	ওয়াই	য়, ই, আই
J j	এম		W w	জেড	জ
K k			X x		
L l			Y y		
M m			Z z		

ইংরেজি যুক্ত অক্ষরে বাংলা বর্ণমালার উচ্চারণসমূহ

Ka	ক	Jha	ঝ	Ta	ত	Ba	ব
Kha	খ	Ta	ট	Tha	থ	Bha	ভ
Ga	গ	Tha	ঠ	Da	দ	Ma	ম
Gha	ঘ	Da	ড	Dha	ধ	Ra	র
Cha	চ	Dha	ঢ	Pa	প	La	ল
Chha	ছ	Na	ণ/ন	Pha	ফ	Sha	শ/ষ

Vowel and Consonant - স্বরবর্ণ ও ব্যঞ্জনবর্ণ

আমরা জানি, ইংরেজি বর্ণমালা মোট ২৬টি বর্ণ আছে।

Bangla-alfabet

৐ oo	ক k	খ kh	গ g	ঙ the
ঢ় u	জ au	ঢ ch	ঝ th	ঞ the
ট ee	ঠ o	ড ng	ঢ় t	ণ th
ত্ব i	ত্ব aae	দ্ব gh	ত্ব n	ত্ব tt
ত্ব aa	ত্ব ae	ত্ব g	ত্ব ih	ত্ব n
ত্ব a	ত্ব ri	ত্ব kh	ত্ব ij	ত্ব ddh

Billedkunst, 1.-2. klasse og 3.-5. klasse
Omfang: 2-4 lektioner

Bangla-blomster

I dette opgaveark er der forslag til fire forskellige opgaver, hvor eleverne laver blomster i forskellige materialer med inspiration fra det blomsterglade Bangladesh.

Vandliljen er Bangladeshs nationalblomst. Den smukke blomst minder om en åkande, og den dyrkes i søer i den sydlige del af landet. Både vandliljer og mange andre farverige blomster er en fast del af enhver fest i landet.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal kende til, at lande kan have nationalblomster og skal kunne producere blomster i flere forskellige materialer.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan arbejde med blomstermotiver i forskellige æstetiske udtryksformer.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Billedkunst efter 2. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Skulptur og arkitektur 1: Eleven kan fremstille rumlige konstruktioner / Eleven har viden om sammenføjningsteknikker
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Maleri og collage 2: Eleven kan fremstille en collage med et tematisk udtryk / Eleven har viden om materialers anvendelses- og udtryksmuligheder
Billedkunst efter 5. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering	Maleri og collage 2: Eleven kan anvende farvernes virkemidler til at skabe en bestemt stemning / Eleven har viden om farvelære
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering	Maleri og collage 3: Eleven kan fremstille en collage med en rumlig dimension / Eleven har viden om assemblage
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering	Skulptur og arkitektur 3: Eleven kan inddrage omgivelserne i billedfremstilling / Eleven har viden om installationskunst

---

Opgave: Flydende vandliljer

3.-5. klasse

Her fremstiller eleverne store, farverige vandliljer/åkander af liggeunderlag. De kan flyde eller ligge for anker i en lokal sø eller i et vandbassin på skolen.

Det skal I bruge:

- A4-papir
- Blyanter
- Liggeunderlag
- Akrylmaling
- Flamingoplade – eller en anden plade, der kan flyde
- Skruer
- Reb/tov/kraftig snor
- Små fliser/sten

Sådan gør I:

1. Skitse- og skabelonarbejde: Eleverne tegner hver en skitse af deres vandlilje. Evt. med farve. Ud fra skitserne kan eleverne lave skabeloner til kronbladene i blomsten i det størrelsesforhold, som de ønsker deres store vandliljer. Der kan både være store og små kronblade. Se billederne i opgavearket.
2. På liggeunderlag tegnes hvert enkelt blad til den færdige vandlilje op ved hjælp af den skabelon, eleverne selv har lavet. Hver elev eller gruppe af elever skal lave så mange blade, som der er brug for til deres blomst.
3. Alle kronbladene klippes ud.
4. Alle kronbladene males med akrylmaling på alle sider (de kan evt. i stedet males, når de er samlet til en hel blomst).
5. Kronbladene monteres, så de danner en flot blomst, med skruer på en plade, der kan flyde. Evt. en flamingoplade. Se, hvordan skruerne er monteret på billedet af den grønne vandlilje. Hovedet på synlige skruer kan males over.
6. Gennem midten af blomsten monteres et reb eller en kraftig snor, som fastgøres til en mindre flise. Rebets længde afgøres af søens/åens vanddybde.
7. Alle vandliljerne søsættes.

Opgave: Vandliljer som fællesmaleri

1.-5. klasse

Vandliljer malet på kvadratiske ark, der samles som ét fællesbillede. Her bidrager alle elever til et fælles kæmpemaleri.

Det skal I bruge:

- A4-skitsepapir
- Blyanter
- Kraftigt karton/kulissepap
- Akrylmaling/Ecoline-farve/farvekridt/farveblyanter
- Limpistol

Sådan gør I:

1. Skitsearbejde: Hver elev laver en hurtig-skitse af en vandlilje. Tag evt. udgangspunkt i inspirationsbillederne bagest i dette opgaveark.
2. Ud fra skitsen tegner hver elev deres vandlilje på et ark kraftigt papir på ca. 20 x 20 cm.
3. Eleverne arbejder nu med at farvelægge deres vandliljer rigtig fint. Man kan bruge akrylmaling, Ecoline-farver, farvekridt eller farveblyanter.
4. De elever, der bliver færdige først, går i gang med at farvelægge et meget stort karto-nark som en sø, der skal bruges til baggrund for alle vandliljebillederne. Brug evt. kulissekarton. De kan duppe nuancer i vandets farver med pensler. Få en snak om, hvilken farve vand har en sø, havet, en å mm.
5. Når alle vandliljer er færdige, limes de på baggrunden. Det kan være nødvendigt at lægge billederne i pres, så de sidder godt fast.

Opgave: Blomster af papir

1.-5. klasse

Eleverne leger som pigerne i Dhakas slum, der godt kan lide at male, tegne, folde og rulle papirblomster, som kan samles i buketter eller sættes på tegning/baggrunde.

Det skal I bruge:

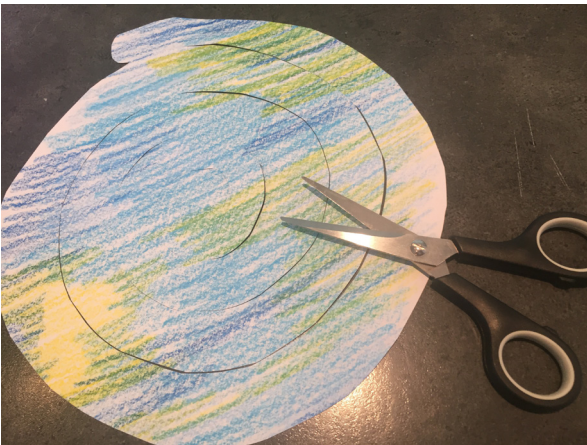
- A4-ark, farvet papir
- Vandfarve, akrylmaling, farvekridt eller Ecoline-farver
- Limpistol
- Saks
- Blyant
- Små grillspyd

Sådan gør I:

1. Alle elever får et stykke hvidt A4-ark, farvekridt, dækmaling eller Ecoline-farver (flyden-de tusch).
2. Eleverne skal farve deres papir i de farver, som de ønsker deres blomst skal have, og man skal farve på begge sider. Man kan også bruge farvet papir i stedet (husk: det tager noget tid for dækfargen og Ecoline-fargen at tørre).
3. Nu skal eleverne tegne en spiral på deres papir og klippe den ud. Den skal være så stor som A4-arket. Se billedet af spiralen her i opgavearket.
4. Man starter med at rulle spiralen sammen til en blomst fra spiralens spids (yderste ende) og ruller mod midten. Hvis det er svært at styre, kan man rulle om en blyant.
5. Luk blomsten med en klat lim fra limpistol.
6. Sæt evt. blomsten på en pind eller lav et fælles blomsterbillede.

Opgave: Blomster af genbrugsmaterialer

1.- 2. klasse

Lav farvestrålende blomster ud af slikpapir, chipsposer, kaffeposer, gamle bøger eller andet genbrug.

Det skal I bruge:

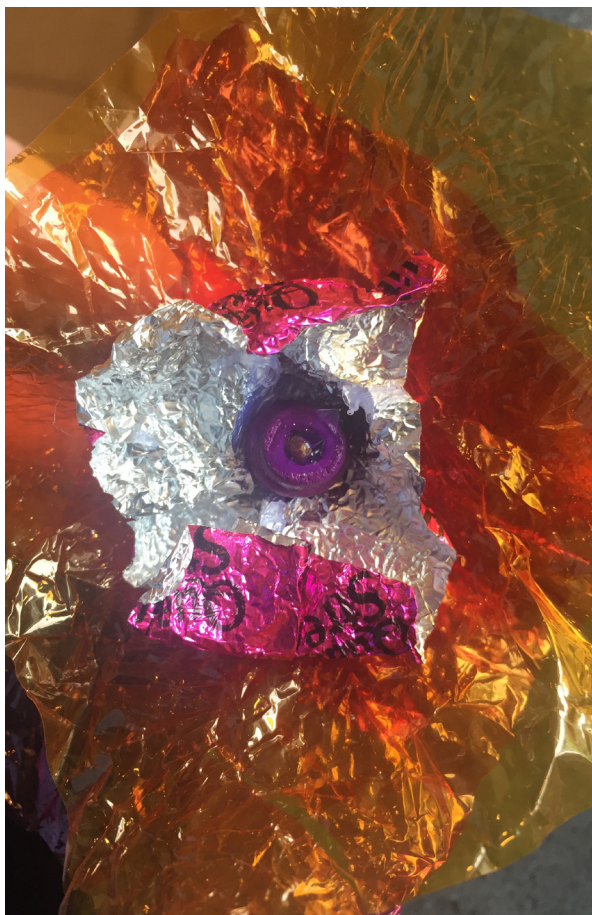
- Små træ-grillspyd
- Slikpapir, plastikposer, chipsposer, kaffeposer, avispapir eller andet
- Limpistol
- Perler

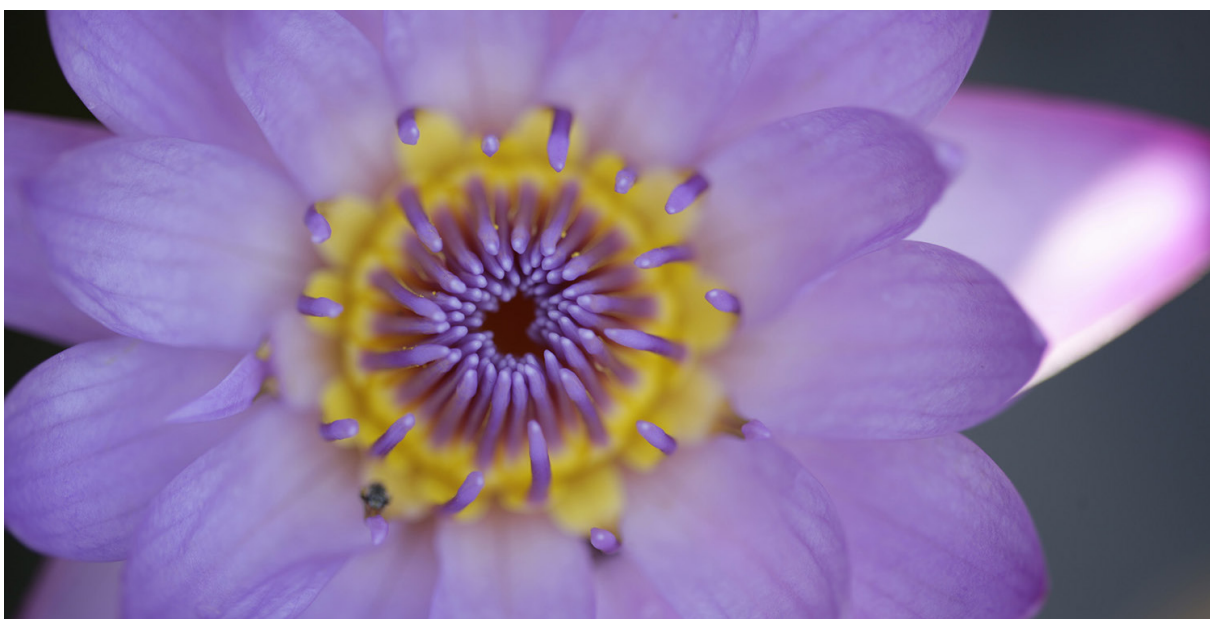
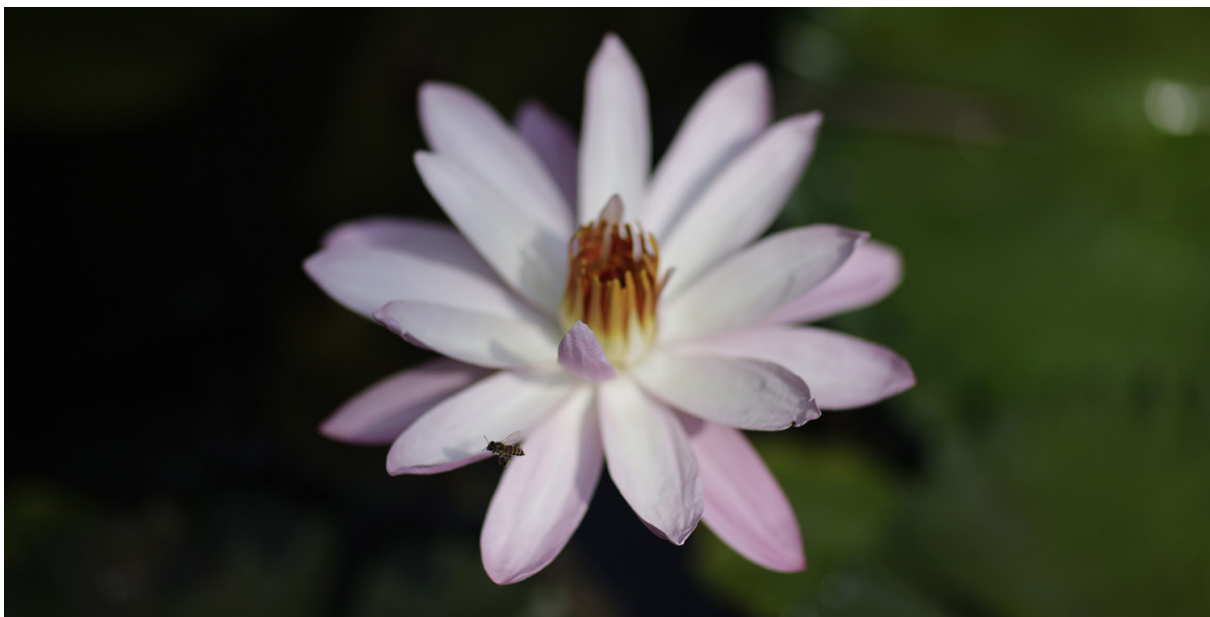
Sådan gør I:

1. Alle elever klipper kronblade af div. genbrugsmaterialer. Slikpapir, chipsposer, kaffeposer, avispapir eller andet.
2. Materialerne trækkes på grillspyddet og samles til en blomst. Kronbladene kan klippes til efter eget ønske på facon.
3. Man kan sætte en perle på spidsen og bruge limpistolen til at holde bladene sammen.

Billedkunst, 1.-5. klasse
Omfang: 4-6 lektioner

Lav en smuk bogstav-trappe på skolen

Udsmyk skolen med flotte bogstaver!

I denne opgave kan I lave et fælles kunstværk, som I kan udsmykke en trappe med, hvis I har en på skolen. Kunstværket forandrer sig alt efter, hvor man ser det fra.

Ideen kommer fra Bangladesh, hvor de er meget stolte af deres sprog og hvert år på modersmålsdagen bl.a. udsmykker skolerne på flere måder. Nogle laver store bogstaver i farver i skolegården, nogle hænger bogstaver op i træerne, andre laver små bogstavtræer – som I også kan prøve kræfter med i opgaveark 12.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal vide, at man har en modersmålsdag i Bangladesh.
- Eleverne skal kunne samarbejde om at skabe et kreativt, rumligt værk.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan arbejde sammen om at lave et bogstavtræ på en af skolens trapper.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Billedkunst efter 2. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Maleri og collage 1: Eleven kan male ud fra idéer og oplevelser / Eleven har viden om primær- og sekundærfarver
Billedkunst efter 5. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering	Maleri og collage 2: Eleven kan anvende farvernes virkemidler til at skabe en bestemt stemning / Eleven har viden om farvelære

---

Opgave: Sådan laver I bogstav-trappen

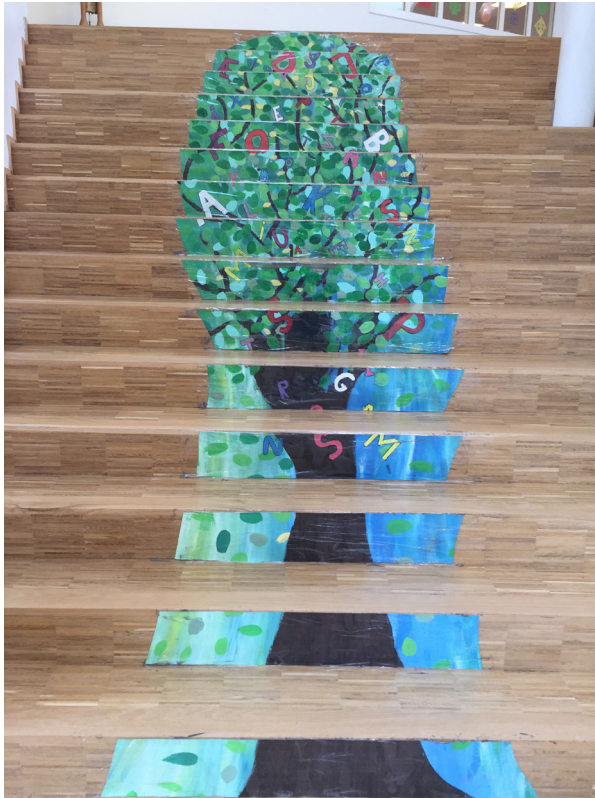

Det skal I bruge:

- Kulissepap
  - Akrylmaling
  - Evt. skabeloner til store dobbeltbogstaver
  - Gennemsigtig, bred tape
  - Lang lineal
-

Sådan gør I:

1. Vis eleverne billederne af bogstav-trappen her i opgavearket, så de har en forestilling om, hvad det er, de skal være med til at lave.
2. Mål den trappe, hvor kunstværket skal placeres (højde og bredde).
3. Skær/klip et stykke kulissepap i overstørrelse.
4. Et par elever kan få den opgave at tegne et stort træ op, som fylder hele arket. Der skal også tegnes blade på træet.
NB: Træet må maksimalt være lige så højt som alle 'stødtrinnene' (de lodrette flader på hvert trappetrin) er tilsammen på den trappe, hvor trappekunsten skal monteres. Hvis der fx er 11 stødtrin på 20 cm hver, må jeres træ maksimalt være 220 cm højt.
5. Det er en fællesopgave at klippe og tegne store og små papbogstaver, som skal limes på træet. For de yngste klasser kan det være en fordel at printe bogstaverne og bruge printene som skabeloner til bogstavarbejdet. Giv bogstaverne pangfarver, så de kommer til at træde tydeligt frem. Bogstaverne kan også males direkte på træet.
6. Nu skal selve træet males. Bladene kan få mange forskellige grønne nuancer.
7. Når maleriet er færdigt, klippes den ydre form på træet til.
8. Målearbejdet: På bagsiden af det store træ skal I nu tegne streger på tværs til at klippe efter. Afstanden mellem disse streger skal passe til højden af 'sparket' eller 'stødtrinnet' på trappen, altså den lodrette flade på trappetrinene, så træet deles op i strimler, der kan monteres på stødtrinene. Hold orden på stykkerne, når der klippes; giv dem evt. numre. Ellers kan det godt ende som et svært puslespil.
9. Stykkerne monteres på de lodrette stødtrin med gennemsigtig, bred tape. Sæt også tape hen over alle stykkerne, så holder de længere.
10. Sørg for, at stykkerne bliver monteret, så de passer korrekt over hinanden, for at det kan give et fuldstændigt billede nedefra.

Billedkunst og dansk, 3.-5. klasse
Omfang: 2-3 lektioner

Lav valgplakater som i Bangladesh

I denne opgave skal eleverne lave deres egne bangladeshiske valgplakater – med dem selv som hovedperson og med personsymboler på.

Også i Bangladesh hænger der masser af plakater på gaderne inden et valg. Ud over de store partiplakater hænger der et hav af små plakater for alle de enkelte kandidater. Det er oftest bare sort/hvide fotokopier i A5, A4 eller A3.

De består typisk af tre ting: et portrætfoto, et politisk løfte og et symbol. Symbolet er kandidatens personlige kendemærke, og det står også på stemmesedlen. På den måde kan alle de, der ikke kan læse, finde dem på stemmesedlen. Symbolet kan være alt muligt – et par briller, en tennisketsjer, en sav eller en snurretop.

Hvilket symbol vil eleverne vælge til sig selv?

Inspiration til læringsmål

- Eleverne har viden om, at symboler kan bruges i kommunikation.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan lave et enkelt kommunikationsprodukt i form af en valgplakat med få elementer, heriblandt et personligt symbol.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan opdele fremstillingsprocessen i mindre dele / Eleven har viden om enkle fremstillingsprocesser

Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Håndskrift og layout 2: Eleven kan anvende enkel, genretilpasset layout / Eleven har viden om opsætning af tekst i håndskrift og tekstbehandling
Billedkunst efter 5. klasse		
Billedanalyse	Eleven kan vurdere billeders anvendelse inden for forskellige kultur- og fagområder	Billedfunktion 1: Eleven kan redegøre for billedsymbolers betydning / Eleven har viden om visuelle symbolers betydning

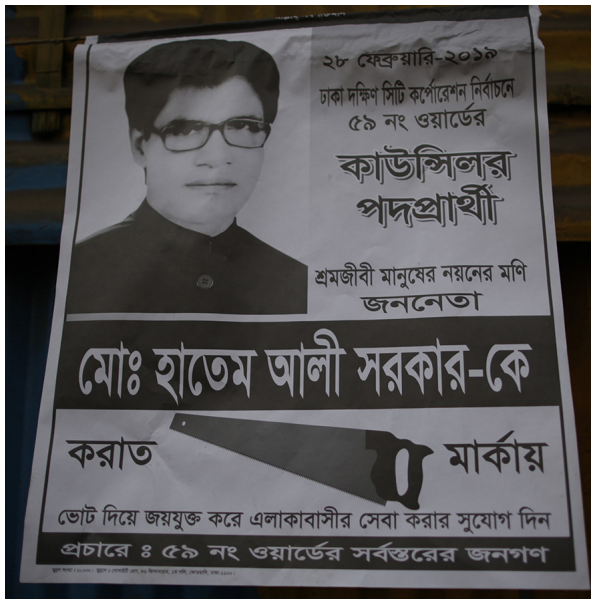
Opgave: Lav valgplakaterne

Det skal I bruge:

- A4-ark
- Tusser
- Fotos af eleverne på print

Sådan gør I:

1. Vis eleverne eksempler på valgplakater fra Bangladesh (se billederne i dette opgaveark).
2. Tal om, at kandidaterne bruger symboler for sig selv på deres valgplakater. Hvad er et symbol? Hvad betyder det mon, når en kandidat vælger at bruge en sav, en snurretop eller et par briller som symbol for sig selv?
3. Nu skal eleverne lave deres egne valgplakater, som de gør i Bangladesh. De kan vælge at lave plakaterne sammen to og to eller i små grupper. Plakaterne skal bestå af: et budskab/en mærkesag, et portrætfoto og et symbol.
4. I skal lege, at der snart er valg til elevrådet.
5. Eleverne skal først finde en mærkesag. Det kunne fx være: renere toiletter, sundere skolemad, kortere skoledage, mere idræt osv. De kan vælge at skrive en helt kort tekst: "Nu skal det være slut med lange skoledage. Stem på Anna og Lilly."
6. Eleverne vælger nu et symbol, der passer til dem selv og deres mærkesag. Der skal også tages et foto af kandidaterne.
7. Eleverne kan vælge at tegne plakaten og lime et foto på, eller de kan arbejde med den digitalt, fx i PowerPoint, hvor det er nemt at flytte rundt på elementerne.
8. Plakaterne i Bangladesh er sort/hvide, men overvej at give eleverne mulighed for at arbejde med farver også. I så fald skal I indledningsvis tale om, at farver også kan have medbetydning/symbolværdi.
9. Hæng plakaterne op, og lad eleverne fortælle om deres tanker bag valg af mærkesag, symbol og evt. farvevalg.

Symbol: en sav

Symbol: et ur

Symbol: et rådyr

Symbol: en fisk

Symbol: en snurretop

Symbol: et par briller

Symbol: en paraply

Symbol: en lampe

Idræt, 1.-5. klasse

Omfang: 0,5 lektion og opefter

Leg og bevægelse

I dette opgaveark får du inspiration til sjove lege- og bevægelsesaktiviteter, som kan inddrages i undervisningen i flere fag i jeres tema om Børnenes U-landskalender og Bangladesh.

Alle aktiviteterne rummer elementer, der er relateret til traditioner i landet. Læg bevægelsessekvenser ind i fagundervisningen for at understøtte den faglige læring og træning. Det kan for eksempel være korte aktiviteter, hvor eleverne er fysisk aktive i løbet af undervisningstiden.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne kan i grupper samarbejde om en leg eller et spil. De kan overholde regler i en leg eller et spil.
- Eleverne ved, at Børnekonventionen anerkender børns ret til hvile og fritid, til at lege og dyrke fritidsinteresser

Inspiration til tegn på læring

- Eleven samarbejder om at lege og overholder reglerne.
- Eleverne kan med egne ord beskrive indholdet af FN's Børnekonvention artikel 31.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Idræt efter 2. klasse		
Idrætskultur og relationer	Eleven kan samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege	Samarbejde og ansvar 1-2: Eleven kan samarbejde i par eller mindre grupper om idrætslege / Eleven har viden om samarbejds måder
Idræt efter 5. klasse		
Idrætskultur og relationer	Eleven kan deltage aktivt i idrættens kultur og fællesskab	Samarbejde og ansvar 2: Eleven kan udvise ansvar i idrætsaktiviteter / Eleven har viden om roller i idrætsaktiviteter

---

Introduktion til eleverne

Aktiviteterne sætter fokus på det vigtige ved at lege.

Tal med eleverne om:

- Hvorfor er det godt at lege?
Fx fordi det er sjovt, man lærer at samarbejde med andre og at udfordre sig selv, man får motion og bliver god til at bruge kroppen, man udvikler kreativitet og fantasi, man lærer at fordybe sig og kommunikere, og man øver sig i at løse konflikter.
- Hvorfor er det en god idé at have en legeplads? Hvordan kan man bruge den?
- Leger børn i Bangladesh mon lige så meget som danske børn?
- Leger de mon de samme lege? Hvorfor/hvorfor ikke?
Børn i Bangladesh har ikke på samme måde fabriksfremstillet legetøj, børnearbejde er udbredt, og hjemlige pligter fylder.

FN's børnekonvention om at lege

Tal om, at der i FNs Børnekonvention (artikel 31) er beskrevet, at børn har ret til at lege og dyrke fritidsinteresser.

FN's Børnekonvention - artikel 31:

Deltagerstaterne anerkender barnets ret til hvile og fritid, til at lege og dyrke fritidsinteresser, som er passende for barnets alder, og til frit at deltage i det kulturelle og kunstneriske liv. Det betyder, at børn skal have fritid og tid til at lege samt lov til at deltage i forskellige aktiviteter.

Lidt om aktiviteterne

På et stykke jord i et landområde i det sydlige Bangladesh har børn og voksne samlet sig for at lege. Det er 21. februar, og over hele landet fejrer man modersmålsdagen. På denne dag tillader mange sig at holde en hel eller halv fridag. De første tre aktiviteter i opgavearket er hentet herfra.

Aktivitet 1: Hvor blev hatten af?

Legen her går ud på, at deltagerne efter tur skal huske, hvor på banen en hat blev placeret og herefter finde den med bind for øjnene. Det er en svær, men også meget sjov leg.

Det skal I bruge:

- Et boldtræ
- En hat

Sådan gør I:

- Tegn en bane på fx 5 x 10 meter op med kridt.
- Eleverne står rundt om banen som tilskuere.
- Den første deltager stiller sig på baglinjen. Deltageren får et boldtræ.
- Hatten placeres et vilkårligt sted på banen.
- Deltageren får et øjeblik til at huske, hvor hatten er placeret. Herefter får deltageren bind for øjnene.
- Deltageren skal nu bevæge sig ud på banen for at finde hatten og ramme den med boldtræet.
- Deltageren har en anden elev med til at støtte sig til ved at holde en hånd på skulderen eller armen. Støtten må dog ikke hjælpe mundtligt. Tilskuerne må gerne komme med positive tilråb.
- Bindet tages straks af, når deltageren har slået, så hun kan se, hvor langt fra hun ramte, hvis ikke hun ramte plet.

Aktivitet 2: Ram hullet i pladen

Det skal I bruge:

- En tynd finér-plade med et hul i midten på ca. 20 cm. i diameter
- En tennisbold

Sådan gør I:

1. Stil pladen op på fx et bord.
2. Hver elev har tre forsøg til at kaste bolden igennem hullet.
3. Eksperimentér med, hvor lang afstand der skal være fra pladen til kasterne.

Aktivitet 3: Puden vandrer

På fest- og legedagen i landsbyen i Bangladesh var det kun piger og kvinder, som deltog i denne leg. 'Puden vandrer' er en leg, hvor deltagerne bliver udskilt, efterhånden som legen skrider frem.

Det skal I bruge

- En sofapude, ikke for stor
- En metalplade og en ske eller en tromme – eller noget andet, der kan bruges til at lave larm med

Sådan gør I:

1. Alle stiller sig op i en rundkreds tæt på hinanden.
2. Dommeren står i midten af rundkredsen.
3. Lidt væk fra rundkredsen står 'lydgiveren', en elev (eller en lærer) med metalpladen og skeen eller en tromme. Vedkommende står med ryggen til rundkredsen, så hun ikke kan se, hvad der foregår.
4. Dommeren råber "Begynd!", og giver puden til en tilfældig deltager i rundkredsen. Samtidig går lydgiveren i gang med at tromme eller slå med skeen på metalpladen.
5. Puden skifter nu hænder højre om i rundkredsen. Man må selv bestemme, om man vil give puden videre lynhurtigt, eller om man vil holde på den i længere tid.
6. Når lydgiveren holder op med at give lyd, går den deltager ud af rundkredsen, som har puden i hænderne. Det er vigtigt, at dommeren holder godt øje. Derfor kan det være en god idé at have to dommere, som skal blive enige, hvis der skulle opstå tvivl.
7. Rundkredsen bliver mindre og mindre, efterhånden som deltagerne går ud.
8. Legen fortsætter til, der kun er to deltagere tilbage, som giver puden frem og tilbage.

Aktivitet 4: Lav en vandlilje med kroppene

Vandliljen er Bangladeshs nationalblomst. Den vokser i damme i det frodige floddelta i det sydlige Bangladesh, og den bruges som udsmykning ved særlige begivenheder. Blomsten bruges også til at lave naturmedicin af. I en skole uden for den lille by Barguna viser pigerne, hvordan de i idrætstimen laver en vandlilje, der springer ud og lukker sig sammen igen.

Sådan gør I:

1. Se på billederne, hvordan eleverne danner knop og kronblade, så de kan åbne og lukke vandliljen.

2019.u-landskalender.dk/vandliljer

Aktivitet 5: Mih Bāgha (Hr. Tiger)

Mih Bāgha er bengali og betyder Hr. Tiger. Det er en klassisk fangeleg. Fangeren er den bengalske tiger, som lever i den store mangroveskov Sundarbans i det sydligste Bangladesh. Legen går ud på, at børnene er faret vild i mangroveskoven. Nu vil de gerne hjem. Men uden at blive fanget og ædt af Hr. Tiger!

Sådan gør I:

- Legen kræver mindst 6 deltagere.
- Tegn en bane op. Fx 8 x 8 meter; prøv jer frem afhængigt af, antallet af deltagere.
- Banen er den åbne slette – her er der farligt at være, for her kan tigreren fange børn og spise dem. På den ene side af banen/sletten er mangroveskoven, og på den anden side er børnenes hjem. Klarer de at komme herover, er de frelst.
- En af eleverne udvælges til at være Mih Bāgha – Hr. Tiger. Hr. Tiger lusker rundt ude på den åbne slette (banen).
- Alle de andre børn står inde i mangroveskoven på den ene side af banen.
- De spørger i kor Hr. Tiger, hvad klokken er. Hr. Tiger svarer et vilkårligt klokkeslæt. Hvert enkelt barn kan nu selv vælge, om de tør tage chancen for at krydse sletten uden at blive fanget og ædt af tigreren. Bliver de fanget, genopstår de som tigre.
- På et tidspunkt bliver Hr. Tiger sulten og svarer i stedet ”Det er spisetid” og prøver så straks at fange et eller flere af børnene. Når det er spisetid, må Hr. Tiger nemlig gerne løbe ind i mangroveskoven og rundt på hele sletten for at fange børn. Men tigreren må ikke løbe ind i hjemmet på den anden side af banen.
- Man kan derfor redde sig ved at løbe hjem tværs over sletten.
- De, der fanges, bliver spist, men genopstår som tigre.
- Børnene, der er nået hjem, går nu tilbage til mangroveskoven.
- Fortsæt, indtil der kun er én tilbage, som bliver tiger i den næste runde.

Eksempel:

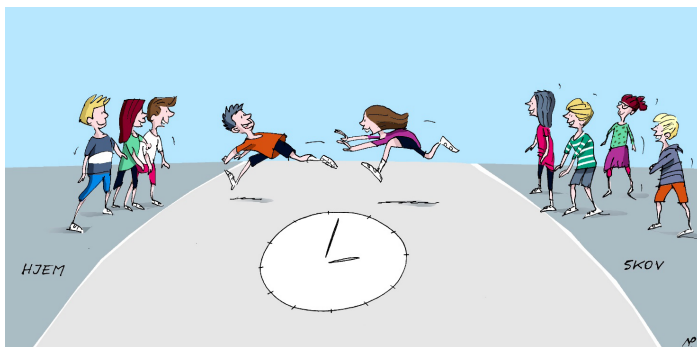
Børn: ”Hvad er klokken Hr. Tiger?”

Tiger: ”Klokken er 4.”

Børn: ”Hvad er klokken Hr. Tiger?”

Tiger: ”Klokken er 7.”

Tiger: ”Det er spisetid!”

Aktivitet 6: Aitihya

Aitihya betyder tradition, og dette er da også en meget traditionel aktivitet i Bangladesh for børn. Det er en sjov – og lidt sværere – udgave af at bide til bolle!

Det skal I bruge:

- En tørresnor
- Uldsnor til at binde frugt eller kager fast med
- Små stykker frugt, kager eller andet spiseligt

Sådan gør I:

1. Hæng en snor op ca. 1/2 meter over eleverne eller lad to voksne holde snoren i hver ende, så I kan justere højden.
2. Hæng vaniljekranse eller frugtstykker i korte uldsnore i hoppehøjde.
3. Bind tørklæder løst om håndleddene på ryggen på dem, der skal være med i legen.
4. Nu handler det om at hoppe op og fange frugt eller kagen med munden.
5. Den, der først fanger et frugtstykke, vinder runden.

Se filmen 'Aitihya' på Youtube på dette link llk.dk/z155ig. Filmen viser på et minut, hvordan Aitihya-legen leges i Bangladesh.

Aktivitet 7: Pigernes klappeleg

I Bangladesh har pigerne en klappeleg, som de bruger, når de skal øve sig i alt fra ugedage på engelsk til tal.

Sådan gør I:

1. Sæt eleverne på stole i en rundkreds med 5-6 elever i hver gruppe.
2. I den lille film 'Minu viser en klappeleg' kan du se, hvordan eleverne skal lægge hænderne på hinandens håndflader. Find filmen i Filmbanken under Film fra PlanBørnefonden.
3. En elev starter med at sige fx et/one/mandag/Monday alt efter, hvad I vælger at øve jer på, og klapper samtidig sidemanden til venstres håndflade.
4. Naboen siger nu to/two/tirsdag/Tuesday og klapper nu sin sidemand til venstre på håndfladen.
5. Sådan fortsætter det rundt i cirklen.
6. Den elev, der har turen til at sige et ord og skal klappe på hånden til sidemanden, går ud, hvis sidemanden når at flytte sin hånd inden.
7. Men hvis sidemanden når at flytte sin hånd, inden der bliver klappet på den, så er det sidemanden, der går ud af legen. Man kan altså "snyde" sin sidemand ved bare at lade, som om man skal lige til at klappe.
8. Når en elev går ud af legen, flyttes stolene tættere sammen, og legen starter forfra.
9. Til sidst er der kun to deltagere tilbage. Så sidder de på stole lige over for hinanden.

Madkundskab, 1.-5. klasse
Omfang: 1 lektion og opefter

Mad fra Bangladesh:

Maisha Fairooz' nemme bangla-retter

Maisha Fairooz bor i Bangladeshs hovedstad Dhaka. Til dagligt underviser hun privatelever. Hun arbejder også som tolk, blandt andet for organisationer som PlanBørnefonden. Og så er hun en rigtig dygtig kok.

Vi har derfor bedt hende om at give os nogle enkle opskrifter på typiske retter fra Bangladesh, som eleverne selv kan være med til at lave i skolekøkkenet.

Spis gerne med fingrene, som man gør mange steder i Bangladesh. Og husk at bruge højre hånd, da den venstre anses for at være uren. Velbekomme.

Inspiration til læringsmål:

- Eleven kan sammenligne den danske og den bangladeshiske madkultur.

Inspiration til tegn på læring:

- Eleven kan fortælle om typiske råvarer og krydderier, der indgår i det bangladeshiske køkken.

Kompetencer og målpar:

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Madkundskab efter 4./5./6./7. klasse		
Madlavning	Eleven kan anvende madlavningsteknikker og omsætte ideer i madlavningen	Smag og tilsmagning 2: Eleven kan tilsmage og krydre maden / Eleven har viden om tilsmagning og kryddring
Måltider og madkultur	Eleven kan fortolke måltider med forståelse for værdier, kultur og levevilkår	Måltidskultur 2: Eleven kan præsentere eksemplariske måltider fra forskellige kulturer / Eleven har viden om tids- og stedsbestemte mad- og måltidskulturer

---

Hvidkåls-pakora

(fritter)

De knasende sprøde hvidkåls-pakora'er er en friturestegt snack, der kan serveres med ketchup. I Bangladesh spiser man dem som aftensnack. De er også populære som street food. Hvidkålen kan evt. erstattes med fintsnittede, friske spinatblade.

Forberedelse: 10 minutter

Tilberedning: 15 minutter

Ingredienser til én pande pakora'er:

- 5 dl revet hvidkål
- 1 mellemstort løg skåret i tynde strimler
- 1 eller 2 grønne chillier, finthakket
- 1 teskefuld ingefærpasta
- 2 fed pressede hvidløg
- 2,5 dl hvedemel
- 1 spsk. Majsmel
- 1 dl vand
- 1/2 tsk. sort peber
- 1/2 tsk. salt
- Olie til at friturestege i (rapsolie eller majsolie)

Sådan gør I:

1. Kom alle ingredienserne i en stor skål.
2. Bland alle ingredienserne med hænderne, indtil I har en sammenhængende dej.
3. Varm olien op i en dyb pande (medium varme).
4. Brug en spiseske til at lave små kager med. Pakora'erne skal ikke formes som frikadeller, men "dryppes" i klumper ned i olien. Steg 6-8 pakora'er ad gangen.
5. Steg pakora'erne, indtil de er gyldne og sprøde.
6. Lad pakora'erne dryppe af på køkkenrulle.

Gyldne æg

Et veldækket middagsbord i Bangladesh består af flere små retter. Ofte vil der være en tallerken med kogte æg, som er krydret og stegt i olie.

Tilberedning: 15 minutter

Ingredienser:

- Æg
- Salt
- Gurkemejepulver
- Olie til at stege i

Sådan gør I:

1. Kog og pil æggene. De skal være hårdkogte.
2. Gnid æggene ind i lidt salt og gurkemejepulver.
3. Varm olien op på stegepanden (medium varme).
4. Steg æggene på alle sider i 3 minutter til de er gyldenbrune.
5. Læg æggene på et stykke køkkenrulle.

Puli Pitha

(Dumpling med sødt kokosfyld)

En traditionsrig ret i Bangladesh. Typisk er dejen af rismel med fyld af rørsukker, kokos, mælk mm. Der findes mange varianter af pitha, og de serveres om morgenen eller som en snack. Opskriften her er med sødt kokosfyld, men pitha kan også tilberedes med fyld af fx kylling. Nogle typer pitha bliver dampet i stedet for at blive dybstegt.

Forberedelse: 20 minutter.

Tilberedning: 15 minutter

Ingredienser:

Fyld:

- 5 dl revet kokos
- 1 kanelstang
- 2 kardemommefrø (eller pulver)
- 2,5 dl sukker
- 1 spsk. olie
- 2,5 dl hvedemel

Dej: (Du kan også bruge færdiglavet filodej)

- 3 dl hvedemel
- 1 knsp. salt
- 1 spsk. olie
- 1 dl lunkent vand
- Olie til at stege i

Sådan gør I:

Dej:

- Bland mel, salt, olie og vand sammen. Dæk det til, og lad det stå en halv times tid.

Fyld:

- Kom olie på en varm pande. Lad kanel og kardemomme stege kort, og kom herefter kokos og sukker i.
- Lad massen simre under omrøring i 5 min., til den bliver klistret. Lad det køle af.
- Tag dejen op og ælt den i 3-4 minutter. Del dejen i 15-18 kugler.
- Rul kuglerne flade (ca. 10 cm diameter). Gør dem evt. runde med en småkageform.
- Læg en spsk. fyld på den ene halvdel af dejpladen. Fold og tryk kanterne sammen. Pitha skal ligne en halvmåne. Bruger I filodej, kan I lave ruller i stedet for halvmåner.
- Varm olien op til middelvarme, når alle pitha'er er klar.
- Steg dem til de er gyldenbrune og lad dem dryppe af på et stykke køkkenrulle.

Gulerods-halua

Halua er en dessert, der kan bestå af mange forskellige ingredienser. I denne opskrift bruger vi gulerødder. Andre udgaver laves med fx kikærter eller papaya.

Forberedelse: 15 minutter

Tilberedning: 20 minutter

Ingredienser til 4 personer:

- 8 dl revent gulerod
- 2 dl sukker
- 1 kanelstang
- 2 kardemommefrø eller pulver
- 2 spsk. smør
- (2 dl skummetmælkspulver, hvis I kan skaffe det)

Sådan gør I:

1. Varm en stor stegepande op.
2. Kom smørret på panden.
3. Lad kanel og kardemomme stege et minuts tid.
4. Tilsæt de revne gulerødder, og steg dem i 3-4 minutter.
5. Tilsæt halvdelen af sukkeret, og rør rundt. Gulerødderne udskiller nu vand. Kog det ind og kom resten af sukkeret i.
6. (Hvis I kan skaffe skummetmælkspulver: Når vandet er kogt ind, og gulerødderne er fugtige, spredes mælkepulveret ud over og røres godt sammen med gulerødderne. Mælkepulveret vil ligne små krummer.)
7. Kom halua'en på et fad, og lad den køle af. Mos store klumper ud med en gaffel.

Stegt aubergine

Auberginen er en meget populær grøntsag i Bangladesh. De dyrker den selv, og den er en vigtig indtægtskilde for mange fattige bønder. Denne helt enkle lille ret kan serveres som tilbehør – eller alene med lidt ris ved siden af.

Forberedelse: 5 minutter

Tilberedning: 10 minutter

Ingredienser:

- 1 aubergine
- 1 tsk. gurkemejepulver
- 1 tsk. salt
- Olie til at stege i

Sådan gør I:

1. Skær auberginen i skiver (ca. 2 cm tykkelse).
2. Gnid lidt salt og gurkemeje på hver side af skiverne.
3. Varm olie op på en stor stegepande til medium varme. Læg aubergineskiverne på panden, og lad dem stege ca. 4 minutter på hver side til de er gyldne. Hæld mere olie på panden, hvis det er nødvendigt.
4. Lad skiverne dryppe af på køkkenrulle.

Alu Bhorta

(Krydret kartoffelmos)

Bhorta betyder “at mose”. Alu er kartoffel. Så dette er altså en slags krydret kartoffelmos. Bangladesherne laver et utal af forskellige bhortas.

Til bhorta bruges sennepsolie, der giver retten en skarp smag. Sennepsolie er svær at finde i Danmark, men lav i stedet jeres egen ved at blande lidt sennep i en raps-, solsikke-, eller majsolie. Bhortas kan også være lavet af fx banan (de hårde madbananer), tørret, kogt og stegt fisk, hårdkogte æg og meget andet. En bhorta er ofte stærkt krydret, men I kan vælge at undlade at komme chili i, eller I kan lave flere forskellige udgaver. Bhortaen kan spises både varm og kold.

Forberedelse: 10 minutter

Tilberedning: 15 minutter

Ingredienser:

- 3 store, kogte kartofler
  - 1 dl finthakket løg
  - Tørret rød eller grøn chili – eller chilipasta
  - 2 spsk. hakket, frisk koriander
  - 2 spsk. sennepsolie
  - Salt
-

Sådan gør I:

1. Pil skrællen af de kogte kartofler og mos dem med en gaffel.
2. Bland de resterende ingredienser i mosen.
3. Smag varsomt til med salt, chili og sennepsolie.

Dhal

Dhal er en basisret i Bangladesh. Den serveres to gange om dagen – både morgen og aften – med ris til. Dhal staves også ofte daal. Den kan laves og krydres på et utal af måder, men her er den helt enkle udgave.

Forberedelse: 5 minutter (vær opmærksom på, om linserne skal stå i blød)

Tilberedning: 30 minutter

Ingredienser til 3-4 personer:

- 1,5 dl røde linser
- 1/2 tsk. gurkemejepulver
- 2 spsk. olie
- 2 spsk. finthakket løg
- 1 spsk. finthakket hvidløg
- 2 grønne chilier
- 2 hakkede tomater

Sådan gør I:

1. Skyl linserne grundigt, og kog dem, til de er bløde og lidt svampede. Følg kogeinstruktionen på posen.
2. Tilsæt gurkemeje og kog videre i 5 minutter.
3. Tilsæt de to hakkede tomater.
4. Varm olie op på en pande og tilsæt løg og hvidløg til det er blevet mørkebrunt.
5. Hæld de stegte løg og hvidløg i linserne.
6. Tilsæt chili (hvis I har lyst til det), og kog videre på medium varme i 3-4 minutter.
7. Dhal'en er færdig, når den har konsistens som en tyk suppe.

Badam er Shorbot

(Mandelmilkshake)

Mandelmilkshaken Badam er Shordot serveres typisk til festlige lejligheder.

Forberedelse: 15 minutter (dog et par timer til at opbløde mandler)

Tilberedning: 30 minutter

Ingredienser til 4 personer:

- 1 liter sødmælk
- 2 dl smuttede mandler
- 1 dl sukker
- 2 kardemommekapsler eller 1/2 tsk. kardemommepulver
- 1/2 tsk. safran, hvis I har det

Sådan gør I:

1. Blødgør de smuttede mandler i vand i et par timer, inden I går i gang.
2. Kom mælken i en gryde ved medium varme. Tilsæt 8-10 snittede mandler.
3. Blend resten af mandlerne, kom dem i mælken, og rør rundt.
4. Tilsæt sukker og kardemomme, mens mælken simrer. Tilsæt safran.
5. Når mælken er kogt lidt ind (uden at koge op), tages den af.
6. Servér den kold, men uden is.

Mango juice

Mango er kun tilgængelig om sommeren i Bangladesh. De har både den almindelige mango og en grøn mango.

Forberedelse: 15 minutter

Ingredienser til 3 personer:

- 2,5 dl skrællet og hakket mango
- 1/2 tsk. salt
- 4 spsk. sukker
- 8-10 mynteblade
- 2 spsk. koriander
- 1 grøn chili
- 1/2 tsk. korianderpulver
- 1 spsk. limesaft
- Koldt vand

Sådan gør I:

1. Kom alle ingredienserne i en blender sammen med 2 dl koldt vand.
2. Tilsæt yderligere 4 dl koldt vand, og forsæt med at blende.
3. Servér med is.

Dansk og Natur/Teknologi, 1.-5. klasse

Omfang: 2-4 lektioner

(Plus 2-4 lektioner, hvis I bruger tillægsopgaverne)

Lær Dhakas børn at kende

- et forløb om børns levevilkår i Bangladeshs hovedstad Dhaka

PlanBørnefonden har lavet tre unikke portrætter af børn i Bangladeshs hovedstad til Børnenes U-landskalender. Du finder dem på hjemmesiden under "Dhakas børn".

Gennem film, fotos og små tekster kommer I helt tæt på tre 11-årige børns hverdag: Pigerne Minu og Priyanka og drengen Jummon. Minu og Jummon lever i slumområder, mens Priyanka kommer fra en velstillet familie.

I dette opgaveark får du to forslag til, hvordan du kan arbejde med materialet i klassen eller på tværs af klassetrin, så både de små og de lidt større elever får det fulde udbytte.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne lærer om begrebet levevilkår.
- Eleverne får et indblik i børns liv og hverdag i Bangladeshs hovedstad Dhaka.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne læser tekster, ser film og udfylder en vennebog.
- Eleverne kan fortælle om forskelle og ligheder på egne og bangladeshiske børns levevilkår.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan deltage i enkel fortolkning / Eleven har viden om metoder til enkel fortolkning
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Perspektivering 1: Eleven kan sætte tekstens tema i relation til eget liv / Eleven har viden om måder at sammenligne tekster med egne oplevelser på
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Præsentation og evaluering 1: Eleven kan præsentere sit produkt i nære sammenhænge / Eleven har viden om enkle præsentationsformer
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Præsentation og evaluering 1: Eleven kan udføre en mundtlig fremlæggelse / Eleven har viden om metoder til mundtlig formidling
Natur/teknologi efter 4. klasse.		
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Mennesket 1: Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres / Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden

Sådan gør I

Fælles elementer for 1.-5. klasse

1: Introduktion til børneliv i Dhaka og PlanBørnefondens projekt

Fortæl:

Hvis I ikke allerede har gjort det, så indled med at fortælle om Bangladesh, storbyen Dhaka og særligt om, at millioner af mennesker i Bangladesh bor i slumområder. Fortæl også om, hvad et slumområde er.

I lærervejledningens faktasektion finder du en masse baggrund om det. Læs særligt kapitlerne om Dhaka, om livet i slummen og siderne om årets projekt, så er du godt klædt på. Du kan også vise eleverne billederne fra lærervejledningen, mens du fortæller. De ligger på hjemmesidens lærer-univers under Billedbank. Du finder også lærervejledningen som PDF på hjemmesiden, hvis du ikke har den trykte.

Se evt. ekstra film:

PlanBørnefonden har ud over portrætterne af de tre børn også lavet tre korte film med tv-værten Bubber, der i børnehøjde fortæller mere om årets projekt i Dhakas

slumområder. Du finder dem i Filmbanken, men de ligger også nederst på vores børneside 'Opdag Bangladesh', så eleverne evt. kan se dem selv.

I Filmbanken ligger også andre korte film om Bangladesh og om slummen.

Vis eleverne vej til portrætterne på hjemmesiden:

De tre børneportrætter, I nu skal arbejde med, ligger på hjemmesiden (2019.u-landskalender.dk) under 'Dhakas børn'. Vis eleverne, hvordan de finder siden. Vis dem også, at 'Dhakas børn' rummer tre forskellige børneportrætter, der hver består af små film, billeder og tekst plus en vennebog om hver af dem.

2: Leg og bevæg jer som børnene i Bangladesh

Undervejs i miniforløbet om de tre børn er det godt at få lidt bevægelse. I kan jo gøre det, ligesom børnene leger i Bangladesh!

Pigen Minu (som vi lærer at kende i det ene af de tre portrætter) viser to lege, som hun godt kan lide at lege med sine venner. I portrættet viser hun, hvordan de leger Bro Bro Brille og en sjov klappeleg.

Der er også gode lege og aktiviteter i **opgaveark 16: Leg og bevægelse**, som I kan give jer i kast med. Du finder det i Opgavebanken.

Arbejdsproces for 1.-2. klasse

1. Udforsk portrætterne – sammen eller i grupper

Arbejd med de tre portrætter. Det kan I gøre på forskellige måder.

A: Hvis I vil gøre det sammen i klassen

- Undersøg ét portræt ad gangen sammen i klassen på storskærmen. Svar på elevernes spørgsmål undervejs.
- Slut af med at lave en flipover med overskriften: Hvad lagde vi særligt mærke til? Lad eleverne komme med bud til listen. Fx: Minu har ingen mor og far, eller Minu og hendes søster laver selv mad osv. I stedet for at skrive det op kan I lave noter som stregtegninger.
- Perspektivér hele tiden ved at tale om forskellene på elevernes egne levevilkår og Dhaka-børnenes levevilkår: Familiesituation, omgivelser, hjem, skole/arbejde, fritid mm.
- Når listen er færdig, går I videre til det næste portræt.

B: Hvis I vil dele klassen op i grupper

- Lav grupper på to eller tre elever, og lad dem selv gå på opdagelse i "Dhakas børn" på computere.
- Grupperne skal vælge at udforske et af børneportrætterne, men sørg for, at alle tre børneportrætter er fordelt mellem grupperne.
- Bed grupperne om at blive enige om 3-5 ting, de lagde særlig mærke til. Hvis eleverne selv kan skrive lidt, så kan du printe elevark 1 ud til dem.

---

2. Fremlæggelse i klassen

Gennemgå gruppernes punkter fælles i klassen, og skriv dem på tavlen eller en flipover.

I de små klasser er det ekstra vigtigt, at I samler op fælles i klassen, da portrætterne af børnene fra Dhaka kan rejse mange spørgsmål. Især Minu og Jummon har nogle meget anderledes levevilkår end danske børn.

---

3. Lav en vennebog

- Lad eleverne læse Minus, Jummas og Priyankas vennebøger. Også dette kan gøres fælles i klassen eller i små grupper.
- Lad herefter eleverne udfylde deres egen vennebog. Find skabelonen til vennebogen sidst i dette opgaveark. I kan gøre det i klassen eller som hjemmeopgave, hvor forældrene hjælper til.
- Snak om indholdet i vennebogen. Hvilke forskelle og ligheder er der på de bangladeshiske børns vennebog og elevernes vennebog?
- Lad eleverne bytte deres vennebog med andre elever i klassen. På den måde kan eleverne også lære mere om hinanden. I kan også hænge vennebøgerne op på væggen i klasseværelset.

---

4. Tillægsopgave:

Lav en flot fotohistorie om børn i slummen

Hvis I ikke har arbejdet med digitale fotohistorier på hjemmesiden, så er det en oplagt mulighed at afslutte forløbet med.

Minu, Priyanka og Jummon optræder dog ikke her. I Filmbanken på hjemmesiden ligger der en tutorial-video, hvor du kan se, hvordan værktøjet fungerer. Der er også en god beskrivelse af værktøjet i lærervejledningen.

Arbejdsproces for 3. - 5. klasse

---

1. Tal om levevilkår

Vi kan bruge beskrivelser af levevilkår til at sammenligne, hvordan mennesker lever. Vi kan blandt andet sige noget om menneskers levevilkår både i Danmark og andre steder i verden ved at se på:

- Hvor og hvordan de bor.
- Hvad de arbejder med.
- Muligheden for at gå i skole.
- Hvor meget fritid, de har, og hvad de bruger den til.
- Hvor mange penge de har, og hvad de bruger dem til.
- Faktorer, der påvirker sundheden: ernæring, rygning, adgang til rent drikkevand, miljøet mm.

---

2. Forberedende samtale

Har alle mennesker de samme levevilkår i Danmark? Giv eksempler på forskelle. Hvilke forskelle tror I, der er på danske børns levevilkår og de levevilkår, som børnene har i Dhaka?

---

3. Udforsk portrætterne

- Del klassen op i grupper. Hver gruppe udvælger to børneportrætter. Herefter er gruppernes opgave at udforske, beskrive og sammenligne de to børns levevilkår:
  - a. Minu og Priyanka. Eksempel på to piger, der har meget forskellige levevilkår.
  - b. Jummon og Minu. Eksempel på ret ens levevilkår, men med et dreng/pige-tema.
  - c. Priyanka og Jummon. Eksempel på meget forskellige levevilkår og med dreng/pige-tema.
- Print elevarkene ud: Jummons verden, Minus verden og Priyankas verden. Du finder dem her i opgavearket.
- Når eleverne er færdige med at udforske de to børneportrætter, kan de bruge elevarkene til at skrive deres iagttagelser ned på.

---

4. Fremlæggelse

Alle grupperne har nu arbejdet med to portrætter af børn fra Dhaka, og de har lavet en beskrivelse af børnenes levevilkår. Lad grupperne fremlægge deres arbejde for klassen. De grupper, som har arbejdet med samme konstellation (fx Minu og Priyanka), kan supplere hinanden i en fælles fremlæggelse.

---

5. Tillægsopgave:

Lav en flot 'Børnenes egen U-landskalender' om børnene i slummen

Lad eleverne selv lave deres egen digitale u-landskalender, hvor I vælger, at indholdet skal have fokus på børneliv i Dhaka.

Minu, Priyanka og Jummon optræder dog ikke her, men eleverne kommer til at arbejde med stof, der er meget nært beslægtet.

I Filmbanken på hjemmesiden ligger der en tutorial-video, hvor du kan se, hvordan værktøjet fungerer. Der er også en god beskrivelse af værktøjet i lærervejledningen. Den digitale kalender kan eleverne sende elektronisk til for eksempel forældrene. På den måde får forældrene et spændende indblik i, hvad eleverne har arbejdet med henne i skolen.

5 ting vi lagde særligt mærke til

5 ting vi lagde særligt mærke til, da vi så filmen om .....

1. ....

.....

.....

2. ....

.....

.....

3. ....

.....

.....

4. ....

.....

.....

5. ....

.....

.....

Vennel

VENNEB OG TILHØRER:

Navn: _____

Alder: _____

Familie: _____

Fødeby og land: _____

Fødselsdag: _____

Folk: _____

Sprog: _____

Yndlingsfag: _____

Idol: _____

Jeg kan godt lide: _____

Mine pligter: _____

Yndlingsmad: _____

Yndlingsdrik: _____

Yndlingsdyr: _____

Yndlingsfarve: _____

Det kan jeg ikke lide: _____

Jeg drømmer om: _____

Minus verden

Favoritfag i skolen: Bengali

Sværeste fag i skolen: Engelsk

Idol: Shahnoor, skuespillerinde fra Bangladesh.

Pligter derhjemme: Jeg henter vand og vasker op.

Livret: Ris og karryfisk

Favoritdrik: 7up

Yndlingsdyr: Papageje

Yndlingsfarve: Lilla

Noget du ikke bryder dig om: Folk, der ryger. Jeg er også bange for de vilde hunde, som strejfer rundt i gaderne. De bider.

Noget du rigtig godt kan lide:

At se fjernsyn sammen med min søster og danse med mine venner.

Jeg drømmer om:

Jeg vil gerne være læge, når jeg er færdig med skolen, så jeg kan hjælpe folk. Der er mange, som bliver syge her.

DENNE VENNEBEG TILHØRER:

Navn: MINU

Alder: 11 år, men jeg er ikke sikker

Familie: Min søster hedder Zannat og min bror hedder Hasan

Fødested og land: Dhaka, Match Colony,

Bangladesh

Fødselsdag: 6. december

Sprog: Bengali

Priyankas verden

Jummons verden

Favoritfag da du gik i skole: Arabisk

Hvor meget arbejder du?: 13 timer om dagen

Hvad får du i løn om måneden?: 3000 taka (235 kroner om måneden eller 5 kroner om dagen.)

Det hårdeste på arbejdet: Jeg skærer metalplader med en stor tang. Metallet er skarpt, så jeg skærer mig i hænderne.

Idol: Mashrafe Mortaza, anfører for cricketlandsholdet i Bangladesh

Pligter derhjemme: Når jeg har fri fra arbejde, tager jeg ud og leger med mine venner.

Livret: Biryani (Ris og lam)

Favoritdrik: Cola

Yndlingsdyr: Bengalisk tiger

Yndlingsfarve: Blå

Noget du ikke bryder dig om:

Når min drage, går i stykker.

Noget du rigtig godt kan lide:

At spille cricket med mine venner og flyve med min drage

Jeg drømmer om:

At blive

professionel

cricketsspiller

og at spille mod

Indien

DENNE VENNEBOG TILHØRER:

Navn: JUMMON

Alder: 11 år

Familie: Mor, far, to brødre og en søster.

Hvad laver din far og mor?: Min far kører rickshaw, min mor går derhjemme og passer huset.

Fødested og land: Bhaniabhad i Mirpur,

Bangladesh

Fødselsdag: 21. april

Sprog: Bengali

Dansk og Natur/teknologi, 1.-5. klasse

Omfang: 1-3 lektioner pr. fotohistorie

(Tidsforbruget varierer efter, hvor grundigt I arbejder,
og hvor mange fotohistorier I vil lave)

Lav flotte fotohistorier om Bangladesh

Med det enkle fotohistorie-værktøj skal eleverne researche i små tematiske billedserier og fakta, de skal udvælge billeder og lyd og skrive korte tekster. De ender med at præsentere et flot digitalt produkt.

De kan vælge mellem 11 fotohistorier inden for tre emner – både rettet til dansk og til N/T.

Værktøjet er nemt at bruge, der er niveau-differentierede opgaver, og eleverne bliver guidet, så også de yngste kan være med – også hvis det kniber med at læse.

Indholdsmæssigt kan eleverne komme rundt i mange sider af livet og børns hverdag i storbyen Dhaka, i bl.a. slumområderne, i bazaren og den travle havn. Og de kan komme ud på landet og opleve flodlivet, det frodige delta, fiskerne og landsbyerne.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne har viden om de forskelle og ligheder, der er på børns liv i Bangladesh og i Danmark.
- Eleverne kan formidle denne viden i et digitalt produkt.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan lave en digital fotohistorie med tekster, hvor de reflekterer og formidler baggrundsviden.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	Finde tekst 2: Eleven kan finde tekster ved at navigere på alderstilpassede hjemmesider / Eleven har viden om sideopbygning på hjemmesider
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	Sammenhæng 1: Eleven kan forbinde tekstens emne med egen viden, erfaring og ideer / Eleven har viden om samspil mellem tekst og læser
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdags-situationer	IT og kommunikation 1: Eleven kan anvende IT til hverdagskommunikation / Eleven har viden om digital kommunikation i skrift, billede og lyd
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Præsentation og evaluering 1: Eleven kan præsentere sit produkt i nære sammenhænge / Eleven har viden om enkle præsentationsformer
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Præsentation og evaluering 1: Eleven kan udføre en mundtlig fremlæggelse / Eleven har viden om metoder til mundtlig formidling
Dansk efter 6. klasse		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Præsentation og evaluering 1: Eleven kan fremlægge sit produkt for andre / Eleven har viden om modtagerforhold
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Præsentation og evaluering 2: Eleven kan revidere sin arbejdsproces frem mod næste produktionsforløb / Eleven har viden om revision af arbejdsproces og målsætning
Natur/teknologi efter 4. klasse.		
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Mennesket 1: Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres / Eleven har viden om levevilkår for forskellige steder i verden

---

Tips til læreren

Sæt processen godt i gang

1. Dan grupper à 2-3 elever.
2. Klik på knappen "Fotohistorie", og log ind med UNI-Login. I kan også hente iPad-app'en 'Børnenes U-landskalender 2019' i AppStore. Den giver jer samme værktøj og funktioner, bare som iPad-app.
3. Vælg ét af de tre temaer (du kan læse lidt om dem her i arket på de følgende sider).

Teksterne læses højt

Hold øje med det lille højttaler-ikon, som findes ved alle tekster i fotohistorie-værktøjet. Ved at klikke på ikonet bliver teksterne læst højt, så selv svage læsere kan være med.

Nemt at lære at kende, nemt at arbejde med – også for de små

Fotohistorie-værktøjet er nemt at bruge, og det rummer alt, hvad eleverne har brug for – også til deres research i fakta og billeder. Du kan finde en trin for trin-vejledning i lærervejledningen og i hjemmesidens lærer-univers. Du kan også se – og vise eleverne – den lille tutorial-video, der ligger i både Filmbanken og inde i selve værktøjet.

Brug elevbogens faktastof

For at lave en god fotohistorie behøver I ikke at have læst elevbogens historie om 'Trækfuglen', men den rummer en masse faktastof om Bangladesh, som vil gøre elevernes fotohistorier endnu bedre.

Alternativ til at skrive lange tekster i fotohistorie-værktøjet

Fotoværktøjet kan bruges på flere måder. Hvis eleverne skal holde et oplæg for resten af klassen eller til et forældrearrangement – og de har meget på hjerte – så kan de nøjes med at skrive få stikord til hvert billede. I stedet kan de printe et separat manuskript, som de taler ud fra, når de viser deres fotohistorier.

Feedback – gør historierne endnu bedre

Når eleverne arbejder med fotohistorierne, har de hele tiden mulighed for at gå tilbage og skifte billeder ud og ændre i tekster. Det betyder, at du kan vælge at lægge en fase ind i forløbet, hvor eleverne får og giver feedback – på klasseniveau eller grupperne imellem. Herefter kan eleverne genåbne deres fotohistorier og på den måde få et endnu bedre produkt ud af det. Samtidig lærer de at give og modtage konstruktiv kritik.

Tema A: Liv og leg i slummen

I dette tema skal eleverne på opdagelse i Dhakas slumområder, hvor der bor millioner af mennesker. Hvad laver børnene? Hvordan bor de? Og hvorfor bor der egentligt så mange mennesker i Dhakas slumområder?

Fotohistorier til dette tema:

1.-5. klasse

Besøg en slumby

I denne opgave besøger dine elever en af slumbyerne i Bangladeshs hovedstad Dhaka. Opgaven går ud på at finde og udvælge billeder, der viser, hvad en slum egentlig er for noget: Hvordan bor folk, hvad arbejder de med, hvordan ser husene og gaderne ud, og hvorfor er det ikke særligt sundt at bo i en slum? Opgaven lægger op til, at eleverne skal træne i beskrive billeder og reflektere over, hvad der foregår på dem.

1.-5. klasse

Slumbyens drenge og piger

Hvordan er det at være barn i en fattig slumby i Dhaka? Eleverne finder og udvælger billeder af piger og drenge i hverdagssituationer – i skolen, på arbejdet, i hjemmet og på gaden. I denne opgave får eleverne viden om levevilkår for slummens børn i Bangladesh, og samtidig har de mulighed for at sammenligne med det børneliv, de kender fra Danmark.

Primært for 3.-5. klasse

Livet i en slumby

Denne fotohistorie er mere fri end de andre under dette tema, og den egner sig derfor bedst til de lidt ældre elever. I opgaven skal eleverne udvælge syv billeder fra slummen, som de i særlig grad har lagt mærke til under deres research. De skal altså argumentere for, hvorfor de har valgt netop disse syv billeder. Det står eleverne frit for, om de vil fokusere på et tema, som for eksempel børneliv, eller om de vil bruge deres fotohistorie til at formidle forskellige aspekter af livet i slummen.

Tema B: Megabyen Dhaka

En megaby er en by, hvor der bor mere end 10 millioner mennesker. I Bangladeshs hovedstad Dhaka bor der tæt ved 20 millioner. Ved at lave en fotohistorie om Dhaka er eleverne med i den tætte trafik og på besøg i rickshaw-værkstedet, basaren og havnen, der myldrer af store skibe og små træbåde.

Fotohistorier til dette tema:

1.-5. klasse

Oplev byens puls

I denne fotohistorie skal dine elever en tur igennem Dhaka og formidle stemningen gennem billeder, tekst og lyd. De oplever den tætte trafik, de farverige rickshaws, gadekøkkenerne og den gamle bys krinkelkroge. De skal også finde tegn på, at der både bor muslimer og hinduer i byen. Opgaven lægger op til, at eleverne skal træne i beskrive billeder og argumentere for, hvorfor de har udvalgt netop disse billeder.

1.-5. klasse

En tur i basaren

Et besøg i en af Dhakas mange farverige basarer er en helt anden oplevelse end at købe ind i et supermarked i Danmark. I denne fotohistorie skal dine elever en tur i en basar i Dhaka og udvælge de billeder, som de bedst synes, beskriver deres oplevelse. Eleverne har helt frie tøjler: Er det kohovedet hos slagteren, udvalget af levende fjerkræ, fiskernes boder, marskandiserens udvalg af skadedyrsgifte eller det godt brugte elektronik, der vækker deres interesse?

1.-5. klasse

Den travle havn

Dhaka er fuld af mennesker, og den travle havn er bestemt ingen undtagelse. Fra den tidlige morgenstund til langt ud på aftenen lægger færger, store skibe og små træbåde til og fra for at transportere mennesker, byggematerialer og frugt og grønt frem og tilbage. I denne fotohistorie går dine elever på opdagelse i Dhakas havn. Bagefter skal de formidle deres indtryk ved at udvælge billeder og sammensætte en flot fotohistorie med tekst og lyd.

Primært for 3.-5. klasse

Fotohistorie: Velkommen til megabyen Dhaka

Denne fotohistorie er mere fri end de andre under dette tema, og den egner sig derfor bedst til de lidt ældre elever. I opgaven skal eleverne udvælge syv billeder fra Dhaka, som de i særlig grad har lagt mærke til under deres research. De skal altså argumentere for, hvorfor de har valgt netop disse syv billeder. Det står eleverne frit for, om de vil fokusere på et tema, som for eksempel transport, eller om de vil bruge deres fotohistorie til at formidle forskellige aspekter af livet i Dhaka.

Tema C: Flodernes land

Bangladesh er et deltaland, og en stor del af befolkningen lever af og ved de mange store og små floder. Med fotohistorierne under temaet Flodernes land skal dine elever med ned i det sydlige delta, hvor de blandt andet besøger en fiskerlandsby og undersøger, hvordan livet leves ude på landet i Bangladesh.

Fotohistorier til dette tema:

1.-5. klasse

Livet på floden

Floderne er selve livsnerven for befolkningen i Bangladesh. De bringer næring med sig nordfra, som gør jorden frugtbar. De indeholder også en masse forskellige fisk og er for mange den eneste mulighed for at transportere sig. I denne opgave skal eleverne undersøge livet ved og på floderne. De kommer også til at møde Den bengalske tiger, som der stadig lever en mindre bestand af i Sundarbans, verdens største mangroveskov.

1.-5. klasse

En dag i fiskernes landsby

Hvordan er hverdagen for folk i en typisk fiskerlandsby i Bangladesh? Det har eleverne mulighed for at undersøge og formidle videre i denne fotohistorie. De kommer både med ud i fiskernes både, med ind i landsbyen og helt ind i husene. De møder også børnene i landsbyen, som viser, hvad de får tiden til at gå med, når de ikke er i skole.

1.-5. klasse

Ud på landet

Ikke alle bangladeshere ude på landet lever af floderne. Folk dyrker blandt andet ris, væver tekstiler, fletter kurve og måtter af bambus og producerer lerkrukker. I denne fotohistorie er eleverne med på landet, og de kommer tæt på både arbejde, skole og fritid. De møder også en mand, der lever af at fange slanger!

Primært for 3.-5. klasse

Mennesker og natur i flodernes land

I denne fotohistorie kan eleverne frit bestemme, hvilke billeder de vil udvælge til at fortælle om mennesker og natur i Bangladesh. Til gengæld skal de argumentere for deres valg. Derfor egner fotohistorien sig bedst til de lidt ældre elever.

Dansk, 3.-5.- klasse
Omfang: 1-2 lektioner

Skriv til en målgruppe

Målgruppeøvelserne handler om at finde ud af, hvad en målgruppe er – og om at gøre eleverne dygtigere til at målrette deres emnevalg og billedtekster til den målgruppe, de har valgt til deres egen digitale U-landskalender. Øvelserne kan gennemføres som en spændende fælles proces i klassen eller i grupper.

Øvelserne viser også eleverne, at effektiv kommunikation altid er målrettet en bestemt type modtager: Det gælder både om at kunne gennemskue, hvornår man selv bliver talt til som en målgruppe – og om at kunne målrette sin egen kommunikation.

Inspiration til læringsmål:

- Eleven kan sætte ord på forskellige målgruppers interesser.

Inspiration til tegn på læring:

- Eleven opstiller modsætninger mellem børn og voksnes interesser.

Kompetencer og målpar:

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Sammenhæng 1: Eleven kan samtale om teksters budskaber / Eleven har viden om teksters påvirkende situation
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 1: Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster / Eleven har viden om metoder til at undersøge sprog og struktur i tekster
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Dansk efter 6. klasse		
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Sammenhæng 1: Eleven kan vurdere teksters perspektiv på et emne / Eleven har viden om metoder til sammenligning af teksters perspektiver
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Præsentation og evaluering 1: Eleven kan fremlægge sit produkt for andre / Eleven har viden om modtagerforhold
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer	Dialog 1: Eleven kan påtage sig roller i samtalsituationer / Eleven har viden om frie og formaliserede samtaleformer

Introduktion til eleverne

Klassesamtale om målgrupper

Indled øvelserne med en fælles samtale med undrespørgsmål eller fælles refleksion over det fænomen, at noget bliver fortalt forskelligt alt efter, hvem der skal høre det.

Når man fortæller en historie, er det nemlig vigtigt at tænke over, hvem der skal høre den. Man taler fx ofte anderledes til voksne end til børn. Og man laver noget andet fjernsyn til store børn end til små børn. Find sammen i klassen eksempler på, hvordan målgruppebevidsthed indvirker på, hvordan vi taler til hinanden i hverdagen.

Ideer til samtaler

1. **Reklamer** er ofte meget målgruppebevidste. Tal om, hvordan reklamer er anderledes for børn end for voksne. Eller for piger og drenge.
2. Vi får **nyheder** og information fra mange medier, fx tv, YouTube, aviser og radio. Er der forskel på, hvordan medierne fortæller nyheder til børn og voksne? Og får alle voksne mon de samme nyheder?
3. Ofte er man også målgruppebevidst, når man laver **produkter**. Fx er pigetøj som regel anderledes end drengetøj. Diskuter, hvornår og hvorfor man laver forskellige produkter til drenge og piger eller voksne og børn. Det kan være bøger, tøj, fødselsdagsgaver, mad, musik og meget andet.

De 3 forslag til opgaver

De følgende sider kan du udskrive til eleverne eller vise dem på storskærmen.

Alle tre øvelser kan gennemføres enten i plenum med hele klassen – eller i grupper på fx 4-5 elever, der evt. bagefter kan fremlægge deres resultater i plenum efterfulgt af en fælles konklusion.

Øvelserne stiller eleverne over for en konkret opgave, hvor de skal vælge blandt 10 pointer. De skal vælge de pointer, som de tror, vil være bedst til at overtale voksne eller børn til noget bestemt.

Det er nemlig kernen i, hvordan man gør, når man arbejder med målgruppe-kommunikation: Hvis man skulle skrive en fængende tekst til målgruppen i de tre eksempler, så ville man netop fokusere på de pointer, der bedst kan overtale dem.

Øvelse 1: En tur i cirkus

Hvis du skulle overtale enten dine forældre eller en kammerat til en tur i cirkus, hvad ville du så sige? Læs følgende argumenter.

Diskutér først, hvilke af argumenterne I tror ville virke bedst over for forældre. Sæt en rød ring rundt om dem.

Diskuter bagefter, hvilke af argumenterne I tror ville virke bedst over for en af jeres kammerater. Sæt en grøn ring rundt om dem.

1. Der er rabat i dag.
2. Det er en god måde for hele familien at være sammen på.
3. Man kan få slik i pausen.
4. Man kan klappe dyrene bagefter.
5. Man kan lære noget vigtigt af akrobaterne. De er et godt eksempel på, hvad man kan opnå, hvis man slider hårdt i det med at øve sig hver dag.
6. Der er musik og sjove klovne.
7. Vi kan tage nogle fede selfies og vise alle andre, hvor sjovt vi har det.
8. Alle de andre børn skal med.
9. Jeg skriger, indtil du siger ja.
10. Det er en vigtig del af dansk kultur.

Øvelse 2: En rejse til Bangladesh

Hvis du skulle overtale dine forældre eller en ven til en rejse til Bangladesh, hvad ville du så sige? Læs følgende argumenter.

Diskuter først i gruppen, hvilke af argumenterne I tror ville virke bedst over for forældre. Sæt en rød ring rundt om dem.

Diskuter bagefter, hvilke af argumenterne I tror ville virke bedst over for en af jeres kammerater. Sæt en grøn ring rundt om dem.

1. Kulturen er fantastisk – de har spændende mad og flotte templer!
2. Vi kan tage selfies og vise alle andre, hvor sjovt vi har det.
3. Jeg skriger, indtil du siger ja.
4. Vi lærer en hel masse.
5. Det er en god måde for hele familien at være sammen på.
6. Det er vigtigt at se andre måder at leve på.
7. Vi kan prøve de vildeste cykeltaxier og bade i floden.
8. Man kan shoppe i basaren.
9. Der er dejlig varmt.
10. Der er rabat i dag.

Øvelse 3:

Kan du gennemskue de voksne?

Du er også selv en målgruppe. Forestil dig nu, at dine forældre gerne vil have dig med på museum.

Sæt først en rød ring om de argumenter, som dine forældre vil bruge for at få dig med.

Sæt bagefter en grøn ring om de argumenter, som du tror, at dine forældre selv synes, er vigtigst.

Er de forskellige eller de samme?

1. Det er en god måde for hele familien at være sammen på.
2. Der er rabat i dag.
3. Jeg skriger, indtil du siger ja.
4. Vi lærer en hel masse.
5. Man kan få is i caféen.
6. Vi kan tage selfies og vise, hvor sjovt vi har det.
7. Vi trænger til at komme ud.
8. Der er en børneafdeling.
9. Der er en børneafdeling, og så kan jeg få en lur, mens I leger. Det bliver så sjovt!

Dansk, 3.-4. klasse
Omfang: 1-2 lektioner

Billedtekster og overskrifter

Billedtekster er meget vigtigere, end mange tænker.

Og Børnenes Egen U-landskalender består netop grundlæggende af billeder, som eleverne udvælger, og billedtekster, som de selv skriver til.

Dette opgaveark indeholder tre øvelser. De handler om, hvordan en god billedtekst kan gøre et billede mere spændende og informativt – eller give det ny mening.

Til sidst arbejder vi med overskrifter. Desuden får du baggrundsviden og eksempler, du kan bruge som introduktion og klassesamtale. Øvelserne kan laves i grupper eller eleverne hver for sig.

Inspiration til læringsmål:

- Eleven kan bevidst vælge samspil mellem tekst og billede i henhold til formål.
- Eleven kan udforske samspillet mellem tekst og billede.

Inspiration til tegn på læring:

- Eleven sætter ord på forskellige billedteksters virkemidler.

Kompetencer og målpar:

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Sammenhæng 1: Eleven kan samtale om teksters budskaber / Eleven har viden om teksters påvirkende situation
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 2: Eleven kan deltage i samtaler om teksters kvalitet / Eleven har viden om kvalitetskriterier
Dansk efter 6. klasse		
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Forberedelse 1: Eleven kan orientere sig i tekstens dele / Eleven har viden om rubrikker, billeder, diagrammer og grafik
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Sprogforståelse 1: Eleven kan anvende overskrifter og fremhævede ord til at skabe forståelse af tekster / Eleven har viden om ord og udtryk, der forklarer nyt stof
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Sammenhæng 1: Eleven kan vurdere teksters perspektiv på et emne / Eleven har viden om metoder til sammenligning af teksters perspektiver
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Sammenhæng 2: Eleven kan vurdere teksters anvendelighed / Eleven har viden om kriterier for teksters anvendelighed

Klassesamtale om billedtekster

Præsenter klassen for, hvad billedtekster er. I elevbogen er der billedtekster til næsten alle billederne. Fortæl om gode og mindre gode billedtekster, og hvorfor de er vigtige. Du får inspiration i baggrundsafsnittet nedenfor.

På næste side får du også en række eksempler, du kan bruge i klassen. De viser en række billeder med to forskellige billedtekster til. Vis dem på storskærmen (eller del arket ud). Diskuter i klassen, hvilke billedtekster der fungerer godt og hvorfor.

Baggrund til samtalen

Det særlige ved billedtekster er, at de skal spille sammen med et helt andet medie end ord, nemlig en illustration. Og så er billedtekster supervigtige for læseren. Derfor er det godt at vide noget om, hvordan billeder og tekst fungerer sammen.

Fire gode pointer om billedtekster

- En god billedtekst kan gøre en verden til forskel for, hvordan man opfatter billedet – og hvad man lærer.
- Næst efter overskriften, så er billedteksterne faktisk ofte det allerførste – og måske det eneste! – man læser, når man bladrer op på en side, eller når man kommer ind på en website. Derfor er en billedtekst en vigtig chance for at fortælle læseren noget særlig vigtigt. Det ved alle dygtige redaktører, og derfor gør de sig umage med dem.
- Skriver man blot "en ko" ved et billede af en ko, så giver billedteksten intet til billedet. Så kan den godt undværes. Og så er billedet kun pynt.
- Man må altid give læseren lidt mere, hjælpe lidt til. Den gode huskeregel er altid at spørge sig selv: Hvorfor skal min læser se på dette billede, hvad skal han lære af det, eller hvad vil jeg gerne fortælle ham med det?

Tre måder at lave billedtekster på

1. Billedtekster kan forklare om, hvad der er på billedet.
2. Billedtekster kan bruges som en lille faktatekst, der giver læseren en vigtig viden – og hvor billedet bare bruges som et eksempel.
3. Billedtekster kan også bruges på en helt tredje måde, der mere handler om at 'drille' læseren lidt, lave sjov eller lege med fantasien: Teksten kan helt ændre betydningen af billedet ved at fortælle om noget, man ikke ser på billedet. Eller måske noget, man forestiller sig vil ske om et lille øjeblik. Nogle kalder dette en udvidende billedtekst.

Togene er ofte så overfyldte i Bangladesh, at nogle af passagererne må sidde på taget.

Der bor ufattelig mange i den store by: Dhaka vokser så hurtigt, at fattige mennesker må bygge sig små skure at bo i overalt, hvor der er lidt plads. Mange må endda bo lige op ad togskinneerne.

Sådan er det, når bilen er på værksted.

Også vigtigt på de sociale medier og i reklamer

Billedteksten kan altså fuldkommen styre, hvordan vi ser billedet, og hvad vi får ud af det. Så på en måde er billedteksterne og overskrifterne det allervigtigste.

Det gælder i høj grad også på nettet.

På de sociale medier er billedteksten helt i centrum: Næsten al kommunikation på Facebook, Instagram, Snapchat og andre platforme fungerer ved hjælp af et billede med en lille overskrift og en kort (billed-)tekst.

Plakater og reklamer fungerer omtrent på samme måde: De har næsten altid form af et billede plus en kort tekst. Og i artikler og bøger er det som nævnt ofte billedteksterne, der bliver læst først.

Eksempler på billedtekster

Samtale i klassen:

Hvilke billedtekster fungerer bedst? Hvordan ændrer teksten billedet?

- 1: Drengen sælger bøger: I Dhaka er der mange børn, som må prøve at tjene penge til familien. Drengen her sælger bøger på gaden fra sin lille vogn.
- 2: Har du lyst til at læse lidt? Der er mange nye bøger på trillevognen. Måske er nogle af dem børnebøger.

- 1: Fisk.
- 2: Du kan få masser af frisk fisk i enhver bazar i Bangladesh. De fanger både fisk i landets mange floder og ude ved havet.

- 1: Drengen sejler i vandet. Han kan godt lide at bade. Men kun når vandet er varmt.
- 2: Børnene i landsbyen må lave deres legetøj selv. Drengen her har lavet en båd af et stort stykke bambus. Der vokser nemlig masser af bambus i Bangladesh.

- 1: En båd, der sejler.
- 2: Her er båden smartere end bilen: Bangladesh er fuld af floder. Store floder og små floder på kryds og tværs. Derfor er både ofte den bedste måde at komme rundt på. Også når man skal have sine varer ind til byen.

- 1: Kom og prøv en tur! I Dhaka er der masser af cykel-taxier. De er malet i flotte farver. De kommer meget hurtigere gennem byen end bilerne, fordi der er så meget trafik.
- 2: Cyklen har tre hjul.

- 1: Her er en bus. Dem er der mange af i Dhaka.
- 2: Busserne i Dhaka har buler og skrammer. Det er, fordi trafikken er helt vild.

Øvelse: Billedtekster

Skriv selv billedtekster. Gør billedet mere spændende ved at fortælle om noget, du har lært om Bangladesh.

Klassesamtale: Overskrifter

Overskriften fortæller, hvad teksten handler om, og den skal give folk lyst til at læse teksten. Nogle gange lover overskriften mere, end teksten kan holde. Andre gange er overskriften utydelig eller kedelig.

Her har vi samlet nogle eksempler på overskrifter, som kunne være overskriften til en lille faktatekst eller billedtekst. Hvilke af dem ville give dig lyst til at læse en tekst? Og hvilke fortæller for lidt?

Bangladesh

Kapitel 1

Sådan leger børnene i slum-byen

Verdens flotteste cykel-taxi?

De spiser

Den farlige tiger

Øvelse: Overskrifter

Skriv selv overskrifter til korte faktatekster. Prøv, om du kan beskrive præcis, hvad teksten handler om i så få ord som muligt. Eller skriv helt kort det vigtigste eller mest overraskende af det, teksten handler om.

Eksempel:

Tøj til hele verden

I Bangladesh har de altid været dygtige til at farve og væve flotte stoffer. Manden her laver sådan et fint, håndvævet stof. I dag laver Bangladesh T-shirts og meget andet tøj til butikker i hele verden. Men det arbejde foregår på store fabrikker.

Skriv nu selv overskrifter:

Husene i slummen er meget små. De fleste er bare et lille skur. Nogle familier har en seng. Men mange sover på en sivmåtte. Der er ikke plads til mange møbler.

I slummen er der et særligt hus til piger. Her kan de mødes og hygge sig. De kan godt lide at lave flotte ting i papir, hvor de tegner, klipper og klistrer. Da kan også godt lide at hører popmusik og danse til.

Alle steder i Dhaka kan du købe varm mad på gaden. Det er gerne mad med ris eller lækre, flade brød. Du får en stærk karrysovs til eller en skefuld dhal. Dhal er lavet af linser og grøntsager.

Det myldrer med både i alle størrelser i havnen i Dhaka. Der er store færges og fragtskibe. Og så er der masser af helt små både over det hele. De sejler med folk og varer. Det koster kun to kroner at komme fra den ene side til den anden.

I basarerne i Bangladesh kan man altid finde søde sager. Her i denne bod kan du få en vaffel med kokos-is. Lige ved siden af står der en mand med en maskine. Han presser den søde saft ud af sukkerrør. Men man kan også få mange forskellige slags kager.

Dansk, 3.-5. klasse
Omfang: 1-4 lektioner

Lær at disponere

Hvad er vigtigst? Hvad skal først? Hvilke informationer passer godt sammen? I denne opgave opdager eleverne, hvad disponering betyder for en lille fortælling – og de prøver i enkle øvelser selv at lege med 'byggeklodserne'.

Kommunikation handler i høj grad om fravalg og sortering. Det gælder både, når man skriver en dansk stil og i al anden formidling.

Når eleverne arbejder med Børnenes Egen U-landskalender, får de billeder og fakta til rådighed inden for otte forskellige temaer. De skal selv vælge, hvilke billeder og fakta de vil bruge i kalenderen, i hvilken rækkefølge, og om der skal være en særlig sammenhæng.

Inspiration til læringsmål

- Eleven kan disponere det indsamlede stof.

Inspiration til tegn på læring

- Eleven udvælger relevant stof, som kommunikeres og disponeres i en let forståelig struktur.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 1: Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster / Eleven har viden om metoder til at undersøge sprog og struktur i tekster
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan opdele fremstillingsprocessen i mindre dele / Eleven har viden om enkle fremstillingsprocesser
Dansk efter 6. klasse		
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Sammenhæng 1: Eleven kan vurdere teksters perspektiv på et emne / Eleven har viden om metoder til sammenligning af teksters perspektiver
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Forberedelse 2: Eleven kan udarbejde forprodukter til dramatiske, dokumentariske og interaktive produktioner / Eleven har viden om synopse, manuskript og storyboard
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Fremstilling 1: Eleverne kan udarbejde anmeldelser, instruktioner og fagtekster / Eleven har viden om kommenterende og forklarende fremstillingsformer

Opgaven

Dette opgaveark indeholder først tre små øvelser om disponering og rækkefølge. Øvelserne kan du enten printe ud til eleverne, eller du kan tage det som en klasseopgave i plenum, hvor du viser arkene på storskærmen.

Til sidst er der en opgave, der handler om at arbejde mere i dybden med disponering: Nemlig hvordan eleverne nu kan bruge deres nye viden til at lave en endnu mere spændende digital kalender i web-værktøjet til "Børnenes Egen U-landskalender", hvor de arbejder systematisk og eksperimenterende med at disponere det stof, de vælger at fortælle om bag kalenderens låger.

Opgave 22 A og B:

Skab orden i ordskyen

Dhaka Ægteskab
Arbejde Bangla Cricket
Ris Slum
Fisker Blikskur
Floder Skole Rejer
Rotte Rickshaw Bazar
Tog Lege
Båd Bambus Tøj Vasketøj
Bog
Vand Trafik
Blomster
Mangrove Tiger
Landsby
Oversvømmelse Harry Potter

A - Øvelse om emner

Her finder du en række ord. Brug forskellige farver blyanter eller tuscher, og brug den samme farve til at sætte ring rundt om de ord, du synes kunne passe godt sammen i en gruppe som emner i den samme lille fortælling om Bangladesh.

Er der nogen ord, som kan passe i mere end én gruppe? Er der andre, der slet ikke passer i nogen af dine grupper? Hvorfor? Prøv, om du kan give dine grupper navne, der beskriver, hvad gruppen handler om.

B - Øvelse om rækkefølge

Hvis du skulle fortælle en ven om Bangladesh, hvilke af emnegrupperne ville du så tage med? Hvilken rækkefølge ville du så fortælle dem i? Hvad vil en god ven synes, er mest spændende at høre først? Hvorfor? Giv grupperne numre, der viser rækkefølgen.

Opgave 22 C:

Om at vælge og lave rækkefølge

Trin 1: Udvalgte

Her er et billede af Farjana, der er hovedpersonen i fortællingen 'Trækfuglen'. Der er også 14 informationer om hende.

Men man kan ikke altid fortælle alting. Man må vælge det vigtigste. Og det kan man sagtens gøre på flere måder. Men så får man også lidt forskellige historier ud af det.

Hvis du skulle fortælle om Farjana til en, der ikke kendte hende, hvilke fem informationer ville du så vælge? Hvilke synes du, er de vigtigste? Hvorfor?

Sæt en cirkel om de fem informationer, du vælger.

Trin 2: Lave rækkefølge

Rækkefølgen er også vigtig. Man kan ikke fortælle alting på én gang. Men hvad skal fortælles først, og hvad skal til sidst?

Sæt nu de fem ting, du valgte om Farjana, i den rækkefølge, som du synes, vil give den bedste, lille fortælling om hende. Skriv 1 ud for den første ting, 2 for den næste o.s.v.

Farjana bor i Bangladesh.	Her er Farjana.	Farjana vil gerne hjælpe sin søster.
Farjanas onkels fætter har haft en grøn papegøje.		Farjana kan ikke lide prutter.
Farjana har en særlig bamse.		Farjana synes, det er vigtigt at gå i skole.
Farjana møder en pige, der hedder Runa.		Farjana er meget modig.
Der er tigre i det land, hvor Farjana bor.		Farjanas tøj er lavet af bomuld.
Farjana har en mor.		Farjanas familie er fattig.
		Farjanas familie bor i et blikskur.

Eventuelt kan du bagefter prøve at vælge en ny kombination af fem informationer. Nogle af dem må gerne være de samme som før. Marker dem med en ny farve. Hvordan bliver historien anderledes nu?

Opgave 22 D:

Leg videre med disponering i Børnenes Egen U-landskalender

Nu kan du evt. lade eleverne arbejde mere indgående og praktisk med de to greb – udvælge og rækkefølge – i en rigtig produktion: Web-værktøjet til Børnenes Egen U-landskalender er nemlig indrettet, så eleverne har nem mulighed for at lege med disponeringen af deres stof.

Når de laver deres kalender, vælger de først at lade den færdige kalender have et bestemt antal låger, fx 12 eller 24. Kalenderen bliver en fortælling om Bangladesh – som kan laves på mange måder. Bag hver låge skal de indsætte et foto, de selv vælger, og skrive en overskrift og en billedtekst til. De vælger selv, hvad hver låge skal handle om.

De kan sagtens bare nøjes med at fylde alle deres låger op hurtigt og ”lige ud ad landevejen”. Men du kan også vejlede dem til at bruge disse muligheder for at arbejde mere indgående med disponeringen:

Oprette for mange låger: Eleverne kan oprette så mange låger, de vil – og de kan sagtens producere indhold til dem alle. Men de skal bare til sidst vælge, hvilke af deres låger der rent faktisk skal være med og vises på den færdige kalender. Hvis de nu fx har lavet indhold til 20 låger, men deres kalender kun har plads til 12 låger, så skal nogle jo sorteres fra.

Det svarer lidt til arbejdsprocessen med at lave en planche, hvor man først laver en masse flotte udklip – og bagefter vælger dem ud, der er vigtigst og passer bedst sammen.

På denne måde kan eleverne frit oprette låger med alle de tematikker, de umiddelbart synes, er interessante at fortælle om. De kan nøjes med at give hver af de foreløbige låger et emne – eller nøjes med at skrive overskriften. Det vil give dem et hurtigt og godt overblik over deres udvalgte stof.

Overblik og udvælgelse: Nu kan eleverne begynde at sortere. Hvis der kun er plads til 12 låger på deres kalender, men de har lavet indhold til 20, så må de vælge nogle fra, så kun de vigtigste eller de mest relevante for deres fortælling står tilbage.

Sammenstille emnegrupper: De kan fx bruge grebet fra øvelse A i denne opgave: De kan flytte rundt på deres låger på skærmen, så de danner nogle grupper af emner. Det er en god proces for at opdage, om der er nogen låger med et indhold/emne, der falder udenfor og godt kan sorteres fra.

Rækkefølge: Når de til sidst har udvalgt de låger/emner, der faktisk skal med, giver værktøjet dem også mulighed for frit at flytte rundt på rækkefølgen af deres låger: Hvad skal fortælles allerførst og ligge i den færdige kalenders låge 1 – den, som modtageren først åbner? Og hvad skal fortælles bagefter?

Undervejs – evt. printe ud og evaluere: Web-værktøjet giver også eleverne mulighed for at printe et overblik over alle de låger, de har oprettet, og som er under produktion. Man skal trykke på ”Fuld oversigt” nede ved låge-værktøjet. På den printede oversigt kan de se foto, emne, overskrift og billedtekst til hver af de låger, de har under produktion. Det print kan de bruge til at vise og evaluere disponeringen af deres indhold undervejs med en anden elev eller en anden gruppe.